

Lovforslag nr. L 12. Fremsat den 3. oktober 2007 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love

(Dansk straffemyndighed)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1000 af 5. oktober 2006, som ændret ved § 1 i lov nr. 527 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

1. §§ 6-12 affattes således:

»§ 6. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages

- 1) i den danske stat,
- 2) på dansk fartøj, som befinder sig inden for et fremmed myndighedsområde, af en person, der hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette, eller
- 3) på dansk fartøj, som befinder sig uden for et myndighedsområde.

§ 7. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages inden for et fremmed myndighedsområde af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis

- 1) handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed), eller
- 2) gerningsmanden også på gerningstidspunktet har den nævnte tilknytning her til landet, og handlingen
 - a) omfatter seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring, eller
 - b) er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har den nævnte tilknytning her til landet.

Stk. 2. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, som foretages uden for et

myndighedsområde af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har den i stk. 1 nævnte tilknytning her til landet, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

Stk. 3. Stk. 1, nr. 1, og stk. 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til handlinger foretaget af en person, som på tidspunktet for sigtelsen har indfødsret eller er bosat i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet.

§ 7 a. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages inden for et fremmed myndighedsområde, og som er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed) og efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 6 år.

Stk. 2. Dansk straffemyndighed efter stk. 1 er betinget af, at handlingen omfatter

- 1) forsætligt drab,
- 2) grov vold, frihedsberøvelse eller røveri,
- 3) en almenfarlig forbrydelse,
- 4) en forbrydelse mod kønssædeligheden eller incest, eller
- 5) kvindelig omskæring.

Stk. 3. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, som foretages uden for et myndighedsområde, og som er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har den i stk. 1 nævnte tilknytning her til landet, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

F. t. 1. vedr. straffeloven og forskellige andre love

§ 7 b. Når dansk straffemyndighed over for en juridisk person er betinget af dobbelt strafbarhed, omfatter det ikke et krav om, at lovgivningen på gerningsstedet hjemler strafansvar for en juridisk person.

§ 8. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når

- 1) handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder eller en embedspligt mod staten,
- 2) handlingen krænker interesser, hvis retsskyttelse i den danske stat forudsætter en særlig tilknytning til denne,
- 3) handlingen krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet,
- 4) handlingen krænker en tjenestepligt, som påhviler gerningsmanden over for dansk fartøj,
- 5) handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed, eller
- 6) udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for et fremmed myndighedsområde, er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed), og handlingen efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 1 år.

§ 8 a. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, når handlinger af den pågældende art er omfattet af statutten for Den Internationale Straffedomstol, hvis handlingen er foretaget af en person, der på tidspunktet for sigtelsen

- 1) har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, eller
- 2) befinder sig her i landet.

§ 8 b. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, når handlingen er omfattet af § 183 a og er foretaget af en person, der på tidspunktet for sigtelsen

- 1) har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, eller

2) befinder sig her i landet.

Stk. 2. Retsforfølgning for handlinger omfattet af stk. 1 kan tillige omfatte overtrædelser af §§ 237 og 244-248, som er begået i forbindelse med overtrædelser af § 183 a.

§ 9. Handlinger anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. I forhold til juridiske personer anses handlinger for foretaget, hvor den eller de handlinger, som medfører ansvar for den juridiske person, er foretaget.

Stk. 2. Hvis en handlingens strafbarhed afhænger af eller påvirkes af en indtråd eller tilsiget følge, anses handlingen tillige for foretaget, hvor virkningen er indtrådt, eller hvor gerningsmanden har forsæt til, at virkningen skulle indtræde.

Stk. 3. Forsøgs- og medvirkenshandling anses for foretaget i den danske stat, hvis gerningsmanden befandt sig her i landet ved handlingens foretagelse, uanset om lovovertrædelser fuldbyrdes eller tilsigtes fuldbyrdet uden for den danske stat.

Stk. 4. Når en del af en lovovertrædelse er begået i den danske stat, anses lovovertrædelsen i sin helhed for at være begået her i landet.

§ 9 a. En lovovertrædelse, der vedrører tekst-, lyd- eller billedmateriale m.v., som ved handlinger i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem internettet eller et lignende system til spredning af information, anses for begået i den danske stat, hvis materialet har særlig relation her til landet.

§ 10. Når en handling retsforfølges her i landet, skal afgørelsen om såvel straf som andre retsfølger af handlingen træffes efter dansk lovgivning.

Stk. 2. Når dansk straffemyndighed er betinget af dobbelt strafbarhed, kan der ikke idømmes strengere straf end hjemlet ved lovgivningen på gerningsstedet.

§ 10 a. En person, over for hvem der uden for den danske stat er afsagt en straffedom, kan ikke retsforfølges her i landet for den samme handling, når dette er udelukket ifølge Danmarks internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft.

Stk. 2. I andre tilfælde kan en person, over for hvem der uden for den danske stat er afsagt en straffedom, ikke retsforfølges her i landet for den samme handling, hvis

- 1) personen er endeligt frifundet,
- 2) den idømte sanktion er fuldbyrdet, er under fuldbyrdelse, eller er bortfaldet efter lovgivningen i domslandet, eller
- 3) personen er fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion.

Stk. 3. Stk. 2 gælder ikke, når

- 1) den udenlandske straffedom vedrører handlinger, der
 - a) anses for foretaget i den danske stat i medfør af § 9 eller § 9 a, eller
 - b) er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, eller § 8, nr. 1 eller 2,
- 2) retsforfølgning her i landet finder sted i medfør af retsplejelovens § 985 a, eller
- 3) anerkendelse af den udenlandske straffedom vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper.

Stk. 4. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 3, nr. 1, kan retsforfølgning her i landet ikke ske, når retsforfølgning i domslandet er sket efter anmodning fra den danske anklagemyndighed.

§ 10 b. Sker der retsforfølgning mod en person, som uden for den danske stat er pålagt en sanktion for samme handling, skal den sanktion, der pålægges her i landet, nedsættes, i det omfang den udenlandske sanktion er fuldbyrdet.

§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, i en fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.

§ 12. Anvendelsen af §§ 6-11 begrænses ved de i folkeretten anerkendte undtagelser.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 572 af 6. juni 2007, foretages følgende ændring:

1. Efter § 985 indsættes:

»§ 985 a. Den Særlige Klageret kan efter rigsadvokatens begæring tillade, at retsforfølgning i en sag, som er pådømt ved en domstol uden for den danske stat, og hvor tiltalte er frifundet, finder sted her i landet, når betingelserne i § 976, stk. 1, nr. 1, er opfyldt.

Stk. 2. § 979, stk. 2, 1. og 4. pkt., § 980, § 981, stk. 1 og 3, § 982, 1. pkt., og § 985 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sagen behandles ved byretten efter de almindelige regler om hovedforhandling i 1. instans.«

§ 3

I lov nr. 156 af 10. maj 1967 om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt, som ændret ved § 2 i lov nr. 228 af 6. juni 1985, foretages følgende ændring:

1. § 1, *stk. 3*, affattes således:

»*Stk. 3.* Forholdsreglerne kan omfatte handlinger, som foretages uden for den danske stat af personer, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet.«

§ 4

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 918 af 10. september 2004, som ændret ved lov nr. 555 af 24. juni 2005, § 1 i lov nr. 503 af 7. juni 2006 og § 7 i lov nr. 542 af 8. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 7 c, *stk. 5*, ændres »eller var bosat i den danske stat« til: », var bosat i den danske stat eller havde lignende fast ophold her i landet«.

§ 5

I lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabs retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 474 af 14. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 2, *stk. 9*, ændres »eller var bosat i den danske stat« til: », var bosat i den danske stat eller havde lignende fast ophold her i landet«.

§ 6

I lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 680 af 23. juni 2004, som ændret ved § 2 i lov nr. 545 af 8. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 54, *stk. 2, nr. 2*, ændres »eller bopæl i den danske stat« til: », er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet«.

§ 7

I lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager, som ændret ved § 4 i lov nr. 322 af 4. juni 1986, foretages følgende ændring:

1. I § 3, *stk. 2*, ændres »§ 8, stk. 1, nr. 5« til: »§ 8, nr. 5«.

§ 8

Loven træder i kraft den 1. juli 2008.

§ 9

Stk. 1. Lovens §§ 1, 2 og 4-7 gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens §§ 1 og 7 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne med de ændringer, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Stk. 3. Lovens § 6 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvis i kraft for Grønland med de ændringer, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning	237
1.1. Lovforslagets baggrund og formål	237
1.2. Lovforslagets hovedpunkter	237
2. Gældende ret	238
2.1. Oversigt	238
2.2. Jurisdiktionsprincipper i dansk ret	238
2.2.1. <i>Territorialprincippet</i>	238
2.2.2. <i>Virkningsprincippet</i>	239
2.2.3. <i>Det aktive personalprincip</i>	240
2.2.4. <i>Beskyttelsesprincippet, det passive personalprincip, universalprincippet mv.</i>	241
2.3. Anvendelse af udenlandsk ret	241
2.4. Dobbelt retsforfølgning (ne bis in idem)	241
2.5. Rettighedsfrakendelse	242
2.6. Lokalisering af lovovertrædelser	243
2.6.1. <i>Handlinger og undladelser</i>	243
2.6.2. <i>Forsøg og medvirken</i>	243
2.6.3. <i>Lovovertrædelser begået gennem internettet</i>	244
2.6.4. <i>Lovovertrædelser begået af juridiske personer</i>	244
2.7. Påtalekompetence	245
2.8. Folkeretlige grænser	245
2.9. Straffebestemmelers gyldighedsområde	245
3. Lovforslagets udformning	246
3.1. Indledende bemærkninger	246
3.2. Territorialprincippet	246
3.3. Det aktive personalprincip	247
3.4. Beskyttelsesprincippet mv.	249
3.4.1. <i>Beskyttelsesprincippet</i>	249
3.4.2. <i>Det passive personalprincip</i>	250
3.4.3. <i>Universalprincippet</i>	252
3.4.4. <i>Repræsentationsprincippet</i>	255
3.5. Virkningsprincippet	255
3.6. Anvendelse af udenlandsk ret	257
3.7. Dobbelt retsforfølgning (ne bis in idem)	258
3.8. Rettighedsfrakendelse	261
3.9. Folkeretlige grænser	261
3.10. Lokalisering af lovovertrædelser	261
3.10.1. <i>Handlinger og undladelser</i>	261

3.10.2. Forsøg og medvirken	262
3.10.3. Lovovertrædelser begået gennem internettet	265
3.10.4. Lovovertrædelser begået af juridiske personer	266
3.11. Øvrige forslag	269
3.11.1. Ændring af lov om visse forholdsregler i henhold til FN Pagten	269
3.11.2. Ændring af visse særregler om dansk straffemyndighed	269
4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.	270
5. Hørte myndigheder mv.	270

1. Indledning

1.1. Lovforslagets baggrund og formål

Med lovforslaget gennemføres en samlet revision af straffelovens almindelige bestemmelser om dansk straffemyndighed (jurisdiktion), dvs. de bestemmelser, der afgrænser, hvilke straffesager der kan pådømmes ved danske domstole. De gældende hovedprincipper for dansk straffemyndighed foreslås med lovforslaget videreført med enkelte udvidelser af straffemyndigheden på visse områder, jf. nærmere punkt 1.2 nedenfor. Lovforslagets sigte er bl.a. at sikre, at der også fremover vil være tilstrækkelige muligheder for at kunne foretage retsforfølgning ved danske domstole i forhold til kriminalitet, der er begået i udlandet, og som Danmark har en interesse i at kunne pådømme.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1488/2007 fra Justitsministeriets Jurisdiktionsudvalg om dansk straffemyndighed (herefter kaldet betænkningen). Udvalget har haft til opgave at foretage en generel gennemgang af straffelovens bestemmelser om straffemyndighed med henblik på at vurdere, hvorvidt der kan være behov for at foretage ændringer i disse bestemmelser.

Udvalget afgav i 2006 en delbetænkning om dansk straffemyndighed særligt i forhold til seksuel udnyttelse af børn i udlandet (betænkning nr. 1470/2006). På baggrund af delbetænkningen fremsatte justitsministeren den 29. marts 2006 forslag til lov om ændring af straffeloven (lovforslag nr. L 200, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 6483). Lovforslaget blev vedtaget som lov nr. 540 af 8. juni 2006 og indebar bl.a. ændring af den særlige jurisdiktionsbestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3, så der ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed ved en række tilfælde af seksuel udnyttelse af børn i udlandet.

Jurisdiktionsudvalgets (hoved)betænkning indeholder en samlet gennemgang af reglerne om dansk straffemyndighed. Betænkningen indeholder endvidere udvalgets generelle overvejelser om afgrænsningen af dansk straffemyndighed i forhold til handlinger fore-

taget her i landet eller i udlandet, herunder i forhold til handlinger foretaget i udlandet af personer med en nærmere tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl mv.

Som led i sine overvejelser har udvalget bl.a. behandlet de særlige spørgsmål om dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- og medvirkenshandling, handlinger begået gennem internettet og handlinger, der kan føre til strafansvar for juridiske personer.

1.2. Lovforslagets hovedpunkter

Efter lovforslaget vil dansk straffemyndighed som hidtil tage udgangspunkt i de grundlæggende jurisdiktionsprincipper, der efter gældende ret kommer til udtryk i straffelovens §§ 6-9, dvs. territorialprincippet, personalprincippet, beskyttelsesprincippet mv. og virkningsprincippet.

Lovforslagets hovedpunkter kan sammenfattes som følger:

Lokalisering:

- Rækkevidden af dansk straffemyndighed vil fortsat som udgangspunkt afhænge af, om en strafbar handling (eller undladelse) skal lokaliseres til (dvs. har stedlig tilknytning til) Danmark eller til udlandet.
- Der foreslås en bestemmelse om, hvor strafbare handlinger skal anses for at være foretaget, herunder forsøgs- og medvirkenshandling, handlinger foretaget gennem internettet og handlinger, der kan udløse et strafansvar for juridiske personer. Bestemmelsen tager bl.a. sigte på at afklare en række tvivlsspørgsmål om rækkevidden af dansk straffemyndighed efter gældende ret i forhold til handlinger, der har tilknytning til både Danmark og udlandet.

Territorialprincippet og virkningsprincippet:

- Dansk straffemyndighed vil som hidtil omfatte handlinger foretaget i den danske stat eller på dansk fartøj (skib eller fly). Handlinger, der er foretaget uden for dansk territorium, men som har haft en nærmere bestemt virkning her i landet, vil som hid-

til ligeledes i visse tilfælde skulle anses for foretaget i Danmark.

Det aktive personalprincip:

- Dansk straffemyndighed vil fortsat omfatte handlinger foretaget i udlandet (udlandshandlinger) af personer med en nærmere tilknytning til Danmark i form af dansk statsborgerskab eller bopæl. Det foreslås at udvide den omfattede personkreds til også at omfatte personer, der har lignende fast ophold her i landet.
- Straffemyndighed i forhold til udlandshandlinger vil fortsat normalt forudsætte, at handlingen er strafbar både efter lovgivningen i Danmark og efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed). Kravet om dobbelt strafbarhed vil imidlertid fortsat ikke gælde i sager om seksuel udnyttelse af børn og kvindelig omskæring. Det foreslås endvidere som noget nyt, at retsforfølgning i forhold til udlandshandlinger fremover kan ske uden krav om dobbelt strafbarhed, når både gerningsmand og offer har tilknytning til Danmark, dvs. tilfælde, der kan siges at have karakter af interne danske anliggender.
- Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse om betydningen af kravet om dobbelt strafbarhed i forhold til mulighederne for at pålægge juridiske personer strafansvar.

Det passive personalprincip:

- Det foreslås at udvide rækkevidden af dansk straffemyndighed i forhold til strafbare handlinger rettet mod personer med tilknytning til Danmark, selv om gerningsmanden er uden dansk tilknytning. Efter forslaget vil dansk straffemyndighed fremover også omfatte visse alvorlige lovovertrædelser foretaget i udlandet mod danske ofre.

Beskyttelsesprincippet og universalprincippet:

- Det foreslås at videreføre bestemmelserne om dansk straffemyndighed i forhold til en række handlinger, som krænger særlige danske interesser eller i det internationale samarbejde er karakteriseret som en forbrydelse, hvor det enkelte land skal have straffemyndighed uden særlige begrænsninger.
- I tilknytning hertil foreslås en ny bestemmelse om dansk straffemyndighed i forhold til folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser og aggression. Med forslaget vil personer, som har dansk statsborgerskab eller bopæl mv., eller som faktisk befinder sig her i landet, fremover kunne retsforfølges ved danske domstole for sådanne alvorlige handlinger.

Ne bis in idem:

- Det foreslås at præcisere bestemmelserne om begrænsningerne i adgangen til at foretage retsforfølgning her i landet, når gerningsmandens sag allerede er pådømt i udlandet (ne bis in idem). Med forslaget fastslås det udtrykkeligt, at retsforfølgning her i landet ikke kan ske, hvis dette er udelukket ifølge Danmarks internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft. Samtidig foreslås det, at en udenlandsk straffedom bl.a. ikke skal være til hinder for retsforfølgning her i landet, hvis en anerkendelse af dommens retskraft vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper.

2. Gældende ret

2.1. Oversigt

Straffelovens §§ 6-9 angiver rammerne for, hvornår en handling er omfattet af dansk straffemyndighed (jurisdiktion), dvs. hvilke straffesager der kan pådømmes ved danske domstole.

Muligheden for at inddrage en strafbar handling under dansk straffemyndighed afhænger først og fremmest af, om handlingen er foretaget (eller har virkning) *inden for* den danske stat (§ 6 og § 9) eller er foretaget *uden for* den danske stat (§ 7 og § 8). I sidstnævnte tilfælde afhænger muligheden for at udøve straffemyndighed endvidere som udgangspunkt af, om handlingen er foretaget inden for eller uden for folkeretligt anerkendt statsområde. Straffeloven regulerer ikke, hvornår et område er »folkeretligt anerkendt«. Dette afgøres efter folkeretten.

I tilknytning til straffelovens §§ 6-9 indeholder straffelovens §§ 10-12 nærmere bestemmelser om betydning af strafferammerne efter lovgivningen i den fremmede stat, hvor handlingen er foretaget, om mulighederne for at foretage retsforfølgning og retlighedsfrakendelse her i landet, når vedkommendes sag allerede er pådømt i udlandet, og om de folkeretlige grænser for udøvelse af straffemyndighed mv.

Straffelovens §§ 6-12 er nærmere beskrevet nedenfor under pkt. 2.2-2.8. Under pkt. 2.9 omtales spørgsmålet om straffebestemmelers gyldighedsområde.

2.2. Jurisdiktionsprincipper i dansk ret

2.2.1. Territorialprincippet

2.2.1.1. Dansk straffemyndighed omfatter alle handlinger foretaget i den danske stat, jf. straffelovens § 6, nr. 1, om *territorialprincippet*. Dette gælder, uanset om gerningsmanden har tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl mv.

Til den danske stat (herunder Færøerne og Grønland) henregnes landterritoriet, søterritoriet og luftområdet over disse områder. Straffeloven indeholder ingen afgrænsning af dansk land-, sø- og luftterritorium. Denne afgrænsning følger af aftaler med Danmarks nabostater samt af en lang række internationale trakter mv. om afgrænsning af staternes territorialfarvand og kontinentalsokkelområde mv.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 39-49.

2.2.1.2. Dansk straffemyndighed omfatter endvidere handlinger foretaget på dansk fartøj (skibe eller luftfartøjer), jf. straffelovens § 6, nr. 2 og 3. Bestemmelserne er udtryk for et udvidet territorialprincip (også betegnet *flagstatsprincippet*) og bygger på en antagelse om en nær sammenhæng mellem et fartøj og den stat, fartøjet er registreret i (flagstaten). Flagstaten antages således at være nærmest til at have straffemyndighed i forhold til handlinger, der foretages på et fartøj registreret i vedkommende stat.

Straffelovens § 6, nr. 2 og 3, indebærer, at handlinger foretaget på dansk fartøj ligestilles med handlinger foretaget i den danske stat (nr. 1), selv om fartøjet befinder sig i internationalt farvand eller lufrum (nr. 2) eller inden for en anden stats sø- eller luftterritorium (nr. 3). I sidstnævnte tilfælde omfatter dansk straffemyndighed dog kun handlinger foretaget af personer, der hører til fartøjet (f.eks. kaptajn, stewardesse og andre besætningsmedlemmer) eller som rejsende følger med dette (herunder blinde passagerer), men derimod ikke handlinger foretaget af f.eks. en fremmed lods, der er midlertidig om bord.

Straffelovens § 6, nr. 2 og 3, finder også anvendelse på handlinger, der foretages *fra* dansk fartøj og er rettet mod interesser uden for fartøjet, jf. f.eks. Vestre Landsrets dom af 26. februar 1957 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1957, side 610), om anbringelse af bundgarnspæle foretaget fra dansk skib uden for dansk farvand.

Det formelle registreringsforhold er afgørende for, om et fartøj anses som »dansk«. Hvis et fartøj ikke registreres, lægges i stedet vægt på, om ejeren/brugeren har dansk tilknytning. Dette gælder f.eks. i forhold til skibe, der ikke er registreringspligtige, fordi de er mindre end grænseværdien på 20 bruttotonnage (jf. sølovens § 10).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 49-52.

2.2.2. Virkningsprincippet

2.2.2.1. Selv om en handling ikke er foretaget i Danmark, kan handlingen alligevel være undergivet dansk straffemyndighed, hvis handlingens strafbarhed

afhænger af eller påvirkes af en indtrædelse eller tilsigtet følge, og denne virkning er indtrædt eller tilsigtet at skulle indtræde her i landet, jf. straffelovens § 9 om *virkningsprincippet*.

Bestemmelsen omfatter kun de følgevirkninger, der udtrykkeligt er gjort til gerningsmomenter i straffebestemmelsen (dvs. hvor det af straffebestemmelsens ordlyd fremgår, at der til en strafbar handling er knyttet en nærmere bestemt følge). Der sondres herved mellem relevante og irrelevante følger.

Der er f.eks. tale om en relevant følge, hvis en voldshandling, der er udøvet i udlandet over for en herboende person, medfører, at ofret afgår ved døden efter hjemkomst til Danmark. Følgen (døden) vil således kunne skabe dansk straffemyndighed efter straffelovens § 9, og danske domstole vil have kompetence til at pålægge straf for forholdet (overtrædelse af straffelovens § 246 om bl.a. vold med døden til følge).

Der foreligger også en relevant (tilsigtet) følge i Danmark, hvis f.eks. en tysker i Tyskland uretmæssigt fremstiller efterligninger af danske pengesedler for at benytte de falske sedler i Danmark (overtrædelse af straffelovens § 166 om pengefalsk). Dette gælder, selv om pengefalsk fuldbyrdes, allerede når gerningsmanden eftergør (forfalsker) pengene i Tyskland, og ikke først, når gerningsmanden benytter de falske sedler i Danmark. Tilsvarende gælder andre lovovertrædelser med et sådant såkaldt fremrykket fuldbyrdesmoment, hvis lovovertrædelsen faktisk får virkning eller tilsigtes at få virkning i Danmark (f.eks. overtrædelse i udlandet af straffelovens § 281 om afpresning).

I jurisdiktionsmæssig sammenhæng vil der derimod være tale om en irrelevant følge, hvis f.eks. et tyveri i Spanien udløser et tab for et dansk forsikringsselskab, der har forsikret den pågældende genstand. Det tab, forsikringsselskabet lider her i landet, er ikke en del af tabet efter straffelovens § 276 om tyveri, og tabet kan derfor ikke skabe dansk straffemyndighed efter straffelovens § 9.

2.2.2.2. Dansk straffemyndighed efter virkningsprincippet omfatter alle tilfælde, hvor en følge faktisk indtræder i Danmark, uanset om følgen indtræder her i landet kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig eller uagtsom, eller om følgen kun ved en tilfældighed indtræder i Danmark. Straffelovens § 9 omfatter således f.eks. den situation, hvor en nordmand i Tyskland forsøges dræbt med kniv og som følge af dette drabsforsøg omkommer i Danmark under sin hjemrejse til Norge.

Det er forbundet med usikkerhed, om udtrykket »tilsigtet at skulle indtræde« indebærer, at der i de til-

fælde, hvor en følge *ikke* indtræder, alene er dansk straffemyndighed efter straffelovens § 9, hvis gerningsmanden direkte har haft til hensigt (tilsigtet), at en følge skulle indtræde i Danmark (og således har handlet med den højeste grad af forsæt i form af såkaldt »direkte forsæt«). En sådan forståelse vil i givet fald udelukke dansk straffemyndighed efter virkningsprincippet i de tilfælde, hvor gerningsmanden nok har anset en følge for overvejende sandsynlig eller for en acceptabel mulighed uden dog direkte at have tilsigtet følgen (dvs. tilfælde, hvor gerningsmanden har handlet med en lavere grad af forsæt i form af sandsynlighedsforsæt eller såkaldt dolus eventualis).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 53-61.

2.2.3. Det aktive personalprincip

2.2.3.1. Hvis en lovovertrædelse hverken for så vidt angår handling eller virkning har nogen tilknytning til det danske territorium, kan der i stedet være dansk straffemyndighed efter straffelovens § 7, stk. 1, om handlinger foretaget uden for den danske stat af personer, som har tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl, jf. *det aktive personalprincip*.

Bestemmelsen omfatter for det første handlinger foretaget af *danske statsborgere*, herunder også handlinger foretaget af danske statsborgere, der har bosat sig permanent i udlandet (»udlandsdanskere«).

Herudover omfatter bestemmelsen handlinger foretaget af personer, som er *bosat i Danmark*. Det antages, at der i begrebet »bosat« ligger en forudsætning om, at den pågældende person har (tilsigtet) mere varigt hovedopholdssted her i landet. Rækkevidden af bestemmelsen er i øvrigt på dette punkt forbundet med en vis usikkerhed, herunder om bestemmelsen giver dansk straffemyndighed i forhold til personer, der befinder sig her i landet i forbindelse med behandling af en ansøgning om asyl mv.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 55-71.

2.2.3.2. Hvis handlingen er foretaget uden for folkeretligt anerkendt statsområde (f.eks. om bord på fremmed skib, der befinder sig på åbent hav), hører handlingen kun under dansk straffemyndighed efter straffelovens § 7, hvis handlinger af den pågældende art efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder, jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Hvis handlingen er foretaget inden for fremmed folkeretligt anerkendt statsområde, er det normalt en betingelse, at handlingen er strafbar både efter gerningsstedets lovgivning og efter dansk lovgivning (*dobbelt strafbarhed*), jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2.

Handlinger foretaget på åbent hav eller i internatio-

nalt luftrum anses som foretaget uden for folkeretligt anerkendt statsområde, uanset at handlingerne måtte være foretaget på udenlandsk fartøj, jf. f.eks. Østre Landsrets dom af 30. august 1960 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1960, side 1088), om tre danskeres hasardspil om bord på et tysk indregistreret skib i (bl.a.) internationalt farvand. Dansk straffemyndighed er således i sådanne tilfælde *ikke* betinget af, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen i det land, hvor fartøjet er hjemmehørende.

Ved vurderingen af, om kravet om dobbelt strafbarhed er opfyldt, skal der tages hensyn til samtlige foreliggende omstændigheder. Dansk straffemyndighed forudsætter således bl.a., at den pågældende udenlandske lovgivning kender den omhandlede type forbrydelse, at lovgivningen kender den grad af tilregnelser (forsæt eller uagtsomhed), der er aktuel i den konkrete sag, og at strafansvaret ikke er forældet efter den pågældende lovgivning mv. Derimod kræves ikke, at gerningsstedets lovgivning indeholder en straffebestemmelse, der er identisk med den relevante danske bestemmelse.

Kravet om dobbelt strafbarhed fraviges i sager om kvindelig omskæring og i en række tilfælde af seksuel udnyttelse af børn, jf. nærmere opregningen af straffebestemmelser i straffelovens § 7, stk. 3. De opregnede lovovertrædelser er således omfattet af dansk straffemyndighed, selv om handlingerne ikke er strafbare i det land, hvor de er udført.

Den særlige jurisdiktionsbestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3, finder anvendelse i tilfælde, hvor kvindelig omskæring eller seksuel udnyttelse af børn finder sted i et land, hvor handlingen ikke er strafbar. Sker handlingen derimod i et land, hvor handlingen konkret er strafbar, vil den almindelige jurisdiktionsbestemmelse i § 7, stk. 1, nr. 2, være anvendelig.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 71-74.

2.2.3.3. Straffelovens § 7, stk. 1 (men ikke stk. 3), finder tilsvarende anvendelse med hensyn til handlinger foretaget af en person, der har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet, jf. straffelovens § 7, stk. 2.

Gerningsmandens tilknytning til Danmark (eller et andet nordisk land) i form af statsborgerskab mv. skal foreligge på det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen påtales. I de tilfælde, hvor dansk straffemyndighed støttes på straffelovens § 7, stk. 3, og hvor kravet om dobbelt strafbarhed som anført fraviges, skal tilknytningen til Danmark foreligge allerede på gerningstidspunktet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 74-79.

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

2.2.4. Beskyttelsesprincippet, det passive personalprincip, universalprincippet mv.

2.2.4.1. Straffelovens § 6 og § 7 suppleres af straffelovens § 8, nr. 1-6, hvorefter der er dansk straffemyndighed for en række handlinger, som er foretaget i udlandet, uanset om gerningsmanden har tilknytning til Danmark.

Det drejer sig bl.a. om en række handlinger, som krænker særlige danske interesser, herunder den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning mv. eller en forpligtelse, som gerningsmanden efter dansk lovgivning har pligt til at iagttage i udlandet, jf. straffelovens § 8, nr. 1 og 2, om *beskyttelsesprincippet* (også kaldet *realprincippet*).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 87-96.

2.2.4.2. Dansk straffemyndighed omfatter endvidere handlinger, som er foretaget uden for folkeretligt anerkendt statsområde (f.eks. om bord på fremmed skib, der befinder sig på åbent hav), og som er rettet mod personer med dansk tilknytning, jf. straffelovens § 8, nr. 3, om *det passive personalprincip*. Straffemyndighed er dog i dette tilfælde betinget af, at handlinger af den pågældende art efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder (i disse tilfælde, vil straffemyndigheden også kunne støttes på straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1, hvis også gerningsmanden har dansk tilknytning).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 96-97.

2.2.4.3. Herudover omfatter dansk straffemyndighed kapring af fly og skibe mv. (jf. straffelovens § 183 a), uafhængigt af hvem og hvor, handlingen er foretaget, samt andre handlinger (f.eks. terrorisme) omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning, jf. straffelovens § 8, nr. 4 og 5, om *universalprincippet*.

Straffelovens § 8, nr. 5, vedrører pligter, der følger af »mellemfolkelig overenskomst«. Udtrykket omfatter traktater, konventioner, protokoller og lignende internationale retsinstrumenter. Bestemmelsen giver dansk straffemyndighed, hvis Danmark i henhold til en mellemfolkelig overenskomst er forpligtet til at have jurisdiktion. Dette gælder også, selv om konventionen mv. giver mulighed for at tage forbehold over for denne forpligtelse. Uden for anvendelsesområdet for straffelovens § 8, nr. 5, falder derimod de konventioner mv., hvorefter der er mulighed for – men ikke pligt til – at have jurisdiktion.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 98-105.

2.2.4.4. Endelig omfatter dansk straffemyndighed efter straffelovens § 8 tilfælde, hvor udlevering til retsforfølgning i et andet land afslås, forudsat bl.a. at

handlingen efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år, og også er strafbar i gerningslandet (dobbelts strafbarhed), jf. straffelovens § 8, nr. 6, om *repræsentationsprincippet* (også kaldet *princippet om aut dedere aut judicare*).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 105-106.

2.3. Anvendelse af udenlandsk ret

Når en lovovertrædelse påtales her i landet, skal afgørelsen såvel om straf som om andre retsfølger af handlingen (f.eks. rettighedsfortabelse og konfiskation) som udgangspunkt ske efter dansk lovgivning, jf. straffelovens § 10, stk. 1. Dette gælder, uanset om handlingen skal anses for at være foretaget i Danmark eller i udlandet.

Det er imidlertid ikke udelukket at tage hensyn til udenlandsk ret under en dansk straffesag. Dette gælder bl.a., hvis der under sagen skal tages stilling til spørgsmål af civilretlig karakter. Det kan således være relevant at inddrage udenlandsk ægteskabslovgivning, hvis det f.eks. skal afgøres, om der i det pågældende land er stiftet et gyldigt ægteskab med den følge, at indgåelse af et nyt ægteskab i Danmark er strafbart efter straffelovens § 208 om bigami.

Efter straffelovens § 10, stk. 2, 1. pkt., er der endvidere i visse tilfælde pligt til at tage hensyn til lovgivningen på gerningsstedet, når straf udmåles her i landet for handlinger foretaget på en anden stats territorium. Bestemmelsen finder efter ordlyden anvendelse i de sager, hvor dansk straffemyndighed bygger på straffelovens § 7, stk. 1 eller 2, og hvor der således gælder et krav om dobbelt strafbarhed. Grundsætningen i straffelovens § 10, stk. 2, 1. pkt., finder dog tilsvarende anvendelse, når retsforfølgning finder sted på grundlag af straffelovens § 8, nr. 6, der ligeledes er betinget af dobbelt strafbarhed.

Straffelovens § 10, stk. 2, 1. pkt., indebærer, at der i de omhandlede tilfælde ikke må idømmes en straf, som overstiger strafferammen efter gerningslandets lovgivning. Dette gælder dog ikke i de tilfælde, hvor den danske straffesag omhandler kvindeligt omskæring eller seksuel udnyttelse af børn begået i et fremmed land af personer, der på gerningstidspunktet havde tilknytning til Danmark, jf. straffelovens § 10, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 115-120.

2.4. Dobbelt retsforfølgning (ne bis in idem)

2.4.1. Det er et grundlæggende princip i dansk ret,

at der ikke kan rejses tiltale og afsiges straffedom i en sag, der allerede har været pådømt ved domstolene. Dette princip om negativ retskraft (også kaldet princippet om *ne bis in idem*) begrænses alene af de almindelige regler om genoptagelse, jf. herved navnlig retsplejelovens § 976 og § 977 om genoptagelse af domme afsagt af Højesteret eller landsretten. Bestemmelserne finder ikke anvendelse på domme afsagt i udlandet.

Den nærmere rækkevidde af *udenlandske* straffedomme *ne bis in idem*-virkning er reguleret i straffelovens § 10 a, der fastlægger mulighederne for at gennemføre en straffesag i Danmark for en lovovertrædelse, som allerede har været pådømt i udlandet.

Straffelovens § 10 a finder for det første anvendelse på domme afsagt i den stat, hvor handlingen er foretaget (gerningslandet). Endvidere finder bestemmelsen anvendelse på domme omfattet af reguleringen i den europæiske konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger (gennemført i dansk ret ved lov nr. 522 af 23. december 1970 om fuldbyrdelse af europæiske straffedomme, jf. herved Folketingstidende 1970-71, tillæg A, spalte 1045 (lovforslag nr. L 37)). Herudover finder § 10 a anvendelse på domme omfattet af lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager (der gennemfører den europæiske konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager, jf. herved Folketingstidende 1974-75 (2. samling), tillæg A, spalte 1553 (lovforslag nr. L 93)).

Efter straffelovens § 10 a, stk. 1, kan en person, over for hvem der er afsagt en af de nævnte straffedomme, som udgangspunkt ikke retsfølges her i landet for samme handling, hvis vedkommende ved den udenlandske dom er endeligt frifundet eller fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion, eller hvis en fastsat sanktion er fuldbyrdet, er under fuldbyrdelse eller er bortfaldet efter domslandets regler. Efter ordlyden omfatter forbudet ny »strafforfølgning«. Dette udtryk omfatter ifølge forarbejderne såvel retsforfølgning (påtale) som domfældelse og fuldbyrdelse, jf. Folketingstidende 1970-71, tillæg A, spalte 1169 (lovforslag nr. L 36).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 121-125.

2.4.2. *Ne bis in idem*-virkningen af de nævnte udenlandske straffedomme indtræder ikke, hvis dommen angår handlinger, der er foretaget i den danske stat eller på dansk fartøj, eller handlinger, der krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed eller forfatning mv., jf. herved straffelovens § 10 a, stk. 2, litra a

og b, der henviser til straffelovens § 6 og § 8, nr. 1. Det er forbundet med en vis usikkerhed, om henvisningen til straffelovens § 6 om territorialprincippet skal forstås således, at henvisningen også omfatter den udvidelse af territorialprincippet, der følger af straffelovens § 9 om virkningsprincippet.

Hvis retsforfølgningen i udlandet er sket efter anmodning fra den danske anklagemyndighed, er ny retsforfølgning i Danmark udelukket også i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 10, stk. 2, litra a og b.

Retsforfølgning er endvidere udelukket, hvis dette følger af Danmarks internationale forpligtelser, jf. bl.a. Højesterets kendelse af 28. oktober 2005 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2006, side 324), hvorefter Danmarks forpligtelser efter Schengenkonventionen udelukkede retsforfølgning her i landet uanset straffelovens § 10, stk. 2, litra a, i et tilfælde, hvor en handling delvis var tilsigtet at have virkning i Danmark, men tillige delvis havde virkning i Tyskland, hvor de tiltalte allerede var domfældt.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 125-132.

2.4.3. Hvis retsforfølgning i overensstemmelse med straffelovens § 10 a, stk. 2, finder sted i Danmark for en lovovertrædelse, som allerede er pådømt i udlandet, skal der, i det omfang den udenlandske sanktion er fuldbyrdet, ske en tilsvarende nedsættelse af den sanktion, der pålægges her i landet, jf. straffelovens § 10 b. Bestemmelsen sikrer, at der ikke fastsættes »dobbelt straf« i de tilfælde, hvor dobbelt retsforfølgning undtagelsesvis er mulig.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 132-134.

2.5. Rettighedsfrakendelse

2.5.1. Straffelovens § 10 a regulerer, i hvilket omfang det er muligt i Danmark at idømme straf (dvs. fængsel eller bøde) for en handling, der allerede er pådømt i udlandet. Bestemmelsen angår derimod ikke muligheden for under en sådan ny sag at idømme andre retsfølger end straf (f.eks. rettighedsfortabelse og konfiskation).

Det følger imidlertid af straffelovens § 11, at frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed kan ske her i landet over for en person med dansk tilknytning (statsborgerskab eller bopæl), hvis vedkommende i udlandet er straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre en sådan rettighedsfortabelse.

Straffelovens § 11 finder anvendelse, selv om der ved den udenlandske dom også er taget stilling til spørgsmålet om rettighedsfortabelse, jf. f.eks. Højesterets dom af 9. januar 1980 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1980, side 163), hvor tiltalte i Sverige var idømt fængsel i 1 måned og frakendt førerretten i 1 år for spirituskørsel. Ved en sag her i landet blev tiltalte efterfølgende frakendt førerretten i 5 år. Højesteret anførte i dommen, at de i § 10, stk. 2, § 10 a og § 10 b indeholdte begrænsninger i adgangen til at pålægge sanktioner for retsbrud begået i udlandet ikke fandtes at være anvendelige ved førerretsfrakendelser.

2.5.2. Frakendelse mv. her i landet under en sag rejst efter straffelovens § 11 kan kun finde sted, hvis sådanne retsfølger har hjemmel i dansk ret (dvs. navnlig i straffelovens § 79 eller bestemmelserne i færdselslovens kapitel 18 om frakendelse af førerretten).

Frakendelse mv. under en sag efter straffelovens § 11 er derimod ikke betinget af, at den pågældende handling kan føre til en tilsvarende retsfølge efter lovgivningen i det land, hvor handlingen er foretaget. Der gælder således intet »dobbelt strafbarhedslignende« krav i forhold til idømmelse her i landet af frakendelse mv.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 135-140.

2.6. Lokalisering af lovovertrædelser

2.6.1. Handlinger og undladelser

2.6.1.1. Ved lokalisering af en lovovertrædelse (dvs. ved afgørelsen af, til hvilket sted lovovertrædelser har tilknytning) er det afgørende, hvor gerningsmanden befandt sig, da lovovertrædelser blev begået. I almindelighed giver det ikke anledning til vanskeligheder at fastlægge, hvor gerningsmanden befandt sig ved den strafbare handlings foretagelse.

Ved visse former for lovovertrædelser er det imidlertid forbundet med nogen usikkerhed at lokalisere gerningsstedet. Det gælder navnlig i forhold til lovovertrædelser, der er forberedt (eller medvirket til) i Danmark, men fuldbyrdet i udlandet, samt lovovertrædelser begået gennem internettet eller inden for rammerne af en juridisk person, jf. pkt. 2.6.2-2.6.4 nedenfor.

2.6.1.2. Efter ordlyden af straffelovens §§ 6-9 omfatter dansk straffemyndighed *handling*. Det antages imidlertid almindeligvis, at bestemmelserne også finder anvendelse på *undladelser*. Undladelsesforbrydelser (dvs. strafbar tilsidesættelse af handlepligten) antages at kunne lokaliseres til det sted, hvor handlepligten skulle have været opfyldt, og til det sted, hvor

den, som handlepligten påhvilede, opholdt sig på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes. Det er uafklaret, om undladelsesforbrydelser herudover også kan lokaliseres til det sted, hvor undladelsen får en virkning, der er relevant efter straffelovens § 9.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 61-63.

2.6.2. Forsøg og medvirken

2.6.2.1. Straffelovens § 9 om virkningsprincippet indebærer bl.a., at handlinger, som er foretaget i udlandet, og som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse *her i landet*, er omfattet af dansk straffemyndighed. Tilsvarende omfatter dansk straffemyndighed efter straffelovens § 9 den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd i udlandet har medvirket til en forbrydelse her i landet.

Som følge af bestemmelsen vil der kunne foreligge dobbelt gerningssted f.eks. i tilfælde af planlægning, instruktion mv., der sker telefonisk fra udlandet. I sådanne tilfælde vil en lovovertrædelse således kunne lokaliseres både til det land, hvor forsøgs- eller medvirkenshandlingen (planlægningen mv.) foretages, og til Danmark, hvor lovovertrædelser fuldbyrdes/tilsigtes fuldbyrdet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 141-143.

2.6.2.2. Rækkevidden af dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- og medvirkenshandlinger, som er foretaget i Danmark, og som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse *udlandet*, er i en række tilfælde forbundet med en vis usikkerhed.

Der kan således bl.a. rejses spørgsmål om, hvorvidt dansk straffemyndighed efter omstændighederne alene omfatter forsøg og medvirken, der er rettet mod et forhold, som i sin fuldbyrdede form også er strafbar efter lovgivningen i det land, hvor fuldbyrdelsen er tilsigtet eller indtræder, og der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt et sådant krav om dobbelt strafbarhed i givet fald også gælder selve forsøgs-/medvirkenshandlingen foretaget her i landet.

Strafansvar for forsøgs- eller medvirkenshandlinger, der er foretaget i Danmark med tilsigtet eller indtrådt fuldbyrdelse i udlandet, forudsætter i øvrigt, at der er tale om forsøg på eller medvirken til et strafbart forhold omfattet af en dansk straffebestemmelse, der også skal iagttages i udlandet (dvs. at der er tale om en dansk straffebestemmelse, som også gælder for forhold i udlandet). I modsat fald tager forsøgs- eller medvirkenshandlingen ikke sigte på en fuldbyrdet udlandshandling, der efter dansk ret er strafbar. Hvis den forsøgs- eller medvirkenshandling, der er foretaget

her i landet, alene angår strafbare forhold omfattet af en straffebestemmelse, der er territorialt begrænset til forhold begået i Danmark, vil der således ikke kunne pålægges straf her i landet for forsøg eller medvirken med tilknytning til udlandet.

Spørgsmålet om danske straffebestemmelers gyldighedsområde er omtalt nedenfor under pkt. 2.9.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 143-152.

2.6.3. Lovovertrædelser begået gennem internettet

2.6.3.1. Hvis en person her i landet benytter en computer, mobiltelefon eller anden brugerterminal til at foretage en strafbar handling i et andet land gennem internettet (f.eks. spredning af ærekrænkende billeder eller en mail med virus til bestemte modtagere i udlandet), vil handlingen være omfattet af dansk straffemyndighed efter straffelovens § 6 om handlinger foretaget i den danske stat.

Straffelovens § 6 vil endvidere give dansk straffemyndighed, hvis en person fra en computer mv. her i landet udbreder tekst-, lyd- eller billedmateriale gennem internettet, hvorved materialet gøres alment tilgængeligt for (en ubestemt kreds af) internettets brugere, herunder i udlandet.

2.6.3.2. Hvis en person fra en computer mv. i udlandet f.eks. foretager et virusangreb eller et databedrageri rettet mod bestemte modtagere her i landet, vil dansk straffemyndighed efter omstændighederne følge af straffelovens § 9 om handlinger, der foretages i udlandet, men som har en tilsigtet eller indtrådt virkning her i landet (jf. virkningsprincippet).

Det er uafklaret, i hvilket omfang dansk straffemyndighed omfatter de tilfælde, hvor en person fra en computer mv. i udlandet gør tekst-, lyd- eller billedmateriale alment tilgængeligt for (en ubestemt kreds af) internettets brugere, herunder i Danmark.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 153-164.

2.6.4. Lovovertrædelser begået af juridiske personer

2.6.4.1. De generelle betingelser for at pålægge juridiske personer (selskaber mv.) strafansvar er indeholdt i straffelovens 5. kapitel. Efter straffelovens § 27, stk. 1, forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for den juridiske persons virksomhed er begået en overtrædelse, som kan tilregnes en eller flere personer knyttet til den juridiske person (en ansat, en direktør eller et bestyrelsesmedlem mv.), eller som kan tilregnes den juridiske person som sådan.

Retsforfølgning af juridiske personer forudsætter

herudover (som strafansvar for fysiske personer), at der er dansk straffemyndighed i forhold til de lovovertrædelser, der kan føre til strafansvar. Spørgsmålet om dansk straffemyndighed i forhold til juridiske personer skal afgøres efter de samme regler, som gælder for straffemyndighed i forhold til fysiske personer, jf. straffelovens §§ 6-9.

2.6.4.2. Dansk straffemyndighed følger således af straffelovens § 6, hvis den *handling* (eller en *virkning* heraf, jf. straffelovens § 9), der udløser selskabsansvaret, er foretaget her i landet af en ansat mv.

Straffelovens § 6 vil endvidere finde anvendelse, hvis selskabsansvaret udløses af, at en person inden for virksomheden her i landet har begået et tilregneligt forhold, men hvor det er vanskeligt eller umuligt at finde frem til den enkelte person (*anonyme fejl*). Tilsvarende gælder fejl, der består i en flerhed af handlinger inden for virksomheden begået her i landet af flere personer, der hver for sig er straffri på grund af en ringe andel i eller ringe uagtsomhed i forbindelse med det strafbare forhold, men hvor de enkelte andele tilsammen fører til en lovovertrædelse (*kumulerede fejl*). Dansk straffemyndighed vil også skulle støttes på straffelovens § 6, hvis lovovertrædelsen skyldes, at der på en juridisk persons hjemsted her i landet er sket *ledelsesfejl* (dvs. hvis lovovertrædelsen kan lægges virksomheden som sådan til last som en fejl ved arbejdets tilrettelæggelse eller som manglende kontrol eller på anden måde).

Spørgsmålet om, hvorvidt en juridisk person har hjemsted her i landet eller i udlandet, afgøres efter de selskabsretlige regler herom.

Kan en handling (og virkning) kun lokaliseres til udlandet, vil dansk straffemyndighed i forhold til juridiske personer med dansk tilknytning efter omstændighederne i stedet kunne støttes på straffelovens § 7. Retsforfølgning her i landet af juridiske personer for handlinger (og virkninger), der kun kan lokaliseres til udlandet, vil efter omstændighederne også kunne støttes på straffelovens § 8.

2.6.4.3. For så vidt angår *undladelser* antages disse i forhold til juridiske personer at kunne lokaliseres til Danmark, hvis handlepligten skulle have været opfyldt her i landet, eller hvis den, som handlepligten påhvilede på den juridiske persons vegne, opholdt sig her i landet på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes.

Det er uafklaret, om undladelser kan lokaliseres til Danmark i de tilfælde, hvor en juridisk person har hjemsted her i landet, hvis undladelsen ikke i øvrigt har tilknytning her til landet.

2.6.4.4. Som anført ovenfor under pkt. 2.2 er dansk straffemyndighed i visse tilfælde betinget af, at handlingen (undladelsen) er strafbar både efter gerningslandets lov og efter dansk lov (*dobbelt strafbarhed*).

I forhold til juridiske personer er denne betingelse relevant, når dansk straffemyndighed støttes på straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2. Dobbelt strafbarhedskravet indebærer bl.a., at retsforfølgning her i landet på grundlag af § 7, stk. 1, nr. 2, er betinget af, at lovgivningen i det pågældende land uden for Danmark hjemler strafansvar for juridiske personer. Hvis f.eks. en ansat i et dansk andelselskab begår en lovovertrædelse (som kan tilregnes selskabet efter straffelovens 5. kapitel) i et land, som ikke har mulighed for at straffe en sådan juridisk person, er det således udelukket at pålægge selskabet straf her i landet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 165-172.

2.7. Påtalekompetence

Straffeloven indeholdt tidligere særlige påtaleregler i tilknytning til visse af lovens jurisdiktionsbestemmelser. Påtalereglerne blev ophævet ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 i forbindelse med indførelsen af en generel bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte, at offentlig påtale i visse nærmere angivne sager er betinget af justitsministerens eller rigsadvokatens beslutning, jf. retsplejelovens § 720. Der henvises til Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 4141 (lovforslag nr. L 184).

Med retsplejelovens § 720 er der skabt mulighed for at foretage en samlet administrativ regulering af påtalekompetencen, herunder med henblik på (administrativt) løbende at kunne tilpasse fordelingen af påtalekompetencen efter de aktuelle behov. Den nærmere fordeling af påtalekompetencen fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 3/2002 om forelæggelsesregler og kompetenceregler mv.

2.8. Folkeretlige grænser

Straffelovens §§ 6-8 kommer kun til anvendelse, hvis dette ikke strider mod folkeretten, jf. straffelovens § 12. Den straffemyndighed, der måtte følge af straffelovens §§ 6-8, kan således kun udnyttes til at gennemføre en straffesag ved en dansk domstol, hvis det i det konkrete tilfælde kan ske med respekt af de folkeretlige regler på området. Begrænsninger af mulighederne for at udøve dansk straffemyndighed følger bl.a. af folkerettens regler om immunitet for fremmede statsoverhoveder og diplomater mv. og af princippet om fremmede skibes ret til uskadelig passage gennem søterritoriet.

Uanset ordlyden af straffelovens § 12 antages også straffelovens §§ 9-11 om virkningsprincippet mv. tilsvarende kun at kunne anvendes med de begrænsninger, der følger af folkeretten.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 173-186.

2.9. Straffebestemmelers gyldighedsområde

2.9.1. Som anført ovenfor under pkt. 2.3 skal spørgsmålet om strafansvar afgøres efter dansk lovgivning, jf. straffelovens § 10, stk. 1. Dette indebærer, at danske domstoles muligheder for at pålægge straf for handlinger (undladelser) foretaget i udlandet forudsætter, at der er tale om overtrædelse af danske straffebestemmelser, som også omfatter handlinger foretaget uden for den danske stat – dvs. at der er tale om straffebestemmelser, som har eksterritorial gyldighed (*eksterritorialitet*) og derfor også skal iagttages i udlandet.

Spørgsmålet om eksterritorialitet adskiller sig fra spørgsmålet om dansk straffemyndighed. Retsforfølgning her i landet for handlinger foretaget i udlandet kan indledes, hvis der er straffemyndighed, selv om det er usikkert, om den pågældende overtrådte straffebestemmelse gælder for handlinger i udlandet. Falder afgørelsen ud til, at straffebestemmelsen er begrænset til at gælde for forhold på dansk grund, må der ske frifindelse.

2.9.2. Straffebestemmelers gyldighedsområde kan være territorielt begrænset i flere sammenhænge. Der kan for det første være tale om, at en straffebestemmelse efter sit indhold alene omfatter handlinger foretaget på *dansk territorium*. Dette vil som udgangspunkt gælde for regler i særlovgivningen (dvs. andre love end straffeloven), jf. nedenfor. For det andet kan der være tale om, at en straffebestemmelse alene omfatter handlinger, der krænker *danske beskyttelsesinteresser* (nationalt begrænsede straffebud). Dette vil f.eks. som udgangspunkt gælde for regler om straf for overtrædelse af dansk skatte- og afgiftslovgivning og regler om krænkelser af den danske stat.

2.9.3. Spørgsmålet om, hvorvidt en dansk materiel straffebestemmelse har eksterritorialitet og således skal overholdes i udlandet, er ikke generelt reguleret i lovgivningen. Afgørelsen heraf må i stedet bero på en fortolkning af gerningsindholdet i den pågældende bestemmelse.

Som hovedregel antages bestemmelserne i straffelovens specielle del at have universel gyldighed (eksterritorialitet). Dette indebærer, at overtrædelser af bestemmelser i straffeloven som udgangspunkt kan retsforfølges i Danmark, uanset hvor i verden over-

trædelsen har fundet sted. Det gælder f.eks. straffelovens bestemmelser om drab, vold, røveri mv.

For så vidt angår særlovgivningen er udgangspunktet, at straffebestemmelser i særlovgivningen normalt er territorialt begrænsede til handlinger foretaget her i landet. Baggrunden herfor er, at særlovgivningen normalt tager sigte på at normere pligter, der skal iagttages her i landet. Det gælder f.eks. for strafsanktionerede påbud og forbud i love om skove, veje, vandløb, ferskvandsfiskeri, jagt, byggeri, leje, brandvæsen, natur- og byggefredning, kystbeskyttelse mv.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 81-86.

3. Lovforslagets udformning

3.1. Indledende bemærkninger

3.1.1. Jurisdiktionsudvalget foreslår en række ændringer og præciseringer af rammerne for dansk straffemyndighed, jf. nærmere nedenfor. Udvalget har ved udformning af sit forslag taget udgangspunkt i det grundlæggende hensyn til at sikre håndhævelsen af dansk lovgivning over for personer, som begår lovovertrædelser, der krænker den danske stat, fordi overtrædelsen begås på dansk territorium (*territorialprincippet*), eller har virkning på dansk territorium (*virkningsprincippet*), uanset at overtrædelsen finder sted uden for landets grænser.

Udvalget har endvidere inddraget hensynet til at sikre en effektiv retshåndhævelse i forhold til overtrædelse af danske straffebestemmelser i udlandet, når gerningsmanden i kraft af sit statsborgerskab, bopæl mv. har tilknytning til den danske stat (*det aktive personalprincip*), eller når ofret har en sådan tilknytning til Danmark (*det passive personalprincip*). Udvalgets forslag tager tillige sigte på at sikre de retshåndhævende myndigheder i Danmark tilstrækkelige mulighed til at gennemføre straffesager om handlinger, der krænker statens særlige interesser (*beskyttelsesprincippet*), eller som omfatter sådanne alvorlige forbrydelser, der findes at burde retsforfølges, uanset at hverken gerningsmand eller offer har nogen nærmere tilknytning til domslandet (*universalprincippet*).

Det er udvalgets grundlæggende opfattelse, at straffelovens jurisdiktionsbestemmelser i videst mulig omfang bør være generelle regler, der finder anvendelse i forhold til alle typer af strafbare handlinger. Kun hvis der foreligger særlige omstændigheder, der gør, at hensynet til en hensigtsmæssig afgrænsning af dansk straffemyndighed ikke i tilstrækkelig grad kan tilgodeses gennem generelle bestemmelser, bør der udformes særlige jurisdiktionsbestemmelser.

3.1.2. Justitsministeriet er enig i udvalgets generelle overvejelser, og lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med udvalgets forslag. Der henvises til indholdet af de nærmere forslag nedenfor under pkt. 3.2-3.11.

3.2. Territorialprincippet

3.2.1. Jurisdiktionsudvalget foreslår, at territorialprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 6, nr. 1) fortsat bør være udgangspunktet for dansk straffemyndighed, der således også fremover bør omfatte alle handlinger foretaget på dansk land-, sø- og luftterritorium. Dansk straffemyndighed bør endvidere som hidtil omfatte handlinger foretaget om bord på danske fartøjer (skibe og fly), jf. flagstatsprincippet (jf. de gældende bestemmelser i straffelovens § 6, nr. 2 og 3).

Udvalget har nærmere overvejet, om straffemyndigheden i forhold til fartøjer fortsat bør hvile på et formelt tilknytningskriterium (fartøjets registreringsforhold), eller om der fremover i stedet bør lægges vægt på det reelle ejerforhold.

Udvalget anfører, at det formelle tilknytningskriterium har den fordel, at der sikres dansk straffemyndighed i tilfælde, hvor andre stater på grund af en ringe tilknytning til en lovovertrædelse ikke har nogen reel interesse i at gennemføre en straffesag om kriminalitet begået om bord på et dansk indregistreret skib. Udvalget finder endvidere, at det formelle tilknytningskriterium ikke i praksis medfører risiko for, at den reelle ejer af et fartøj kan unddrage sig et strafansvar. Udvalget henviser herudover til, at det ville medføre en meget kompliceret lovgivning, hvis straffemyndighed over et fartøj knyttes til en anden stat end den formelle flagstat.

Udvalget foreslår på den anførte baggrund ikke ændringer af det gældende tilknytningskriterium, der efter udvalgets opfattelse er klart og enkelt. I de tilfælde, hvor et fartøj ikke er registreringspligtigt, forudsætter udvalget, at der som hidtil vil kunne lægges vægt på, om ejeren eller brugeren har tilknytning til Danmark.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 221-225.

3.2.2. Udvalget foreslår en videreførelse af sondringen mellem handlinger foretaget uden for *folkeretligt anerkendt område* henholdsvis inden for et sådant fremmed område. Udvalget foreslår dog, at udtrykket »folkeretligt anerkendt område« erstattes med det mere tidssvarende udtryk »myndighedsområde«. Der tilsigtes herved ingen indholdsmæssig ændring af rækkevidden af dansk straffemyndighed.

Straffeloven vil efter udvalgets forslag fortsat ikke regulere spørgsmålet om, hvornår et område er folkeretligt anerkendt og således kan anses som et »fremmed myndighedsområde« i straffelovens forstand. Dette spørgsmål skal som hidtil afgøres efter de folkeretlige regler herom.

Begrebet »inden for et fremmed myndighedsområde« vil ligesom det gældende udtryk »inden for folkeretligt anerkendt område« omfatte handlinger foretaget inden for en fremmed stats territorium, herunder dens sø- og luftterritorium. Dette vil være tilfældet, uanset om der måtte kunne være tvivl om, hvilken stat eller regering der har højhedsretten over et givent territorium.

Begrebet »uden for et myndighedsområde« vil ligesom det gældende udtryk »uden for folkeretligt anerkendt område« omfatte handlinger foretaget på åbent hav eller i internationalt lufrum samt handlinger foretaget inden for landområder, som ikke er undergivet nogen stats højhedsret, f.eks. Antarktis.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 225-227.

3.2.3. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag om territorialprincippet og flagstatsprincippet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forlag til straffelovens § 6), og bemærkningerne hertil.

3.3. Det aktive personalprincip

3.3.1. Udvalget foreslår, at dansk straffemyndighed som hidtil bør omfatte handlinger foretaget i udlandet, hvis gerningsmanden er dansk statsborger eller bosat her i landet, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 7 om det aktive personalprincip.

Udvalget foreslår i den forbindelse at videreføre sondringen mellem handlinger foretaget uden for *folkeretligt anerkendt statsområde* henholdsvis inden for et sådant fremmed område. Udvalget foreslår dog, at udtrykket »folkeretligt anerkendt statsområde« erstattes med udtrykket »myndighedsområde«, jf. ovenfor under pkt. 3.2 om det tilsvarende forslag vedrørende straffelovens § 6.

3.3.2. Udvalget foreslår, at kredsen af gerningsmænd omfattet af dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip fortsat først og fremmest bør omfatte *danske statsborgere*, herunder også personer med fast bopæl i udlandet (»udlandsdanske«).

Udvalget foreslår endvidere, at personkredsen fortsat bør omfatte udlændinge, der er *bosat i Danmark* og

således har fast tilknytning her til landet. Udvalget har i den forbindelse overvejet, om tilknytningskriteriet fortsat bør være knyttet til begrebet »bosat«. Dette begreb forudsætter, at den pågældende person har sit tilsigtede varigere ophold her i landet. Hermed indfortolkes i begrebet »bosat« både et subjektivt kriterium (dvs. om vedkommende selv har haft til hensigt/tilsigtet at have et længerevarende ophold) og et objektivt kriterium (dvs. om opholdet rent faktisk har været varigere).

Efter udvalgets opfattelse taler den øgede internationalisering og mobilitet for at anlægge en mindre restriktiv fortolkning af, hvornår en person har en sådan tilknytning til Danmark, at der er grundlag for dansk straffemyndighed i forhold til personens handlinger i udlandet.

Hertil kommer, at straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip bl.a. skal medvirke til at sikre, at Danmark ikke bliver et fristed for personer, som har begået forbrydelser i udlandet, og som ikke kan udleveres – eventuelt fordi der ikke fremsættes udleveringsbegæring. Dette hensyn taler for at anlægge en lempeligere fortolkning af tilknytningskravet end hidtil.

På den baggrund foreslår udvalget en opblødning af det hidtil anvendte tilknytningskriterium således, at der fortsat opereres med såvel et objektivt som et subjektivt kriterium, men således, at straffemyndighed ikke nødvendigvis er betinget af, at begge kriterier er opfyldt. Dette indebærer, at manglende opfyldelse af det subjektive element (dvs. hvor gerningsmanden ikke selv har tilsigtet at have et længerevarigt ophold her i landet) kan opvejes af en stærk objektiv tilknytning til Danmark (dvs. hvor opholdet rent faktisk har haft en vis længere varighed) og omvendt. Udvalget foreslår, at en sådan opblødning sker ved at udvide personkredsen til også at omfatte personer, der ikke har egentlig bopæl i Danmark, men dog har et *lignende fast ophold* her i landet.

3.3.3. Forslaget indebærer, at en person, der ikke har intentioner om at etablere en permanent bopæl her i landet, vil kunne være omfattet af dansk straffemyndighed, hvis vedkommende faktisk har befundet sig i Danmark i en vis længere periode. Omvendt vil et ganske kortvarig ophold i Danmark (som i dag) efter omstændighederne kunne begrunde dansk straffemyndighed, hvis det er tilsigtet at være mere varigt.

Udtrykket »lignende fast ophold« vil f.eks. omfatte personer, der uden at have bopæl her i landet befinder sig i Danmark på et længerevarende ophold eller med henblik på et længerevarende ophold. Dette vil f.eks.

efter omstændighederne kunne være tilfældet i forhold til personer, der opholder sig her i landet i forbindelse med behandling af deres ansøgning om opholdstilladelse, navnlig når det faktiske ophold her i landet har haft en vis længere varighed. Der vil således i sådanne tilfælde efter omstændighederne være mulighed for her i landet at foretage retsforfølgning for handlinger, som vedkommende har foretaget i udlandet forud for opholdet her i landet. Dette gælder dog ikke, hvis retsforfølgningen forudsætter, at gerningsmandens tilknytning til Danmark også forelå på gerningstidspunktet, jf. nedenfor om fravigelse af kravet om dobbelt strafbarhed.

Udtrykket »lignende fast ophold« vil endvidere efter omstændighederne bl.a. omfatte personer, der opholder sig i Danmark på grundlag af »tålt ophold«, under prøvelse af en beslutning om udvisning (jf. udlændingelovens § 50) eller under behandling af en ansøgning om humanitær opholdstilladelse (jf. udlændingelovens § 9 b).

Derimod vil turister og andre personer med kortvarigt ophold her i landet ikke være omfattet af udtrykket. Dansk straffemyndighed i forhold til sådanne personer vil i givet fald i stedet skulle støttes på straffelovens øvrige jurisdiktionsbestemmelser.

Udvalget foreslår en tilsvarende udvidelse af personkredsen for så vidt angår dansk straffemyndighed i forhold til kriminalitet rettet *mod* personer med dansk tilknytning og for så vidt angår muligheden for at gennemføre en sag om frakendelse mv. over for personer dømt i udlandet, jf. i øvrigt herom nedenfor under pkt. 3.4.2 og 3.8.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 243-256.

3.3.4. Udvalget foreslår endvidere, at straffelovens bestemmelse om det aktive personalprincip præciseres, så det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at tilknytningen til Danmark skal foreligge på sigtelsestidspunktet. I de tilfælde, hvor kravet om dobbelt strafbarhed fraviges, jf. nedenfor, skal tilknytningen (som hidtil) også have foreligget på gerningstidspunktet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 256-259.

3.3.5. Udvalget foreslår, at det fortsat bør være muligt at fravige kravet om *dobbelt strafbarhed* i sager, hvor personer med tilknytning til Danmark (herunder i form af »lignende fast ophold« som bopæl, jf. forslaget ovenfor) i udlandet har foretaget seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring.

Udvalget foreslår som noget nyt, at det bør være

muligt at fravige kravet om dobbelt strafbarhed i alle tilfælde, hvor en person med dansk tilknytning i udlandet overtræder danske straffebestemmelser, der også skal iagttages uden for landets grænser (f.eks. straffelovens § 244 om vold), hvis også den forurettede har dansk tilknytning, dvs. tilfælde, der kan siges at have karakter af *interne danske anliggender* med dansk gerningsmand og dansk offer.

Udvalget anfører, at der i langt de fleste tilfælde, som vil være omfattet af den foreslåede yderligere fravigelse af kravet om dobbelt strafbarhed, formentlig vil være tale om handlinger, der også *er* strafbare i gerningslandet. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis en dansker udøver vold mod en anden dansker, mens de begge befinder sig i Tyskland. Også i disse tilfælde bevirker forslaget imidlertid den forenkling, at handlingen under en eventuel straffesag i Danmark alene skal behandles efter danske regler, uden at der er behov for at indhente oplysninger om lovgivningen i gerningslandet.

Da forslaget omhandler ofre med dansk tilknytning (foruden gerningsmænd med en sådan tilknytning), kan forslaget også ses som en særregel om dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip, jf. i øvrigt herom nedenfor under pkt. 3.4.2. Forslaget kan på den baggrund efter udvalgets opfattelse betegnes som et »*kombineret personalprincip*«.

Udvalget foreslår ikke yderligere fravigelser af kravet om dobbelt strafbarhed. Udvalget anfører generelt, at fravigelser af kravet om dobbelt strafbarhed i givet fald bør reserveres til tilfælde, hvor der er et særligt beskyttelsesbehov, og hvor kravet om dobbelt strafbarhed rummer en reel risiko for omgåelse af danske straffebud ved, at gerningsmanden flytter sine aktiviteter til udlandet.

Udvalget foreslår en præcisering af kravet om dobbelt strafbarhed i forhold til mulighederne for at pålægge *juridiske personer* straf for lovovertrædelser begået i udlandet. Forslaget er beskrevet nærmere nedenfor under pkt. 3.10.4.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 259-269.

3.3.6. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

For så vidt angår forslaget om straffemyndighed i tilfælde, hvor både gerningsmand og offer har dansk tilknytning, forudsættes dette jurisdiktionsgrundlag navnlig at kunne finde anvendelse, hvis der er tale om en lovovertrædelse med et umiddelbart offer (fysisk

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

eller juridisk person). Det vil f.eks. gælde overtrædelser af bl.a. straffelovens § 216 (voldtægt), § 244 (vold), § 260 (ulovlig tvang), § 264 a (fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted), § 276 (tyveri), § 283 (skyldnersvig) og § 291 (hærværk). Det vil f.eks. også gælde § 114 (terrorisme), § 180 (mordbrand), § 181 (brandstiftelse) og § 183 (sprængning), selv om sådanne lovovertrædelser også måtte ramme andre end danske ofre.

Det foreslåede jurisdiktionsgrundlag forudsættes herudover også at kunne finde anvendelse i forhold til lovovertrædelser, der på anden måde kan siges at have karakter af interne danske anliggender. Det vil efter omstændighederne f.eks. gælde overtrædelse af straffelovens § 136 (offentlig tilskyndelse til eller billigelse af forbrydelser), hvis en dansk statsborger fra udlandet opfordrer til ikke nærmere konkretiserede voldshandlinger over for personer i Danmark. Forslaget vil derimod ikke i sig selv give grundlag for dansk straffemyndighed i den situation, hvor en dansk statsborger i udlandet f.eks. begår bedrageri (jf. straffelovens § 279) over for et udenlandsk forsikringselskab, der er genforsikret i et dansk selskab. Selv om tabet kan siges i sidste ende at blive placeret hos det danske selskab, vil der være tale om et afledet (indirekte) tab, således at bedrageriet ikke kan siges at være rettet mod det danske selskab.

I praksis vil en dansk straffesag typisk kunne komme på tale, hvis ofret har foretaget relevante foranstaltninger på gerningsstedet i form af f.eks. politianmeldelse af forholdet eller andre hensigtsmæssige skridt, der kan bidrage til bevissikring (f.eks. kontakten ambassade eller konsulat). Anklagemyndigheden vil imidlertid som i andre straffesager kunne undlade at rejse sag ved de danske domstole, hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt (jf. herved retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefravald).

For så vidt angår betydningen af kravet om dobbelt strafbarhed i forhold til retsforfølgning af juridiske personer henvises til pkt. 3.10.4 nedenfor.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7), og bemærkningerne hertil.

3.4. Beskyttelsesprincippet mv.

3.4.1. Beskyttelsesprincippet

3.4.1.1. Udvalget foreslår, at dansk straffemyndighed som hidtil skal omfatte handlinger, der er foreta-

get i udlandet, og som krænker særlige danske interesser, herunder den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning mv. eller en forpligtelse, som gerningsmanden efter dansk lovgivning har pligt til at iagttage i udlandet, jf. de gældende bestemmelser i straffelovens § 8, nr. 1 og 2.

3.4.1.2. For så vidt angår den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 1, 1. led (om handlinger, der krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning mv.), foreslår udvalget, at straffemyndigheden fortsat kun skal omfatte handlinger, der er rettet mod den danske stat, men ikke handlinger rettet mod andre stater eller internationale organisationer.

Udvalget har overvejet, om den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 1, 2. led (om handlinger, der krænker interesser, hvis retsbeskyttelse forudsætter en særlig tilknytning til Danmark), bør ophæves, idet bestemmelsens anvendelsesområde må antages at være meget begrænset. Udvalget finder imidlertid, at det med bestemmelsen sikres, at særligt beskyttelsesværdige danske interesser (f.eks. den danske toldlovgivning eller valutaordning) er undergivet et effektivt strafferetligt værn i alle situationer. Udvalget foreslår på den baggrund bestemmelsen opretholdt.

3.4.1.3. Udvalget finder, at den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 2 (1. led), skal fortolkes således, at bestemmelsen omfatter et uden for straffebestemmelsen etableret særligt pligtforhold, f.eks. strafsanktionerede overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen, og et særligt pligtforhold, der forudsætningsvis er indeholdt i selve straffebestemmelsen. Dette vil f.eks. gælde i forhold til overtrædelser af bestemmelser, der forudsætter en særlig relation mellem gerningsmand og offer, herunder navnlig som led i institutionsophold (f.eks. overtrædelse af straffelovens § 219, hvorefter det er strafbart for en ansat på institution for sindslidende mv. at have samleje med en person, der er optaget på institutionen). Det bør i øvrigt normalt være en forudsætning, at der er spørgsmål om at rejse straffesag mod en person, som har eller har haft en vis tilknytning til Danmark og således i almindelighed kan forventes at have kendskab til det særlige pligtforhold efter dansk lovgivning.

3.4.1.4. Med henblik på at tydeliggøre de forskellige led i straffelovens § 8, nr. 1 og 2, foreslår udvalget, at de gældende bestemmelser opdeles i fire selvstændige bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 271-275.

3.4.1.5. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om dansk straffemyndighed støttet

på beskyttelsesprincippet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 8, nr. 1-4), og bemærkningerne hertil.

3.4.2. *Det passive personalprincip*

3.4.2.1. Udvalget foreslår, at dansk straffemyndighed fortsat bør omfatte handlinger, som foretages *uden for* folkeretligt anerkendt statsområde, og som rettes mod personer med tilknytning til Danmark (statsborgerskab, bopæl mv.), uanset om gerningsmanden også har en sådan dansk tilknytning, jf. det passive personalprincip.

Udvalget foreslår, at dansk straffemyndighed på dette grundlag som hidtil kun skal omfatte lovovertrædelser af en vis grovhed. Straffemyndigheden bør således fortsat kun omfatte handlinger, som efter dansk ret kan medføre mere end 4 måneders fængsel.

Udvalget foreslår, at udtrykket »myndighedsområde« anvendes i stedet for udtrykket »folkeretligt anerkendt statsområde«, jf. ovenfor under pkt. 3.2 om det tilsvarende forslag vedrørende straffelovens § 6.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 275-277.

3.4.2.2. Udvalget har overvejet, om dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip bør udvides til også at omfatte handlinger foretaget *inden for* fremmed myndighedsområde.

Udvalget anfører i den forbindelse, at straffesager som udgangspunkt så vidt muligt bør gennemføres ved en domstol i det land, hvor lovovertrædelser er begået, og hvor der på grund af vidners og andet bevismaterialers tilstedeværelse oftest er bedst udsigt til en forsvarlig gennemførelse af sagen. Der kan imidlertid tænkes situationer, hvor der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt, og hvor der således kan peges på et behov for at sikre mulighed for retsforfølgning i Danmark, hvis ofret har en dansk tilknytning. Et sådant behov kunne f.eks. foreligge, hvis omstændighederne peger i retning af, at en straffesag mod gerningsmanden i gerningslandet ikke vil blive gennemført på én måde, der i tilstrækkelig grad beskytter det danske offer, eller hvor en sag ikke er højt prioriteret i gerningslandet.

Udvalget anfører som eksempel tilfælde, hvor en dansk kvinde under et kort ferieophold i udlandet udsættes for voldtægt begået af en anden udenlandsk turist, der ligeledes kun kortvarigt befinder sig på stedet. I et sådant tilfælde vil efterforskningen i gerningslandet i praksis kunne være vanskelig, hvis den danske

kvinde (og gerningsmanden) har forladt landet, ligesom retsforfølgning i gerningslandet normalt vil forudsætte, at gerningsmanden udleveres. Hvis gerningsmanden efterfølgende indfinder sig i Danmark uden dog at blive bosat eller tage lignende fast ophold her i landet (og således uden at blive omfattet af dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. ovenfor under pkt. 3.3 om den foreslåede ændring af straffelovens § 7), kunne det stride mod den almindelige retsfølelse, hvis danske myndigheder er afskåret fra at handle som følge af manglende straffemyndighed, uanset om der måtte foreligge tungtvæjende beviser for, at den pågældende er skyldig. Efter gældende ret ville retsforfølgning her i landet i sådanne tilfælde forudsætte, at Danmark afslår en udleveringsbegæring fra et andet land, der ønsker at straffefølge for handlingen, jf. straffelovens § 8, nr. 6.

Udvalget anfører, at en mulighed for her i landet at kunne foretage retsforfølgning i tilfælde, hvor personer med dansk tilknytning har været udsat for alvorlig kriminalitet i udlandet, vil bidrage til at sikre, at gerningsmanden til en alvorlig lovovertrædelse ikke kan gå fri, alene fordi gerningslandet eller eventuelt gerningsmandens hjemland ikke i tilstrækkelig grad fremmer sagen.

3.4.2.3. Udvalget finder det for vidtgående at udvide området for dansk straffemyndighed til alle tilfælde, hvor en lovovertrædelse i udlandet er rettet mod en person med dansk tilknytning, uanset om forholdet også er strafbart efter lovgivningen i det pågældende udlænd. Udvalget anfører bl.a., at dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip indebærer, at der kan ske retsforfølgning af personer, som er uden tilknytning til Danmark, og som derfor ikke kan antages at være bekendt med indholdet af dansk lovgivning. Det er som udgangspunkt netop en forudsætning for at fravige dobbelt strafbarhedskravet, at gerningsmanden kan antages at have haft mulighed for at kende til dansk lovgivning, jf. herved ovenfor under pkt. 3.3 om det aktive personalprincip.

Udvalget foreslår på den baggrund, at en udvidelse af dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip kun bør omfatte lovovertrædelser, der også er strafbare i det pågældende fremmede land (dobbelt strafbarhed), således at gerningsmanden kan forventes at være bekendt med de lokale straffenormer.

Udvalget finder endvidere, at en udvidelse alene bør omfatte tilfælde, hvor det kan virke særligt krænkende, hvis der ikke er mulighed for at gennemføre en straffesag i Danmark. Dansk straffemyndighed bør således være betinget af, at der er tale om alvorlige

handlinger i form af seksualforbrydelser eller personfarlig kriminalitet, og at lovovertrædelsen efter dansk ret kan straffes efter en strafferamme på mindst 6 års fængsel.

3.4.2.4. Med en afgrænsning til seksualforbrydelser og personfarlig kriminalitet kombineret med et strafferammekrav på 6 års fængsel vil der på grundlag af det passive personalprincip efter udvalgets forslag være dansk straffemyndighed i forhold til overtrædelser i udlandet af bl.a. straffelovens § 114 (terrorisme), § 180 (mordbrand), § 181 (brandstiftelse), § 183 (sprængning), § 183 a (flykapring mv.), § 210 (incest), § 216 (voldtægt), § 222 (samleje med et barn under 15 år), § 230 (børnepornografiske optagelser), § 237 (manddrab), § 245 (grov vold), § 245, jf. § 246 (bl.a. vold med døden til følge) og § 288 (røveri).

Udvalget anfører, at en dansk straffesag i praksis normalt kun vil komme på tale, hvis ofret har foretaget relevante foranstaltninger på gerningsstedet i form af f.eks. politianmeldelse af forholdet eller andre hensigtsmæssige skridt, der kan bidrage til bevissikring (f.eks. kontaktet ambassade eller konsulat).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 277-284.

3.4.2.5. Udvalget har særligt overvejet, om der på grundlag af det passive personalprincip bør være straffemyndighed i forhold til personer, der i udlandet tvinger en person med dansk tilknytning til at indgå ægteskab mod sin vilje. En sådan handling (*»tvangsægteskab«*) vil efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 260 om visse former for tvang eller straffelovens § 266, der kriminaliserer fremsættelse af visse alvorlige trusler.

Forslaget om udvidet straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip vil ikke omfatte straffelovens § 260 eller § 266, idet disse bestemmelser begge indeholder en strafferamme på fængsel indtil 2 år. Hertil kommer, at tvangsægteskab ikke altid udgør en strafbar handling i de lande, hvor dette praktiseres (manglende dobbelt strafbarhed).

Udvalget har i lyset heraf overvejet, om der i forhold til sager om tvangsægteskab bør ske en fravigelse af det foreslåede strafferammekrav på 6 års fængsel og af kravet om dobbelt strafbarhed. Udvalget kan imidlertid ikke anbefale en sådan løsning, idet den i givet fald ville betyde, at Danmark tiltog sig retten til at straffe handlinger, der er foretaget i udlandet af udlændinge i overensstemmelse med lovgivningen i gerningslandet. De pågældende er i en sådan situation normalt uden mulighed for eller anledning til at kende indholdet af dansk lovgivning, og indførelsen af en

bestemmelse om dansk straffemyndighed i tilfælde, hvor personer uden dansk tilknytning i udlandet tvinger en person med dansk tilknytning til at indgå ægteskab mod sin vilje, ville derfor rejse spørgsmål i forhold til hensynene bag legalitetsprincippet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 284-286.

3.4.2.6. Udvalget foreslår, at tilknytningskriteriet præciseres på samme måde som foreslået i forhold til det aktive personalprincip, så kredsen af ofre udvides til personer, der har et lignende fast ophold her i landet (som bopæl), jf. i øvrigt ovenfor under pkt. 3.3.

Udvalget foreslår endvidere, at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af loven, at forurettedes tilknytningen til Danmark skal foreligge på gerningsstidspunktet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 286-287.

3.4.2.7. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om dansk straffemyndighed støttet på det passive personalprincip, herunder forslaget om at udvide området for dette jurisdiktionsgrundlag til også at omfatte visse alvorlige lovovertrædelser begået inden for fremmed myndighedsområde. Forslaget medfører sammen med forslaget om et *»kombineret personalprincip«* (jf. pkt. 3.3 ovenfor) en udvidet beskyttelse af ofre med tilknytning til Danmark.

Den foreslåede udvidelse vil som følge af begrænsningen til visse kriminalitetstyper bl.a. indebære, at f.eks. tyveri (straffelovens § 276) eller bedrageri (straffelovens § 279) begået af udlændinge over for danske turister i udlandet ikke vil være omfattet af udvidelsen. Justitsministeriet er enig med udvalget i, at det vil være for vidtgående at foreslå en bestemmelse, som generelt giver dansk straffemyndighed alene på grundlag af, at forbrydelsen er rettet mod en person med dansk tilknytning. Justitsministeriet er herved enig med udvalget i, at retsforfølgning af forbrydelser som udgangspunkt bør ske ved en domstol i det land, hvor lovovertrædelsen er begået, også i sager, hvor personer uden tilknytning til Danmark i udlandet har begået en lovovertrædelse, der er rettet mod et dansk offer. På den baggrund bør en udvidelse af dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip som foreslået af udvalget alene omfatte sådanne tilfælde af meget alvorlig kriminalitet, hvor det kan virke stødende, hvis der ikke er mulighed for at gennemføre en straffesag i Danmark.

I praksis må en straffesag om f.eks. mordbrand, voldtægt, manddrab eller røveri begået i udlandet mod et dansk offer normalt forventes blive gennemført af

myndighederne i gerningslandet. Den foreslåede udvidelse af dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip vil imidlertid som anført af udvalget indebære en yderligere beskyttelse af personer med dansk tilknytning, hvis gerningslandet ikke foretager retsforfølgning.

En dansk straffesag på grundlag af den foreslåede jurisdiktionsbestemmelse vil i øvrigt normalt kun komme på tale, hvis ofret har foretaget relevante foranstaltninger på gerningsstedet i form af f.eks. politianmeldelse af forholdet eller andre hensigtsmæssige skridt, der kan bidrage til bevissikring (f.eks. kontaktet ambassade eller konsulat). Endvidere vil anklagemyndigheden som i andre straffesager kunne undlade at rejse sag ved de danske domstole, hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt (jf. herved retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefrafald).

For så vidt angår tilfælde, hvor en person i udlandet tvinger en person til at indgå ægteskab mod sin vilje (*tvangsægteskab*), vil der efter Justitsministeriets opfattelse med forslaget om dansk straffemyndighed i tilfælde, hvor både gerningsmand og offer har tilknytning til Danmark, jf. ovenfor under pkt. 3.3 om det *aktive* personalprincip, i givet fald være sikret mulighed for at foretage retsforfølgning her i landet i de tilfælde, hvor der i praksis kan være behov herfor. Forslaget om dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip vil således f.eks. omfatte ethvert tilfælde, hvor tvang (straffelovens § 260) er udøvet i udlandet af en dansk statsborger eller af en udlænding med tilknytning til Danmark over for en person, der også har dansk tilknytning, uanset om forholdet er strafbart efter lovgivningen i det pågældende land.

Justitsministeriet er således enig i, at dansk straffemyndighed på grundlag af det *passive* personalprincip ikke bør udstrækkes til også at omfatte alle tilfælde af tvang med henblik på indgåelse af ægteskab udøvet i udlandet over for personer med dansk tilknytning af en person, som ikke har tilknytning til Danmark. I sådanne tilfælde, hvor det eneste tilknytningsmoment er, at forurettede er dansk, vil den person, der udøver tvangen, således normalt ikke kunne forventes at kende indholdet af dansk lovgivning. Samtidig vil den foreslåede bestemmelse medføre, at der er dansk straffemyndighed efter det passive personalprincip i de alvorligste tilfælde, hvor der er anvendt grov vold, langvarig frihedsberøvelse eller fangenskab.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7 a), og bemærkningerne hertil.

3.4.3. Universalprincippet

3.4.3.1. Udvalget har overvejet behovet for at videreføre straffelovens § 8, nr. 4, om universel straffemyndighed, hvis der er tale om overtrædelse af straffelovens § 183 a om kapring af fly og skibe mv., samt hvis der er tale om drab eller voldshandlinger foretaget i forbindelse med overtrædelse af straffelovens § 183 a.

Udvalget henviser til, at den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 4, blev indsat ved lov nr. 95 af 29. marts 1972 (sammen med straffelovens § 183 a) med henblik på at gennemføre Danmarks forpligtelser i henhold Haag-konventionen af 16. december 1970 om bekæmpelse af ulovlig bemægtigelse af luftfartøjer. Efter 1970-konventionen er de tiltrædende stater forpligtet til at fastsætte regler, der gør det muligt at udøve straffemyndighed over for kapring af luftfartøjer samt visse voldshandlinger, der er foretaget i forbindelse med flykapringen, uden hensyn til, om der (udover gerningsmandens tilstedeværelse) foreligger nogen tilknytning til staten, medmindre gerningsmanden udleveres til en anden stat. Der henvises til Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 909 (lovforslag nr. L 53).

Udvalget lægger til grund, at straffelovens § 8, nr. 4, ikke har fået et vidererækkende anvendelsesområde end § 8, nr. 5, som følge af de ændringer af straffelovens § 183 a, der er gennemført i 1992, 2002 og 2006, jf. herved lov nr. 6. af 3. januar 1992, lov nr. 378 af 6. juni 2002 og lov nr. 542 af 8. juni 2006. Ved ændringen i 1992 blev straffelovens § 183 a udvidet til også at omfatte skibe, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 1829 (lovforslag nr. L 84). Ved ændringen i 2002 blev bestemmelsen udvidet til også at omfatte andre kollektive transportmidler eller godstransportmidler, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 808 (lovforslag nr. L 35). Ved ændringen i 2006 blev bestemmelsen udvidet til også at omfatte offshoreanlæg, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 7134 (lovforslag nr. L 217).

Udvalget foreslår på den anførte baggrund, at bestemmelsen i straffelovens § 8, nr. 4, ophæves.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 287-289.

3.4.3.2. Udvalget foreslår at videreføre straffelovens § 8, nr. 5, om dansk straffemyndighed, når handlingen er omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning. Udvalget foreslår en ændring af be-

stemmelsens ordlyd, så det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at straffemyndighed afhænger af, om der foreligger en handling omfattet af en konvention, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at »have straffemyndighed« i stedet for en pligt til at »foretage retsforfølgning« (jf. den gældende ordlyd). Udvalget anfører, at en sådan sproglig præcisering vil bringe ordlyden i bedre overensstemmelse med den ordlyd, der nu anvendes i internationale retsinstrumenter (pligt til at »etablere jurisdiktion«). Der tilsigtes ingen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde med den foreslåede ordlyd.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 289-290.

3.4.3.3. Udvalget anfører, at det er forbundet med en vis usikkerhed, om den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 5, kun omfatter jurisdiktionsforpligtelser, der følger direkte af en traktat, konvention, protokol eller lignende internationalt retsinstrument, eller om bestemmelsen også omfatter jurisdiktionsforpligtelser, der følger af et internationalt retsinstrument udstedt på grundlag af en traktat eller konvention mv. (dvs. såkaldte »sekundære« retsinstrumenter).

Udvalget foreslår på den baggrund, at udtrykket »mellemfolkelig overenskomst« ændres til »international bestemmelse« med henblik på at tydeliggøre, at bestemmelsen også kan danne grundlag for dansk straffemyndighed i forhold til en international forpligtelse herom, der måtte følge af f.eks. en bindende resolution vedtaget af FN's Sikkerhedsråd (på grundlag af FN-Pagten), en EU-rammeafgørelse (eller et EU-direktiv) eller et andet sekundært retsinstrument, i det omfang sådanne instrumenter måtte indeholde strafferetlige jurisdiktionsbestemmelser.

Det forudsættes endvidere, at Danmarks internationale forpligtelse til at have straffemyndighed fortsat skal følge af (eller afledes af) en traktat, konvention eller andet internationalt retsinstrument. Den foreslåede ændring giver derimod ikke grundlag for at udøve dansk straffemyndighed baseret på eventuelle folkeretlige sædvanemæssige jurisdiktionsforpligtelser, som ikke er kommet udtrykkeligt til udtryk i et internationalt retsinstrument.

Det vil som hidtil afhænge af en fortolkning af den enkelte konventionsbestemmelse mv., i hvilket omfang forpligtelsen til at have straffemyndighed f.eks. er begrænset til tilfælde, hvor gerningsmanden opholder sig her i landet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 290-293.

3.4.3.4. Udvalget har overvejet, om straffelovens § 8, nr. 5, i stedet bør afgrænses, så bestemmelsen også hjemler dansk straffemyndighed, hvis der er en folkeretlig *mulighed* for at have straffemyndighed (herunder som følge af en folkeretlig sædvane), selv om der ikke foreligger en egentlig *pligt* til at have straffemyndighed.

En sådan ordning kendes fra Norges nye straffelov, hvorefter der bl.a. er (norsk) straffemyndighed for handlinger, som Norge ifølge en overenskomst med fremmede stater eller ifølge folkeretten i øvrigt har ret eller pligt til at retsforfølge. Påtale kan dog kun ske, hvis anklagemyndigheden vurderer, at »almene hensyn« kræver det. Ved denne vurdering kan bl.a. lægges vægt på, om gerningsmanden eller handlingen har en tilknytning til Norge, som gør retsforfølgning i Norge særlig naturlig og hensigtsmæssig, og det kan indgå, om gerningsmandens hjemland er bundet af samme overenskomst som den, der udløser straffemyndigheden.

Udvalget finder imidlertid, at det med en ordning som den norske i meget betydeligt omfang ville være overladt til anklagemyndigheden – frem for lovgivningsmagten – at fastlægge grænserne for, hvornår almene hensyn kræver, at Danmark tiltager sig straffemyndighed, ud fra en ganske bred skønsmæssig vurdering. Ordningen ville endvidere rumme en risiko for, at der efter anklagemyndighedens skøn iværksættes efterforskning og tiltalerejsning, hvorefter domstolene fastslår, at almene hensyn ikke krævede påtale, og at der således ikke har foreligget straffemyndighed.

Udvalget anfører herudover, at der (bl.a. i lyset af udvalgets forslag om straffemyndighed i forhold til folkedrab mv., jf. straks nedenfor) ikke er et praktisk behov for en så vidtgående udvidelse af dansk straffemyndighed, som en bestemmelse svarende til den norske ville indebære.

På den baggrund kan udvalget ikke anbefale en ordning som den norske.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 299-302.

3.4.3.5. Udvalget har særligt overvejet grundlaget for dansk straffemyndighed i forhold til *folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden* og *krigsforbrydelser*. De nævnte forbrydelser er alle omfattet af statuten for Den Internationale Straffedomstol og udgør nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Statutten er gennemført i dansk ret ved lov nr. 342 af 16. maj 2001. Der henvises til Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 480 (lovforslag nr. L 20).

Danmark er ikke konventionsmæssigt forpligtet til at have straffemyndighed i forhold til de nævnte forbrydelser i alle tilfælde, uanset hvor og af hvem forbrydelserne begås. Der er derfor ikke efter gældende ret dansk straffemyndighed i medfør af straffelovens § 8, nr. 5, i forhold til ethvert tilfælde af sådanne alvorlige handlinger. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis gerningsmanden er en udlænding, hvis ophold i Danmark ikke er af en karakter, der kan begrunde dansk straffemyndighed under henvisning til det aktive personalprincip (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2), og hvor ingen stater begærer personen udleveret til retsforfølgning (jf. straffelovens § 8, nr. 6, om repræsentationsprincippet).

Udvalget finder, at den gældende retstilstand medfører risiko for, at personer kan opnå et (korterevarende) fristed her i landet for retsforfølgning for de mest alvorlige forbrydelser foretaget i udlandet.

Udvalget foreslår på den baggrund en ny bestemmelse om dansk straffemyndighed for lovovertrædelser, som er begået i udlandet, og som angår handlinger af den art, der er omfattet af Den Internationale Straffedomstols jurisdiktionskompetence, dvs. i forhold til folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser, jf. statuttens artikel 6-8.

Udvalget anfører, at den foreslåede bestemmelse endvidere vil omfatte aggression, når denne forbrydelsestype som den sidste af dem, der er omfattet af statutten (jf. herved statuttens artikel 5), som forventet defineres ved den såkaldte gennemgangskonference, der skal afholdes i 2010. Herudover vil den foreslåede bestemmelse komme til at omfatte andre typer af forbrydelser, der i fremtiden måtte blive medtaget i Domstolens statut (forudsat dansk ratifikation af en sådan udvidelse af statutten).

Udvalget finder, at det bør undgås, at dansk straffemyndighed udstrækkes ubegrænset til at omfatte udlandshandlinger foretaget af udlændinge uden nogen form for tilknytning til Danmark (universel straffemyndighed i videste forstand). Udvalget foreslår derfor, at dansk straffemyndighed skal være betinget af, at gerningsmanden på sigtelsestidspunktet *enten* har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat *eller* har lignende fast ophold her i landet (jf. om sidstnævnte udtryk ovenfor under pkt. 3.3), eller faktisk befinder sig her i landet.

Den foreslåede bestemmelse om dansk straffemyndighed vil også finde anvendelse, selv om Den Internationale Straffedomstol i det konkrete tilfælde ikke måtte have jurisdiktionskompetence, f.eks. som følge

af at handlingen er foretaget i en stat, der ikke har tiltrådt statutten.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 293-299.

3.4.3.6. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser om udstrækningen af dansk straffemyndighed på grundlag af universalprincippet, og lovforslaget er i det væsentlige udformet i overensstemmelse med udvalgets forslag.

Særligt for så vidt angår den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 4, om dansk straffemyndighed i forhold til flykapring mv. kan det på baggrund af de ovennævnte forarbejder efter Justitsministeriets opfattelse ikke antages, at bestemmelsen vil have praktisk betydning ved siden af § 8, nr. 5. Det skyldes, at Danmark har tiltrådt en række konventioner, som forpligter til at have straffemyndighed i forhold til kapring af fly og skibe mv.

Det kan imidlertid næppe udelukkes, at den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 4, i helt særlige tilfælde vil kunne udgøre det eneste grundlag for retsforfølgning her i landet. Det vil navnlig kunne være tilfældet, hvis en person, der er uden tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl, i internationalt farvand har taget kontrollen over et udenlandsk skib ved ulovlig tvang, der ikke er udført som led i terrorisme. Hvis vedkommende person efterfølgende indfinder sig her i landet, vil dansk straffemyndighed ikke i alle tilfælde kunne støttes på straffelovens § 8, nr. 5. Det skyldes, at sådanne situationer ikke altid vil være omfattet af Danmarks jurisdiktionsforpligtelser efter bl.a. konventionen af 10. marts 1988 til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod søfartssikkerheden, ligesom FN's Havretskonvention af 10. december 1982 alene indeholder en ret (men ingen pligt) til at have straffemyndighed i forhold til sørøveri (skibskapring mv.).

Spørgsmålet om danske myndigheders muligheder for at forebygge og bekæmpe pirateri til søs overvejes for tiden af en tværministeriel arbejdsgruppe med deltagelse af Udenrigsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet.

Det foreslås på den anførte baggrund at videreføre det særlige jurisdiktionsgrundlag vedrørende kapring af fly og skibe mv. Det foreslås at udforme bestemmelsen således, at det i overensstemmelse med forarbejderne til den gældende bestemmelse, jf. herved Folketingstidende 1971-72, tillæg A, spalte 912 og 913 (lovforslag nr. L 53), og Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 1895 (lovforslag nr. L 84), kom-

mer til at fremgå, at dansk straffemyndighed i de omhandlede tilfælde er betinget af, at gerningsmanden enten har dansk statsborgerskab eller bopæl mv. eller faktisk befinder sig her i landet.

Når den tværministerielle arbejdsgruppe har afsluttet sine overvejelser, vil regeringen tage stilling til, om der er behov for at videreføre et særligt jurisdiktionsgrundlag i forhold til kapring af fly og skibe mv.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 8, nr. 5, § 8 a og § 8 b), og bemærkningerne hertil.

3.4.4. Repræsentationsprincippet

3.4.4.1. Udvalget finder, at dansk straffemyndighed fortsat bør omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden til en alvorlig forbrydelse (i forhold til hvilken Danmark ikke har en konventionsmæssig forpligtelse til at have straffemyndighed) befinder sig her i landet, og hvor en begæring om udlevering af den pågældende afslås, jf. straffelovens § 8, nr. 6. Bestemmelsen er efter udvalgets opfattelse med til at sikre, at Danmark ikke bliver et fristed for personer, der har begået alvorlig kriminalitet i et andet land.

Udvalget har overvejet, om dansk straffemyndighed bør udstrækkes til tilfælde, hvor der ikke er givet afslag på en begæring om udlevering til retsforfølgning i et andet land, herunder hvis der ikke er fremsat en udleveringsbegæring.

En sådan ændring ville i givet fald indebære dansk straffemyndighed i forhold til udlændinges handlinger foretaget i udlandet over for personer, der ikke nødvendigvis har nogen tilknytning til Danmark, og uden at dette kunne støttes på en konventionsmæssig forpligtelse til at have straffemyndighed. Bestemmelsen ville dermed reelt indebære en form for generel universel jurisdiktion, idet den ville give dansk straffemyndighed uden andre tilknytningsmomenter her til landet end gerningsmandens (midlertidige) tilstedeværelse.

Udvalget finder, at det ville være for vidtgående at gennemføre en sådan ordning, hvorefter dansk straffemyndighed udelukkende ville være baseret på gerningsmandens tilstedeværelse i Danmark.

3.4.4.2. Efter den gældende bestemmelse om repræsentationsprincippet forudsætter dansk straffemyndighed (foruden dobbelt strafbarhed), at handlingen efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år. Dette strafferammekrav svarer til den betingelse for udlevering til strafforfølgning af udlændinge til lande uden for Den Europæiske Union, der tidligere gjaldt efter udleveringsloven. Ved lov nr. 37 af 6. juni

2002 er udleveringslovens strafferammekrav på dette punkt imidlertid ændret til fængsel i mindst 1 år. Udvalget foreslår på den baggrund, at strafferammekravet i § 8, nr. 6, justeres tilsvarende, så det bringes i fuld overensstemmelse med kravet efter udleveringsloven.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 301-302.

3.4.4.3. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag om repræsentationsprincippet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 8, nr. 6), og bemærkningerne hertil.

3.5. Virkningsprincippet

3.5.1. Udvalget foreslår, at dansk straffemyndighed fortsat skal omfatte tilfælde, hvor en handling strafbarhed afhænger af eller påvirkes af en følge, der indtræder i Danmark, eller er tilsigtet at skulle indtræde her i landet, jf. straffelovens § 9.

Udvalget har overvejet, om følger, der kun ved en tilfældighed indtræder i Danmark, ikke længere bør være omfattet af straffemyndigheden efter virkningsprincippet. Den gældende bestemmelse i straffelovens § 9 vil således f.eks. omfatte en situation, hvor en tysk statsborger fra Tyskland sender et brev forurenset med milbrandbakterier til en modtager i Sverige, og hvor brevet på grund af en fejlkspedition sendes til Danmark, hvor det åbnes.

Udvalget anfører, at en videreførelse af straffelovens § 9 på dette punkt vil indebære, at der også vil være dansk straffemyndighed i tilfælde, hvor der er tale om en mere perifer tilfældig følge, og hvor den danske interesse i at gennemføre en straffesag er begrænset. Udvalget finder imidlertid, at et forsøg på at afgrænse, hvilke typer tilfældige følger der i givet fald skal holdes uden for straffemyndigheden, vil give anledning til betydelige lovtekniske vanskeligheder og vil indebære en risiko for, at der efterlades »huller« i muligheden for retsforfølgning. Udvalget stiller på den baggrund ikke forslag om en sådan begrænsning af dansk straffemyndighed efter virkningsprincippet.

Udvalget anfører imidlertid, at der i tilfælde, hvor der ikke er nogen reel dansk interesse i at gennemføre en straffesag, i praksis vil være lande, der har en større tilskyndelse til at gennemføre sagen (normalt det »primære« gerningsland eller gerningsmandens eller ofrets hjemland). I givet fald bør retsforfølgningen så vidt muligt gennemføres dér. Danske myndigheders tilbageholdenhed med retsforfølgning vil også kunne

følge af de folkeretlige principper om, at en stat ikke bør udøve straffemyndighed, hvor en anden stat har en klart stærkere interesse i og tilknytning til forholdet, jf. herved også nedenfor under pkt. 3.9 om de folkeretlige grænser for straffemyndighed.

Omvendt kan der forekomme tilfælde, hvor det »primære« gerningsland eller gerningsmandens eller ofrets hjemland ikke kan (eller vil) gennemføre retsforfølgningen, og hvor der derfor kan være behov for at opretholde muligheden for at kunne gennemføre sagen ved danske domstole ved at anvende virkningsprincippet også i forhold til følger, der indtræder i Danmark (frem for i et andet land) ved en tilfældighed.

Udvalget finder således, at dansk straffemyndighed i samme omfang som hidtil bør omfatte tilfælde, hvor en følge faktisk indtræder i Danmark, uanset om følgen indtræder her i landet kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig eller uagtsom.

Udvalget bemærker, at det anførte ikke ændrer ved tilregningskravet i forhold til selve den omstændighed, at en handling har en følge. Dette spørgsmål skal således fortsat afgøres bl.a. efter straffelovens § 20, hvorefter der i de tilfælde, hvor straf eller forhøjet straf er betinget af, at en forsætlig lovovertrædelse har en bestemt uforsætlig følge, normalt kun indtræder en sådan straf, hvis følgen kan tilregnes gerningsmanden som (mindst) uagtsom.

3.5.2. Udvalget anfører, at udtrykket »tilsigtet at skulle indtræde« i den gældende bestemmelse i straffelovens § 9 har kunnet give anledning til tvivl, og udvalget foreslår, at det i stedet kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at gerningsmanden skal have forset – men altså ikke nødvendigvis den højeste grad af forset i form af »direkte forset« – med hensyn til, at en følge indtræder i Danmark.

Alle grader af forset vil dermed kunne være relevante ved afgørelsen af, om gerningsmanden har tilsigtet en følge i Danmark (dvs. også hvor gerningsmanden har anset en sådan følge for overvejende sandsynlig eller for en acceptabel mulighed uden at have haft direkte hensigt til følgen).

3.5.3. Virkningsprincippet forudsættes efter udvalgets forslag fortsat at kunne give dansk straffemyndighed i de tilfælde, hvor gerningsmanden i udlandet har foretaget alt det, der efter ordlyden af en straffebestemmelse er tilstrækkeligt til at fuldbyrde forbrydelsen, mens en nærmere bestemt virkning (som er forudsat i straffebestemmelsen) først indtræder i Danmark efter fuldbyrdelsen.

Dette vil f.eks. gælde den situation, hvor en tysker i Tyskland uretmæssigt fremstiller efterligninger af danske pengesedler for at benytte de falske sedler i Danmark (overtrædelse af straffelovens § 166 om pengefalsk). Efter ordlyden af straffelovens § 166 fuldbyrdes pengefalsk allerede, når gerningsmanden eftergør pengene (i Tyskland). Gerningsmanden skal imidlertid på tidspunktet for eftergørelsen have forset til (efterfølgende) at bringe de falske penge i omsætning. Hvis denne tilsigtede følge af lovovertrædelsen indtræder i Danmark, bør dansk straffemyndighed således efter udvalgets opfattelse fortsat kunne støttes på virkningsprincippet, selv om følgen først indtræder efter fuldbyrdelsestidspunktet.

Tilsvarende vil gælde andre lovovertrædelser, der ligesom straffelovens § 166 lovteknisk er udformet med et såkaldt fremrykket fuldbyrdelsesmoment, f.eks. overtrædelse i udlandet af straffelovens § 281 om afpresning (der fuldbyrdes allerede, når gerningsmandens trussel er kommet til ofrets kundskab, og ikke først, når gerningsmanden har opnået en uberettiget vinding ved, at ofret har givet efter for truslen).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 227-236.

3.5.4. Udvalget har overvejet, om det er muligt nærmere at bestemme, hvornår der er tale om en følge, der er relevant i forhold til virkningsprincippet. Udvalget har herved taget udgangspunkt i, at virkningsprincippet næppe bør undergives en udvidende fortolkning, og at det derfor som udgangspunkt kun bør være umiddelbare eller direkte følger af en strafbar handling, der begrunder dansk straffemyndighed.

Udvalget anfører, at der utvivlsomt fortsat bør være dansk straffemyndighed i medfør af virkningsprincippet, hvis f.eks. en person fra Tyskland begår forsikringsbedrageri over for sit danske forsikringselskab, der derved lider det direkte tab. Hvis der derimod er tale om forsikringsbedrageri over for f.eks. et svensk forsikringselskab, der er genforsikret i et dansk selskab, vil der i forhold til det danske selskab være tale om et afledet (indirekte) tab, som ikke i sig selv bør kunne begrunde dansk straffemyndighed i forhold til bedrageriforholdet. Dette gælder, selv om tabet kan siges i sidste ende at blive placeret hos det danske selskab.

Udvalget finder det imidlertid ikke muligt i en lovbestemmelse nærmere at afgrænse karakteren af en relevant virkning på en tilstrækkelig entydig måde med almen gyldighed. Udvalget stiller på den baggrund ikke forslag herom.

F. t. I. vedr. straffeloven og forskellige andre love

Udvalget har i tilknytning til overvejelserne om de relevante virkninger særligt overvejet, om der bør gives domstolene mulighed for i det enkelte tilfælde at skønne over væsentligheden af en konkret følge i Danmark. Det ville i givet fald indebære, at domstolene, når en straffesag er anlagt, vil have en fakultativ adgang til at vurdere, om den pågældende sag bør være omfattet af dansk straffemyndighed. Udvalget finder imidlertid, at der bør udvises tilbageholdenhed med at introducere bestemmelser, hvorefter domstolene ud fra mere skønsmæssige betragtninger i hver enkelt sag skal tage stilling til det konkrete behov for at foretage retsforfølgning. Udvalget stiller på den baggrund ikke forslag herom.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 237-239.

3.5.5. Udvalget har herudover overvejet, om anvendelsen af virkningsprincippet bør være betinget af, at både handling og virkning er strafbar ikke blot i Danmark, hvor virkningen indtræder, men også i det land, hvor gerningsmanden har handlet (*dobbelt strafbarhed*). Udvalget finder imidlertid, at virkningsprincippet, der knytter sig til territorialprincippet, grundlæggende hviler på en betragtning om, at dobbelt strafbarhed ikke har betydning for spørgsmålet om straffemyndighed i disse situationer. Udvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at indarbejde et sådant krav om dobbelt strafbarhed i bestemmelsen om dansk straffemyndighed på grundlag af virkningsprincippet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 239-240.

3.5.6. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om dansk straffemyndighed på grundlag af virkningsprincippet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 9, stk. 2), og bemærkningerne hertil.

3.6. Anvendelse af udenlandsk ret

3.6.1. Udvalget foreslår, at domstolene fortsat skal anvende dansk lovgivning ved afgørelsen af spørgsmålet om straf og andre retsfølger af en handling, uanset om handlingen er foretaget i udlandet, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 1.

Udenlandsk lovgivning bør dog som hidtil kunne anvendes ved afgørelsen af præjudicielle spørgsmål vedrørende udenlandske civilretlige regler mv., f.eks. hvis det skal afgøres, om der i det pågældende andet land er stiftet et gyldigt ægteskab eller en gyldig panteret med den følge, at handlingen efter dansk ret kan

være strafbar som bigami (straffelovens § 208) eller skyldnersvig (straffelovens § 283).

For så vidt angår de tilfælde, hvor dansk straffemyndighed efter gældende ret er betinget af dobbelt strafbarhed (dvs. ved retsforfølgning på grundlag af de gældende bestemmelser i straffelovens § 7, stk. 1 og 2, samt § 8, nr. 6), foreslår udvalget, at udenlandsk lovgivning endvidere som udgangspunkt fortsat bør tillægges afgørende betydning ved strafudmålingen, så danske domstole ikke kan idømme en straf, der overstiger strafmaksimum efter gerningslandets lovgivning, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 2, 1. pkt.

Udvalget har overvejet, om der i stedet for gerningslandets strafmaksimum bør lægges vægt på gerningslandets konkrete strafniveau. Udvalget finder imidlertid, at en sådan ordning ville være forbundet med betydelige praktiske vanskeligheder.

Anklagemyndigheden ville således ikke alene skulle tilvejebringe oplysninger om den relevante straffesammenhang, men også om den straf der under hensyn til den pågældende sags konkrete omstændigheder måtte forventes udmålt, hvis sagen var gennemført i gerningslandet. Udvalget anfører i den forbindelse bl.a., at oplysninger om den konkrete strafudmåling for at være fyldestgørende måtte forudsætte, at det endelige bevistema i den konkrete sag var kendt. Henset til at bevistemaet efter omstændighederne først ligger klart efter afslutningen af bevisførelsen i den konkrete (danske) sag, ville der være risiko for, at oplysningerne først kunne tilvejebringes på dette sene stadie i sagen. Indhentelse af oplysningerne måtte således forventes at resultere i ikke ubetydelige udsættelser af sagen, inden dom kunne afsiges.

Udvalget forudsætter derimod gældende praksis videreført, hvorefter retten efter omstændighederne kan tage hensyn til gerningslandets konkrete strafudmålingsniveau, hvis der under sagen foreligger oplysninger herom.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 303-305.

3.6.2. I sager om seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring begået i et fremmed land af personer, der på gerningstidspunktet havde tilknytning til Danmark, kan retsforfølgning i dag ske her i landet, selv om handlingen ikke er strafbar i gerningslandet, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3, om fravigelse af kravet om dobbelt strafbarhed. I sådanne sager kan der i sagens natur alene tages hensyn til dansk strafmaksimum. Udvalget finder det naturligt, at der ligeledes kun tages hensyn til dansk

strafmaksimum, uanset at seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring er strafbart i gerningslandet.

Udvalget foreslår på den baggrund en videreførelse af muligheden for at se bort fra gerningslandets strafmaksimum i de tilfælde, hvor den danske straffesag omhandler seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring begået i et fremmed land af personer, der på gerningsstedet havde tilknytning til Danmark, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 2, 2. pkt.

Udvalget foreslår samtidig, at denne mulighed for at se bort fra gerningslandets strafmaksimum også bør finde anvendelse i de tilfælde, der er omfattet af udvalgets forslag om dansk straffemyndighed, hvor en person med dansk tilknytning i udlandet over for en anden person med dansk tilknytning foretager en handling, som efter dansk ret er strafbar, jf. herom ovenfor under pkt. 3.3.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 305-306.

3.6.3. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om inddragelse af udenlandsk lovgivning ved afgørelsen af spørgsmålet om straf og andre retsfølger af en handling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 10), og bemærkningerne hertil.

3.7. Dobbelt retsforfølgning (ne bis in idem)

3.7.1. Udvalget finder, at straffeloven fortsat bør regulere, i hvilket omfang en udenlandsk dom om en strafbar handling udelukker, at der pålægges straf her i landet for den samme handling, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a om udenlandske straffedommes såkaldte *ne bis in idem-virkning*.

Udvalget har overvejet, om udtrykket »samme handling« bør fastlægges nærmere i loven, så det kommer til udtrykkeligt at fremgå, i hvilke tilfælde der skal anses at være identitet mellem den tidligere (udenlandske) sag og den nye (danske) sag.

Udvalget finder imidlertid, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om samme handling, fortsat bør bero på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, herunder en konkret fortolkning af den foreliggende udenlandske dom og den anvendte udenlandske lovgivning. Ved denne vurdering vil der bl.a. kunne være anledning til at inddrage internationale konventioner mv., som berører dette spørgsmål. I tilfælde, hvor den udenlandske dom er omfattet af internationale forpligtelser, som Danmark har påtaget sig

med hensyn til straffedommes *ne bis in idem-virkning*, må vurderingen af, om der er tale om identiske forhold, således ske i overensstemmelse med rækkevidden af den pågældende internationale forpligtelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 307-310.

3.7.2. Straffelovens § 10 a omfatter efter sin ordlyd domme afsagt i gerningslandet samt domme, der er omfattet af reguleringen i den europæiske konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger eller i den europæiske konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager (jf. henvisningen i § 10 a til lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager).

De to nævnte konventioner indeholder begge bestemmelser, hvorefter Danmark er forpligtet til at tillægge udenlandske straffedomme *ne bis in idem-virkning*. Konventionerne udgør imidlertid kun en del af de mellemfolkelige overenskomster, ifølge hvilke Danmark er forpligtet til at tillægge udenlandske straffedomme *ne bis in idem-virkning*. Sådanne forpligtelser følger således f.eks. også af Schengenkonventionen (artikel 54 og 55).

Udvalget har på den baggrund overvejet, om straffelovens § 10 a fortsat udtømmende bør opregne de internationale instrumenter, ifølge hvilke Danmark er forpligtet til at afstå fra at pålægge straf under henvisning til princippet om *ne bis in idem*.

Henset til, at bestemmelser om *ne bis in idem* må forventes også fremover at indgå som en del af de internationale forpligtelser, som Danmark påtager sig som led i det internationale samarbejde om retshåndhævelse, finder udvalget, at en sådan »opregningsmodel« ikke vil være hensigtsmæssig. En sådan lovteknisk løsning ville i givet fald svare til den model, der indtil en lovændring i 1986 (jf. lov nr. 322 af 4. juni 1986) blev anvendt i forhold til jurisdiktionsbestemmelsen i straffelovens § 8, nr. 5 (om konventionsmæssig pligt til at have straffemyndighed). Denne model blev forladt netop under henvisning til det uhensigtsmæssige i, at den ville nødvendiggøre en lovændring, hver gang Danmark påtager sig nye internationale forpligtelser, og til, at bestemmelsen i takt med det øgede antal internationale forpligtelser efterhånden indeholdt en ganske omfattende opregning og forekom temmelig uoverskuelig (jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 2073 (lovforslag nr. L 86)). Tilsvarende hensyn taler efter udvalgets opfattelse stærkt imod at bruge en sådan model ved udformningen af straffelovens § 10 a.

Udvalget foreslår på den baggrund, at bestemmelsen i stedet udformes således, at en udenlandsk straffedom generelt tillægges *ne bis in idem*-virkning, hvis dette følger af Danmarks *internationale forpligtelser*. Udtrykket »internationale forpligtelser« omfatter først og fremmest de konventioner mv., der er omfattet af den gældende bestemmelse. Udtrykket omfatter endvidere tilfælde, hvor *ne bis in idem*-virkningen støttes på en folkeretlig sædvane. Udtrykket vil herudover (uden behov for ændring af § 10 a) omfatte andre internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft, som Danmark i fremtiden måtte påtage sig.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 310-311.

3.7.3. Udvalget foreslår, at der herudover fortsat som hovedregel bør tillægges *ne bis in idem*-virkning i forhold til domme afsagt i gerningslandet, selv om Danmark ikke er internationalt forpligtet til at tillægge dommen en sådan virkning (f.eks. fordi gerningslandet ikke har tiltrådt konventioner om straffedommes internationale retsvirkninger mv.).

Endvidere bør der fremover som hovedregel også være knyttet *ne bis in idem*-virkning til visse andre udenlandske straffedomme, f.eks. domme afsagt i det land, hvor gerningsmanden er statsborger. Tilsvarende bør som udgangspunkt gælde i forhold til domme, der er afsagt af internationalt anerkendte tribunaler eller domstole, som er etableret ved en konvention mv., der ikke er tiltrådt af Danmark (f.eks. fordi Danmark ikke tilhører den kreds af stater, der ud fra deres geografiske tilhørsforhold har mulighed for at tiltræde konventionen).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 312-313.

3.7.4. Udvalget finder, at det fortsat bør være muligt at se bort fra *ne bis in idem*-virkningen, hvis den pågældende handling har fundet sted på dansk territorium eller krænker danske interesser og dansk suverænitæt, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 1 (1. og 2. led).

Udvalget foreslår i den forbindelse, at der undtages fra *ne bis in idem*-virkningen, ikke blot hvis handlingen foretages på dansk territorium, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 6, men også hvis en handling, der er foretaget i udlandet, har sin faktiske eller tilsigtede virkning her i landet, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 9. Udvalget anfører herved, at det er vanskeligt at pege på, hvorfor den udvidelse af territorialprincippet (§ 6), der følger af virkningsprincippet (§ 9), ikke skulle gøre sig tilsvarende

gældende i forhold til en stats interesser i at kunne gennemføre en straffesag, selv om handlingen allerede har været til pådømmelse i en anden stat.

Udvalget foreslår endvidere, at der fremover også undtages fra *ne bis in idem*-virkningen i de tilfælde, hvor udmåling af straf for handlinger foretaget (og pådømt) i udlandet kan ske uden inddragelse af gerningslandets strafmaksimum, dvs. når den udenlandske dom angår personer, som på gerningstidspunktet har tilknytning til Danmark, og som i udlandet har foretaget handlinger, der omfatter seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring, jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 2, og ovenfor under pkt. 3.6. Det vil således efter udvalgets opfattelse være uhenigtsmæssigt, hvis reglerne er udformet således, at en dansk domstol i en sag om f.eks. kvindelig omskæring kan idømme fængselsstraf uafhængigt af gerningslandets lovgivning, der f.eks. kun hjemler bøde, mens den danske domstol som følge af *ne bis in idem*-princippet ville have været helt afskåret fra at gennemføre en sag, hvis en sådan bøde var blevet idømt eller vedtaget, inden sagen i Danmark blev rejst.

Udvalget foreslår samtidig, at denne mulighed for at se bort fra *ne bis in idem*-virkningen også bør gælde i de tilfælde, der er omfattet af udvalgets forslag om dansk straffemyndighed, hvor en person med dansk tilknytning i udlandet over for en anden person med dansk tilknytning foretager en handling, som efter dansk ret er strafbar (og hvor strafudmålingen ligeledes foreslås at skulle ske uden hensyn til gerningslandets strafmaksimum), jf. herom ovenfor under pkt. 3.3 og 3.6.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 313-316.

3.7.5. Udvalget foreslår tillige som noget nyt, at det skal være muligt at pålægge straf i Danmark, selv om den tiltalte allerede er frifundet ved en udenlandsk dom, hvis der efterfølgende fremkommer nye beviser, der – hvis den frifindende dom havde været afsagt af en dansk domstol – ville kunne danne grundlag for sagens genoptagelse i medfør af retsplejelovens § 976, stk. 1, nr. 1. Efter denne bestemmelse kan en straffesag, hvorunder tiltalte er frifundet, genoptages med tilladelse fra Den Særlige Klageret, når det ifølge en tilståelse, som tiltalte senere har afgivet, eller andre beviser, der senere er kommet for dagen, må antages, at tiltalte har begået forbrydelsen. Udvalget anfører herom, at det er vanskeligt at begrunde, at der skal være en snævrere adgang til genoptagelse, når sådanne forhold foreligger i forhold til en udenlandsk frifindende dom, end når der er tale om nationale straffedomme.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 316.

3.7.6. Udvalget foreslår herudover, at der fremover også undtages fra *ne bis in idem*-virkningen i de tilfælde, hvor en anerkendelse af den udenlandske straffedom vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper. En sådan bestemmelse om »ordre public« vil bl.a. sikre, at en udenlandsk straffedom ikke tillægges *ne bis in idem*-virkning, hvis f.eks. den udenlandske straffesag alene er gennemført på skrømt (f.eks. med det formål at afskære andre stater fra at foretage retsforfølgning), eller hvis sagen i udlandet er behandlet på en måde, der er grundlæggende i strid med det danske retssystem. Udvalget forudsætter, at en sådan bestemmelse som udgangspunkt ikke kan bringes i anvendelse alene med den begrundelse, at den pågældende straffedom er afsagt under anvendelse af andre straffeprocessuelle principper, end hvad der kendes fra dansk ret (f.eks. edsaflæggelse).

Udvalget anfører imidlertid, at det ikke kan afvises, at der kan forekomme særlige situationer, hvor det kan være stødende, hvis en dansk straffesag under ingen omstændigheder kan komme på tale i en situation, hvor der i gerningslandet er sket frifindelse af tekniske grunde – f.eks. fordi det afgørende bevis for den tiltalte skyld er indhentet ved et efterforskningsmiddel, der ikke er tilladt i gerningslandet, og derfor efter gerningslandets straffeprocessuelle principper ikke må tillægges betydning. Anvendelse af bestemmelsen i sådanne situationer må imidlertid efter udvalgets opfattelse have undtagelsens karakter.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 316-317.

3.7.7. Udvalget har endelig overvejet, om andre afgørelser end udenlandske straffedomme bør tillægges *ne bis in idem*-virkning, f.eks. administrative beslutninger om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald eller regeringsbeslutninger om ikke at indlede retsforfølgning, beslutninger om amnesti uden dom mv. Udvalget anfører, at der i givet fald ville være tale om en ganske betydelig udvidelse af *ne bis in idem*-bestemmelserne, og en sådan retstilstand ville være meget vidtgående. Udvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at stille forslag herom.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 317-318.

3.7.8. Udvalget finder det naturligt, at der i de tilfælde, hvor retsforfølgning finder sted i Danmark for en lovovertrædelse, som allerede er pådømt i udlandet, skal ske nedsættelse af den danske sanktion, i det omfang den udenlandske sanktion er fuldbyrdet, jf.

herved straffelovens § 10 b, og udvalget foreslår ingen ændringer af bestemmelsen herom.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 318.

3.7.9. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om rækkevidden af udenlandske straffedommes *ne bis in idem*-virkning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

For så vidt angår forslaget om, at der bør kunne ske retsforfølgning her i landet i de tilfælde, hvor den tiltalte allerede er frifundet ved en udenlandsk straffedom, men hvor der efterfølgende fremkommer nye beviser, som kunne have dannet grundlag for sagens genoptagelse (med Den Særlige Klagerets tilladelse), hvis den frifindende dom havde været afsagt af en dansk domstol (jf. retsplejelovens § 976, stk. 1, nr. 1), finder Justitsministeriet det rigtigst, at en sådan ny retsforfølgning kun bør kunne finde sted med tilladelse fra Den Særlige Klageret.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i retsplejeloven (som § 985 a), hvorefter Den Særlige Klageret efter rigsadvokatens begæring kan tillade, at retsforfølgning i en sag, som er pådømt ved en domstol uden for den danske stat, og hvor tiltalte er frifundet, finder sted her i landet, når betingelserne i § 976, stk. 1, nr. 1, er opfyldt. Det foreslås, at retsplejelovens regler om formkrav og om behandling af begæringer om genoptagelse skal finde tilsvarende anvendelse ved behandling af rigsadvokatens begæring om retsforfølgning her i landet. Det foreslås, at hvis Den Særlige Klageret tillader, at retsforfølgning kan finde sted, skal denne foregå ved byretten efter de almindelige regler om hovedforhandling i 1. instans, jf. retsplejelovens kapitel 77 og 78.

Afgangen efter straffelovens § 10 a til at foretage retsforfølgning ved en dansk domstol bør som hidtil alene benyttes til at idømme en »residual-straf«, så den pågældende samlet set idømmes den straf, der efter danske udmålingsprincipper måtte anses for passende under hensyn til den enkelte sags konkrete omstændigheder. Justitsministeriet er således enig i udvalgets forslag om at videreføre straffelovens § 10 b uændret med en enkelt redaktionel ændring, jf. nedenfor.

Efter den gældende ordlyd af straffelovens § 10 a og § 10 b omfatter bestemmelserne ny »strafforfølgning«. Dette udtryk omfatter efter forarbejderne retsforfølgning (påtale), domfældelse og fuldbyrdelse, jf. ovenfor under pkt. 2.4. I nyere lovgivningspraksis benyttes udtrykket »strafforfølgning« imidlertid normalt alene for påtale og domfældelse, mens fuldbyrdelse

nu dækkes af udtrykket »straffuldbyrdelse«, jf. herved terminologien i udleveringslovene, jf. lov om udlevering af lovovertrædere (lovbekendtgørelse nr. 833 af 25. august 2005 som ændret senest ved lov nr. 394 af 30. april 2007) og lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (lov nr. 27 af 3. februar 1960 som ændret senest ved lov nr. 394 af 30. april 2007).

Justitsministeriet finder på den baggrund, at det gældende udtryk »strafforfølgning« bør ændres til udtrykket »retsforfølgning«. Der er herved ikke tilsigtet nogen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 10 a og § 10 b), og § 2, nr. 1 (forslag til retsplejelovens § 985 a), og bemærkningerne hertil.

3.8. Rettighedsfrakendelse

3.8.1. Udvalget finder, at det fortsat bør være muligt at rejse selvstændig dansk sag om frakendelse eller anden fortabelse af rettigheder i anledning af strafbare handlinger, der allerede har ført til straf i udlandet, uanset om der ved den udenlandske afgørelse ud over straf tillige er sket rettighedsfortabelse (f.eks. frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel).

Hvis der ved den udenlandske afgørelse undtages sesvis er taget stilling til spørgsmålet om frakendelse af vedkommendes rettigheder her i landet (og ikke kun vedkommendes rettigheder i det pågældende udland), vil Danmark efter omstændighederne folkeretligt kunne være forpligtet til at afstå fra at rejse en selvstændig frakendelsessag. En sådan *ne bis in idem*-virkning vil imidlertid forudsætte, at Danmark i det konkrete tilfælde har forpligtet sig til at anerkende den udenlandske afgørelse om (bl.a.) frakendelse af rettigheder her i landet. Endvidere vil det afhænge af en konkret fortolkning af det relevante retsgrundlag (konvention mv.), i hvilket omfang den udenlandske afgørelse har *ne bis in idem*-virkning. Udvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at foreslå en ny generel bestemmelse om den nærmere rækkevidde af *ne bis in idem*-virkningen af sådanne udenlandske afgørelser.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 319-323.

3.8.2. Udvalget foreslår, at personkredsen omfattet af straffelovens § 11 udvides til også at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet, jf. om dette udtryk ovenfor under pkt. 3.3. Dette svarer til, hvad der foreslås vedrørende personkredsen omfattet af det aktive personalprincip.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 323.

3.8.3. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag vedrørende muligheden for her i landet at rejse selvstændig sag om frakendelse eller anden fortabelse af rettigheder i anledning af strafbare handlinger, der allerede har ført til straf i udlandet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 11), og bemærkningerne hertil.

3.9. Folkeretlige grænser

3.9.1. Udvalget foreslår, at straffelovens § 12 præciseres, så det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at ikke kun lovens §§ 6-8 om jurisdiktionsprincipperne, men også §§ 9-11 om muligheden for at fravige gerningsstedets straffemaksimum og for at fravige grundsætningen om *ne bis in idem* mv. begrænses ved de i folkeretten anerkendte undtagelser.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 367.

3.9.2. Begrænsninger af mulighederne for at udøve dansk straffemyndighed følger bl.a. af folkerettens regler om immunitet for fremmede statsoverhoveder og diplomater mv. og af princippet om fremmede skibes ret til uskadelig passage gennem søterritoriet. Justitsministeriet finder det rigtigst, at straffeloven fortsat indeholder en udtrykkelig bestemmelse herom og kan således tilslutte sig udvalgets forslag.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 12), og bemærkningerne hertil.

3.10. Lokalisering af lovovertrædelser

Efter udvalgets forslag om dansk straffemyndighed vil grundlaget for retsforfølgning af en strafbar handling som hidtil først og fremmest afhænge af, om handlingen er foretaget *inden for* den danske stat (jf. ovenfor under pkt. 3.2 om den gældende bestemmelse i straffelovens § 6) eller *uden for* den danske stat (jf. ovenfor under pkt. 3.3 og 3.4 om de gældende bestemmelser i straffelovens § 7 og § 8).

Spørgsmålet om den nærmere *lokalisering* af en lovovertrædelse (dvs. afgørelsen af, hvor en lovovertrædelse er foretaget) vil således fortsat være centralt ved afgrænsningen af dansk straffemyndighed. Udvalget har som led i sine overvejelser behandlet en række tvivlsspørgsmål, der knytter sig til lokalisering af gerningsstedet, jf. nedenfor under pkt. 3.10.1-3.10.4.

3.10.1. Handlinger og undladelser

3.10.1.1. Udvalget har generelt taget udgangspunkt i, at *handling* anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. *Undladelser* (dvs. tilsidesættelse af en handlepligt)

anses for foretaget, dels hvor handlepligten skulle have været opfyldt, dels hvor den, som handlepligten påhvilede, opholdt sig på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes. Herudover bør undladelser på grundlag af virkningsprincippet (straffelovens § 9) efter udvalgets opfattelse også kunne anses for foretaget, hvor undladelsen får eller tilsigtes at få en (relevant) virkning. F.eks. bør undladelsen af at efterkomme en pligt til at indsende oplysninger til en offentlig myndighed kunne lokaliseres til myndighedens hjemsted (hvor undladelsen kan siges at få virkning).

Udvalget foreslår, at der i straffeloven indsættes en generel bestemmelse om lokalisering af handlinger i forhold til anvendelsen af bestemmelserne om straffemyndighed. Med den foreslåede bestemmelse fastslås det udtrykkeligt i straffeloven, at handlinger skal anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. Gerningsmandens handlinger i strid med lovgivningen skal således som udgangspunkt lokaliseres til dette sted. Forslaget om en sådan generel bestemmelse skal ses i lyset af udvalgets forslag om særlige bestemmelser om lokalisering af forsøg og medvirken og af lovovertrædelser begået gennem internettet eller inden for rammerne af en juridisk person, jf. herom nedenfor under pkt. 3.10.2-3.10.4.

Udvalget har overvejet, om der i tilknytning til den foreslåede generelle bestemmelse om lokalisering bør indsættes en bestemmelse om lokalisering af undladelser, herunder i forhold til virkninger af undladelser. Udvalget finder imidlertid ikke, at der er et praktisk behov for en sådan bestemmelse, og en sådan bestemmelse ville i øvrigt bryde med det almindelige princip, at straffelovens bestemmelser om »handling« som udgangspunkt antages også at omfatte undladelser uden en udtrykkelig angivelse heraf i selve lovens ordlyd.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 240-242.

3.10.1.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag om en ny generel bestemmelse om lokalisering af lovovertrædelser, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Lokaliseringsbestemmelsen foreslås indsat i forlængelse af straffelovens bestemmelser om de forskellige jurisdiktionsgrundlag med henblik på at tydeliggøre, at der er tale om en generel bestemmelse om lokalisering, der vil finde anvendelse *både* ved afgørelsen af, om dansk straffemyndighed kan støttes på territorialprincippet (om handlinger foretaget her i landet), og ved afgørelsen af, om dansk straffemyn-

dighed kan støttes på personal-, beskyttelses- eller universalprincippet mv. (om handlinger foretaget uden for den danske stat).

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 9), og bemærkningerne hertil.

3.10.2. Forsøg og medvirken

3.10.2.1. Udvalget finder, at dansk straffemyndighed fortsat bør støttes på virkningsprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 9) for så vidt angår handlinger, som er foretaget i udlandet, og som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse *her i landet*. Tilsvarende bør dansk straffemyndighed fortsat støttes på virkningsprincippet for så vidt angår den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd i udlandet har medvirket til en forbrydelse her i landet.

Udvalget anfører, at da dansk straffemyndighed i disse tilfælde netop støttes på virkningsprincippet, bør mulighederne for at pålægge straf her i landet for forsøgs- og medvirkenshandlinger foretaget uden for Danmark efter udvalgets opfattelse fortsat ikke være betinget af, at de pågældende forsøgs- og medvirkenshandlinger er strafbare efter lovgivningen i det land, hvor handlingerne foretages (dobbelts strafbarhed).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 325-327.

3.10.2.2. For så vidt angår forsøgs- og medvirkenshandlinger, som er foretaget i Danmark, men som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse *i udlandet*, har udvalget overvejet, om der bør gælde et krav om dobbelt strafbarhed, så det fuldbyrdede forhold (og eventuelt også den konkrete forsøgs- eller medvirkenshandling) skal være strafbart efter lovgivningen i det land, hvor fuldbyrdelsen indtræder/tilsigtes at indtræde. Udvalget har endvidere overvejet, om straffemyndigheden bør begrænses til forsøgs- eller medvirkenshandlinger foretaget af personer med dansk tilknytning (statsborgerskab, bopæl mv.).

3.10.2.3. Udvalgets *flertal* (8 medlemmer) finder, at dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- og medvirkenshandlinger, som er foretaget i Danmark, men hvor fuldbyrdelsen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde i udlandet, bør støttes på territorialprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 6).

Flertallet finder det herved afgørende, at der netop er tale om handlinger foretaget på dansk territorium. Hvis handlingen udgør strafbart forsøg eller medvirken efter dansk ret (jf. navnlig straffelovens §§ 21-24 om de generelle betingelser for at pålægge straf for forsøg og medvirken), bør denne strafbare handling således anses for foretaget i Danmark, når gernings-

manden befandt sig her i landet, da han eller hun foretog handlingen, jf. i øvrigt også ovenfor pkt. 3.10.1 om lokalisering af handlinger.

Strafansvaret bør som hidtil være betinget af, at der er tale om forsøg på eller medvirken til et forhold, som er strafbart efter en dansk straffebestemmelse, der også skal iagttages i udlandet (dvs. af en straffebestemmelse, som har eksteritorial gyldighed og således også omfatter lovovertrædelser, der er fuldbyrdet uden for den danske stat).

Flertallet finder ikke grundlag for at indføre et særligt dobbelt strafbarhedskrav eller en særlig personel afgrænsning i forhold til straffemyndighed støttet på territorialprincippet. Dette jurisdiktionsprincip bør således fortsat give mulighed for at retsforfølge handlinger, som er begået på statens territorium, uafhængigt af om andre lande har kriminaliseret tilsvarende handlinger, og uanset om gerningsmanden har en særlig dansk tilknytning. Hensynet til at sikre retshåndhævelsen af dansk lovgivning på dansk territorium tilsiger således efter flertallets opfattelse, at der ikke opstilles et generelt krav om dobbelt strafbarhed i disse situationer.

Flertallet peger endvidere på den reelle og legitime interesse, som danske myndigheder i almindelighed har i at have mulighed for at gribe ind over for handlinger foretaget på dansk territorium i strid med dansk lovgivning.

Dette gælder f.eks., hvis en herboende mand bestiller flybilletter til sig selv og sin datter med henblik på at rejse til udlandet for at bortgifte datteren mod hendes vilje (tvangsægteskab), hvilket efter omstændighederne vil være strafbart efter straffelovens § 260 om ulovlig tvang. Et krav om dobbelt strafbarhed ville i dette tilfælde indebære, at faderen ikke kunne retsforfølges her i landet for forsøg på ulovlig tvang, hvis det i den pågældende fremmede stat ikke var strafbart at tvinge sin datter til at indgå ægteskab.

Flertallet peger herudover på, at en særlig personel begrænsning til gerningsmænd med dansk tilknytning ville indebære, at der f.eks. ikke ville være dansk straffemyndighed i forhold til en svensk statsborger, der under et besøg her i landet aftaler med en dansk statsborger at begå et tyveri i Sverige. De danske myndigheder ville således alene kunne gribe ind over for den danske gerningsmand, mens den svenske medgerningsmand måtte gå fri.

Flertallet anfører i tilknytning hertil, at det hensyn, der i givet fald skulle begrunde en personel afgrænsning (nemlig hensynet til udlændinges manglende kendskab til dansk strafferet), næppe gør sig gælden-

de med væsentlig større styrke i de her omhandlede tilfælde i forhold til en række andre tilfælde, hvor § 6 kan føre til dansk straffemyndighed med hensyn til handlinger foretaget her i landet af udlændinge med ringe tilknytning til Danmark.

Flertallet forudsætter i øvrigt, at det i praksis (som i andre straffesager) vil være op til anklagemyndigheden som led i sine overvejelser om tiltalerejsning at vurdere, om der er tilstrækkelig grundlag for at rejse tiltale for forsøg eller medvirken foretaget her i landet, men med tilknytning til udlandet. Anklagemyndighedens skøn vil i den forbindelse bl.a. kunne føre til, at påtalen opgives eller tiltale frafaldes efter retsplejelovens § 721 og § 722 om påtaleopgivelse og tiltalefrafald, der bl.a. kan ske, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt. Flertallet anfører i den forbindelse, at omfanget af såvel gerningsmandens som forsøgs- eller medvirkenshandlingens og den fuldbyrdede handlingens tilknytning til Danmark vil kunne indgå i vurderingen af, om retsforfølgning bør undlades.

3.10.2.4. Som anført ovenfor under pkt. 3.10.1 foreslår udvalget, at der i straffeloven indsættes en ny bestemmelse, hvorefter handlinger skal anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. Flertallet foreslår, at det i overensstemmelse hermed fastslås udtrykkeligt i loven, at forsøgs- og medvirkenshandlinger skal anses for foretaget i den danske stat, hvis gerningsmanden befandt sig her i landet ved handlingens foretagelse. Forslaget tager sigte på at tydeliggøre, at dansk straffemyndighed i forhold til forsøg og medvirken skal støttes på territorialprincippet (uden krav om dobbelt strafbarhed), uanset om lovovertrædelser fuldbyrdes eller tilsigtes fuldbyrdet uden for den danske stat.

Flertallet foreslår endvidere, at der indsættes en ny bestemmelse, hvorefter en lovovertrædelse *i sin helhed* skal anses for begået i den danske stat, når (blot) en del af lovovertrædelser er begået her i landet. Forslaget tager bl.a. sigte på tilfælde, hvor forsøgs- og medvirkenshandling, der er foretaget her i landet, rent faktisk har ført til fuldbyrdelse i udlandet. Med forslaget fastslås, at der på grundlag af territorialprincippet vil kunne ske retsforfølgning her i landet for hele det fuldbyrdede forhold og ikke kun for forsøgs-/medvirkenshandlingen. Forslaget tager endvidere sigte på tilfælde, hvor lovovertrædelser f.eks. består i, at en ulovlig tilstand (f.eks. transport af farligt gods med tog i strid med sikkerhedsforskrifter) etableres i udlandet, men opretholdes her i landet, herunder mens

gerningsmanden eventuelt befinder sig uden for Danmark. En tilstandsforbrydelse af denne karakter vil således i sin helhed kunne anses som begået her i landet, og retsforfølgning for hele lovovertrædelsen vil kunne ske på grundlag af territorialprincippet, hvis straffebestemmelsen har eksteritorial gyldighed.

3.10.2.5. Udvalgets *mindretal* (4 medlemmer) kan ikke støtte den ordning, som flertallet foreslår, hvorefter retsforfølgning for forsøgs- og medvirkenshandlinger foretaget her i landet sker på grundlag af territorialprincippet, selv om fuldbyrdelsen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde i et land uden for Danmark.

Mindretallet anfører, at Danmark ikke har en folkeretlig legitim interesse i på grundlag af territorialprincippet at retsforfølge udlændinge, der under kortvarige ophold i Danmark forbereder eller indgår aftaler med personer i deres hjemland om udførelse af handlinger, der i deres eget land er lovlige handlinger.

Efter mindretallets opfattelse ville Danmark i givet fald ikke kunne have indvendinger mod, at andre lande udøvede en tilsvarende straffemyndighed over for danske statsborgere. Mindretallet anfører bl.a. som eksempel, at to danskere under et ophold i Tyskland aftaler at skrive en artikel til en dansk avis. Artiklen skrives efterfølgende her i landet og offentliggøres i avisen, hvilket imidlertid efter tysk ret er strafbart som nazistisk propaganda. Mindretallet finder ikke, at Tyskland med rimelighed bør hævde, at de to danskers aftale i Tyskland om at skrive en artikel til udgivelse i Danmark er en krænkelse på tysk territorium.

Det er endvidere mindretallets opfattelse, at straffemyndighed efter straffelovens § 6 om territorialprincippet alene kræver en forbrydelse, der er i strid med en straffebestemmelse, der gælder i Danmark, idet der er tale om handlinger foretaget på dansk territorium. Også af den grund kan mindretallet ikke støtte den ordning, som flertallet foreslår, hvorefter straffemyndighed her i landet i de omhandlede tilfælde forudsætter, at der er tale om forsøg eller medvirken i forhold til straffebestemmelser, der også gælder for handlinger foretaget i udlandet (eksteritorial gyldighed).

Mindretallet finder, at straffemyndighed i stedet vil kunne baseres på det aktive personalprincip, og at det med udgangspunkt i principperne bag dette jurisdiktionsprincip kan forsvares at se bort fra et krav om dobbelt strafbarhed i forhold til personer med dansk tilknytning (statsborgerskab, bopæl mv.).

Mindretallet foreslår på den anførte baggrund, at der indsættes en bestemmelse i straffeloven, hvorefter der – uden krav om dobbelt strafbarhed – er dansk straffemyndighed i forhold til handlinger, som foreta-

ges i udlandet af personer med dansk tilknytning på gerningstidspunktet, hvis handlingen er forberedt, eller der i øvrigt er medvirket til denne, af personer, der befandt sig i den danske stat.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 327-342.

3.10.2.6. Justitsministeriet er enig med udvalget i, at dansk straffemyndighed fortsat – uden krav om dobbelt strafbarhed – bør støttes på virkningsprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 9) for så vidt angår forsøgs- og medvirkenshandlinger, som er foretaget i udlandet, og som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse *her i landet*.

For så vidt angår forsøgs- og medvirkenshandlinger foretaget her i landet med indtrådt eller tilsigtet fuldbyrdelse *i udlandet* er Justitsministeriet enig med udvalgets flertal i, at dansk straffemyndighed bør støttes på territorialprincippet (straffelovens § 6). Der er således som anført af flertallet tale om strafbare handlinger, der er foretaget på dansk territorium, jf. herved også det grundlæggende udgangspunkt, der kommer til udtryk i den generelle bestemmelse om lokalisering af handlinger, som udvalget foreslår, jf. ovenfor under pkt. 3.10.1. Justitsministeriet finder, at der i kraft af territorialhøjhedens grundsætning er et sikkert folkeretligt grundlag for en stat til at udøve straffemyndighed efter territorialprincippet i forhold til handlinger begået på statens eget territorium. Territorialprincippets helt grundlæggende karakter indebærer efter Justitsministeriets opfattelse endvidere at straffemyndigheden i forhold til handlinger begået på statens eget territorium ikke er betinget af, at gerningsmanden er undergivet statens personalthøjhed (jf. det aktive personalprincip).

Efter Justitsministeriets opfattelse bør danske myndigheder således generelt på grundlag af territorialprincippet kunne gribe ind over for enhver strafbar handling – herunder forsøgs- og medvirkenshandlinger – foretaget på dansk territorium, uanset om gerningsmanden har dansk statsborgerskab eller bopæl mv. eller er helt uden tilknytning til Danmark, bortset fra den faktiske tilstedeværelse på gerningstidspunktet. Dette bør efter Justitsministeriets opfattelse også gælde i forhold til forsøgs- og medvirkenshandlinger, selv om handlingen er rettet mod fuldbyrdelse af en forbrydelse i udlandet, og uanset om forholdet også er kriminaliseret i det pågældende land.

På den baggrund bør der efter Justitsministeriets opfattelse ikke indføres en særlig personel begrænsning til gerningsmænd med tilknytning til Danmark i

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

form af statsborgerskab eller bopæl mv. Der bør endvidere ikke indføres et særligt krav om dobbelt strafbarhed.

Selv om der således efter forslaget i princippet vil være en generel adgang til at foretage retsforfølgning på grundlag af territorialprincippet, vil der imidlertid i forhold til forsøgs- og medvirkenshandlinger, som er foretaget i Danmark, men hvor fuldbyrdelsen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde i udlandet, i praksis normalt ikke blive rejst sager ved de danske domstole, hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt (jf. herved retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, om henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefråfald).

Straffemyndighed i sager om forsøgs- og medvirkenshandlinger foretaget her i landet med indtrådt eller tilsigtet fuldbyrdelse i udlandet bør som anført af flertallet være betinget af, at der er tale om forsøg på eller medvirken til et forhold, som er strafbart efter en dansk straffebestemmelse, der også skal iagttages i udlandet. Uden et sådant krav om, at den pågældende straffebestemmelse skal have eksteritorial gyldighed, ville retstilstanden blive, at der kan pålægges straf for (forsøg på) en lovovertrædelse, hvis lovovertrædelsen ikke er fuldbyrdet, mens der ikke kunne pålægges straf, hvis lovovertrædelsen er fuldbyrdet. En sådan retstilstand ville virke stødende.

I øvrigt vil strafansvaret være betinget af, at de generelle betingelser for at pålægge straf for forsøg og medvirken efter dansk ret (jf. navnlig straffelovens §§ 21-24) er opfyldt. I mange tilfælde af forsøg på overtrædelse af mere bagatelagtige forhold vil der således ikke være grundlag for at pålægge straf som følge af bestemmelsen i straffelovens § 21, stk. 3, hvorefter der som udgangspunkt kun kan straffes for forsøg på en lovovertrædelse, hvis lovovertrædelsen kan straffes med mere end 4 måneders fængsel.

Justitsministeriet kan tilslutte sig flertallets forslag om, at en lovovertrædelse i sin helhed bør anses for begået i den danske stat, når blot en del af lovovertrædelsen er begået her i landet. Forslaget vil bl.a. indebære, at der i tilfælde af, at et drab f.eks. er forberedt her i landet, men fuldbyrdet i udlandet, vil kunne ske retsforfølgning i Danmark for fuldbyrdet manddrab (straffelovens § 237) og ikke kun for forsøg på manddrab.

Lovforslaget er på den anførte baggrund udformet i overensstemmelse med flertallets forslag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 9, stk. 3 og 4), og bemærkningerne hertil.

3.10.3. Lovovertrædelser begået gennem internettet

3.10.3.1. Udvalget finder, at dansk straffemyndighed fortsat bør støttes på territorialprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 6), hvis en computer, mobiltelefon eller anden brugerterminal her i landet anvendes som redskab til at foretage en handling rettet mod en bestemt modtager i udlandet. Det vil f.eks. gælde, hvor en person her fra landet afsender en mail med en virus til en bestemt modtager, hvis computer mv. derved udsættes for et virusangreb, når mailen åbnes (hærværk, jf. straffelovens § 291), eller hvor en person gennem internettet f.eks. uberegtiget skaffer sig adgang til et lukket informationssystem i udlandet (hacking, jf. straffelovens § 263, stk. 2). Det vil endvidere gælde, hvor en person fra en computer mv. her i landet sender en mail med et ærekrænkende indhold (straffelovens § 267) eller børnepornografi (straffelovens § 235) til én eller flere bestemte modtagere i udlandet.

Udvalget finder, at dansk straffemyndighed også fortsat bør støttes på territorialprincippet, hvis en person fra en computer mv. her i landet gør tekst-, lyd- eller billedmateriale mv., som det efter dansk ret er ulovligt at udbrede, alment tilgængeligt for andre ved at udbrede materialet gennem internettet. Dette vil f.eks. gælde, hvor en person her fra landet udbreder børnepornografi ved at lægge materialet på internettet, så nettets brugere kan benytte materialet gratis eller mod betaling.

Udvalget anfører, at det afgørende i alle de nævnte tilfælde bør være, at gerningsmanden har foretaget den strafbare handling på dansk territorium.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 343-345.

3.10.3.2. Udvalget finder endvidere, at dansk straffemyndighed bør støttes på virkningsprincippet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 9), hvis en person fra en computer mv. i udlandet f.eks. foretager et virusangreb eller hacking rettet mod bestemte modtagere her i landet eller sender mails med ærekrænkelser eller børnepornografi til bestemte modtagere i Danmark.

Det forekommer efter udvalgets opfattelse også rigtigst at støtte straffemyndigheden på virkningsprincippet i andre tilfælde, hvor gerningsmanden handler et andet sted end dér, hvor handlingen giver sig udslag i en virkning senest samtidig med fuldbyrdelsen. Dette gælder f.eks. i den situation, hvor en person ved

hjælp af en computer i Sverige skaffer sig adgang til en banks database her i landet for at overføre penge fra en fremmed konto til sin egen (databedrageri, jf. straffelovens § 279 a).

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 345-347.

3.10.3.3. Udvalget har nærmere overvejet rækkevidden af virkningsprincippet i forhold til tilfælde, hvor en person fra en computer mv. i udlandet udbreder tekst-, lyd- eller billedmateriale gennem internettet (»handlingen«) og derved ulovligt gør materialet alment tilgængeligt for en ubestemt kreds af internettets brugere, herunder brugere i Danmark (»virkningen«).

Hvis dansk straffemyndighed i sådanne tilfælde støttes på virkningsprincippet, vil der efter udvalgets opfattelse i yderste konsekvens kunne argumenteres for, at udbredelsen af ulovligt tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. på internettet har virkning i alle de lande, hvorfra der er adgang til materialet (og hvor materialet derved er alment tilgængeligt), og at der dermed i medfør af virkningsprincippet er straffemyndighed i samtlige modtagerlande. En sådan fortolkning af virkningsprincippet synes umiddelbart at kunne give grundlag for dansk straffemyndighed i alle tilfælde, hvor det i Danmark er muligt gennem internettet at modtage materiale, der efter dansk ret er ulovligt. Endvidere vil en tilsvarende udræknelse af andre landes straffemyndighed omvendt kunne betyde, at en person, der f.eks. fra Danmark uploader materiale, der er lovligt her i landet, risikerer straf i udlandet for handlinger foretaget gennem internettet, selv om vedkommende ikke har begået noget strafbart efter dansk ret.

Udvalget anfører, at en så vidtgående straffemyndighed i princippet ville indebære, at personer, der udbreder materiale på internettet, forinden skulle sikre sig, at materialet er lovligt efter lovgivningen i alle de lande, hvor materialet vil være alment tilgængeligt for internettets brugere. Det giver efter udvalgets opfattelse imidlertid ikke mening at stille et sådant reelt uopfyldeligt krav til brugerne, hvis man ønsker et globalt internet.

Med henblik på at afklare rækkevidden af virkningsprincippet i de omtalte tilfælde, hvor tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. udbredes ulovligt her i landet gennem internettet, foreslår udvalget, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven, hvorefter en lovovertrædelse, der består i, at materiale af den nævnte karakter ved en handling i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem et informationssystem,

skal anses for begået i den danske stat, *hvis* materialet har særlig relation til Danmark. Forslaget tager sigte på at undgå, at der i denne sammenhæng gives virkningsprincippet en nærmest ubegrænset rækkevidde. Med forslaget sikres samtidig, at det nødvendige grundlag er til stede for at kunne udøve dansk straffemyndighed i de tilfælde, hvor Danmark har en reel interesse i at retsforfølge ulovlig udbredelse af materiale gennem internettet (f.eks. racistiske udtalelser specielt rettet mod herboende minoriteter).

Den foreslåede bestemmelse angår ikke spørgsmålet om, *hvornår* materiale, der udbredes gennem internettet, skal anses for tilgængeligt her i landet. Bestemmelsen tager således ikke sigte på at regulere spørgsmålet om, *hvornår* en konkret straffebestemmelse om »udbredelse« og »fremsettelse« mv. af børnepornografiske billeder, racistiske udtalelser eller andet tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. skal anses for fuldbyrdet her i landet. Dette spørgsmål må som hidtil afgøres ud fra en fortolkning af den enkelte straffebestemmelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 347-352.

3.10.3.4. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om en ny bestemmelse om dansk straffemyndighed i forhold til lovovertrædelser begået gennem internettet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Det foreslås dog, at udtrykket »internettet eller et lignende system til spredning af information« benyttes i stedet for udtrykket »informationssystem«, idet en sådan ny bestemmelse i praksis navnlig vil omfatte tilfælde, hvor ulovligt materiale gøres tilgængeligt gennem internettet. Tilføjjelsen »et lignende system til spredning af information« tilsigter en »fremtidssikring« af bestemmelsen i forhold til den teknologiske udvikling, således at det ikke vil være afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, at den ulovlige udbredelse sker ved hjælp af den teknologi, der ligger til grund for nutidens internet. Der skal imidlertid være tale om en udbredelse af samme karakter som den, der i dag sker gennem internettet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 9 a), og bemærkningerne hertil.

3.10.4. Lovovertrædelser begået af juridiske personer

3.10.4.1. For så vidt angår lokalisering af handlinger og undladelser, der udløser et selskabsansvar, har udvalget særligt overvejet de tilfælde, hvor de pågældende handlinger mv. foretages og/eller får eller tilsigtes at få virkning i et andet land (handlingslandet/virkningslandet) end det, hvor den juridiske person har hjemsted (hjemstedslandet).

Udvalgets overvejelser angår nærmere spørgsmålet om, hvorvidt en lovovertrædelse begået inden for rammerne af en juridisk person altid bør lokaliseres til *enten* handlingslandet (og et eventuelt virkningsland) *eller* til hjemstedslandet – eller om lovovertrædelsen omvendt altid bør lokaliseres *både* til handlingslandet (virkningslandet) *og* til hjemstedslandet.

3.10.4.2. I de tilfælde, hvor selskabsansvaret udløses af en *handling*, der kan tilregnes en person, som er tilknyttet den juridiske person, eller kan tilregnes den juridiske person som sådan, bør lovovertrædelsen efter udvalgets opfattelse som udgangspunkt alene anses for begået, hvor den ansvarsudløsende handling faktisk foretages (handlingslandet).

Udvalget er opmærksom på, at det til støtte for også at lokalisere lovovertrædelsen til hjemstedslandet kan anføres, at en ansats handlinger foretages på vegne af den juridiske person og i dennes interesse. Den ansatte kan siges at handle ud fra en udtrykkelig eller stiltiende bemyndigelse, der kan føres tilbage til den juridiske persons ansvarlige organer i hjemstedslandet. De ulovlige handlinger vil endvidere ofte være til gavn for den juridiske person og eventuelt medføre en økonomisk gevinst for den juridiske person.

Udvalget finder det imidlertid for vidtgående at udstrække lokaliseringen af den faktiske handling foretaget af en ansat mv. i ét land til den juridiske persons hjemsted i et andet land, hvis den pågældende handling ingen reel tilknytning har til hjemstedslandet.

Udvalget anfører på den baggrund, at en lovovertrædelse, som udløser et selskabsansvar, og som fuldbyrdes af en ansat mv. i et andet land end det land, hvor den juridiske person har hjemsted, kun bør lokaliseres til hjemstedslandet, hvis det eller de forhold, der danner grundlag for et strafansvar, helt eller delvis kan henføres (også) til den juridiske persons hjemsted. Dette vil bl.a. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen skyldes, at der på hjemstedet er sket fejl fra ledelsens side (f.eks. i form af manglende instruktion om udfyldning af køre- og hviletidsskemaer eller om brug af sikkerhedsudstyr).

Udvalget finder det endvidere rigtigst at lokalisere en lovovertrædelse til den juridiske persons hjemsted, hvis selskabsansvaret udløses af såkaldte anonyme fejl, dvs. hvor det af omstændighederne fremgår, at en person inden for virksomheden i hjemstedslandet har begået et tilregneligt forhold, men hvor det er vanskeligt eller umuligt at finde frem til den enkelte person. Tilsvarende må efter udvalgets opfattelse gælde, hvis selskabsansvaret udløses af såkaldte kumulerede fejl, dvs. fejl, der består i en flerhed af handlinger inden for

virksomheden begået (til dels) i hjemstedslandet af flere personer, der hver for sig er straffri på grund af en ringe andel i eller ringe uagtsomhed i forbindelse med det strafbare forhold, men hvor de enkelte andele tilsammen fører til en lovovertrædelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 353-357.

3.10.4.3. Udvalget har overvejet en regel, hvorefter en ansvarsudløsende handling mv. i de tilfælde, hvor handlingen *kan* lokaliseres til hjemstedslandet (f.eks. ved ledelsesfejl, jf. ovenfor), *kun skal* lokaliseres her til. En sådan regel ville understrege, at der er tale om et selvstændigt strafansvar, som pålægges den juridiske person som sådan. Reglen ville også medvirke til at fremhæve, at selskabsansvaret og en ansats eventuelle personlige ansvar principielt må vurderes hver for sig, og at der i sager om selskabsansvar altid er anledning til at overveje, om der bør rejses sag mod både selskab og den ansatte.

Udvalget kan imidlertid ikke gå ind for en sådan regel, idet danske myndigheder i givet fald ville være afskåret fra at retsforfølge en juridisk person med hjemsted i udlandet for ulovlige handlinger, som faktisk er begået her i landet (af en ansat mv.) eller har virkning her. Tilsvarende kan anføres for så vidt angår en modsattrettet regel, hvorefter en ansvarsudløsende handling i alle situationer kun skal lokaliseres til det land, hvor den fuldbyrdende handling faktisk foretages, og hvor lovovertrædelsen således umiddelbart manifesterer sig. En sådan regel ville afskære dansk straffemyndighed over for en juridisk person med hjemsted i Danmark, selv om der påviseligt her i landet er begået ledelsesfejl mv., som har været medvirkende til en lovovertrædelse i udlandet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 357-358.

3.10.4.4. I de tilfælde, hvor selskabsansvaret udløses af en *undladelse*, bør spørgsmålet om lokalisering af lovovertrædelsen efter udvalgets opfattelse afgøres på samme måde som ved lokalisering af undladelserforbrydelser (tilsidesættelse af handlepligter) begået af fysiske personer, jf. herved pkt. 3.10.1 ovenfor.

Undladelserforbrydelser bør således også i forhold til juridiske personer lokaliseres *både* til det sted, hvor den påbudte handling skulle have fundet sted, *og* til det sted, hvor den, som handlepligten påhvilede, opholdt sig på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes. I sidstnævnte tilfælde bliver spørgsmålet om lokalisering af undladelser i forhold til juridiske personer et spørgsmål om, hvem handlepligten påhvilede på vegne af selskabet.

Påhvilede handlepligten en bestemt ansat, vil undladelsen kunne lokaliseres til den pågældendes opholdssted på tidspunktet, hvor handlepligten skulle have været opfyldt (selv om den ansattes opholdssted måtte være et andet sted end, hvor handlepligten skulle have været opfyldt). Hvis handlepligten ikke kan henføres til nogen bestemt ansat, men derimod må tilregnes den juridiske person som sådan (hvilket f.eks. vil kunne være tilfældet, når en pligt til at indsende bestemte oplysninger til en myndighed ikke er opfyldt som følge af manglende instruktioner fra ledelsens side), bør undladelsen efter udvalgets opfattelse kunne lokaliseres til selskabets hjemsted (ud over til det sted, hvor den påbudte handling skulle have fundet sted, jf. ovenfor). Undladelsesforbrydelser bør herudover også kunne lokaliseres til det sted, hvor undladelsen af at opfylde handlepligten får en (relevant) virkning. F.eks. bør undladelsen af at efterkomme en pligt til at indsende oplysninger til en offentlig myndighed kunne lokaliseres til myndighedens hjemsted.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 358.

3.10.4.5. Udvalget foreslår, at det i tilknytning til den foreslåede bestemmelse om lokalisering af strafbare handlinger (jf. ovenfor under pkt. 3.10.1) fastslås udtrykkeligt i straffeloven, at handlinger i forhold til juridiske personer skal anses for foretaget, hvor den eller de handlinger, som medfører ansvar for den juridiske person, er foretaget.

Som anført ovenfor under pkt. 3.10.1 finder udvalget ikke, at der er et praktisk behov for en generel lokaliseringsbestemmelse vedrørende undladelser. Udvalgets *flertal* (10 medlemmer) finder heller ikke, at der er behov for en udtrykkelig bestemmelse særligt om lokalisering af undladelser i forhold til juridiske personer. Udvalgets *mindretal* (2 medlemmer) foreslår derimod, at det i straffeloven fastslås udtrykkeligt, at en undladelse i forhold til juridiske personer skal anses for foretaget, hvor handlepligten skulle være opfyldt eller på hjemstedet for den juridiske person. Mindretallet finder således, at det ikke bør påhvile politi og anklagemyndighed at bevise, hvem der på selskabets vegne var nærmest til at opfylde pligten, og hvor denne person befandt sig, da handlefristen udløb. Mindretallet forudsætter, at hjemstedet alene kan anses som gerningssted, hvis det i den enkelte sag kan påvises, at der burde være handlet fra selskabets ledelse og dermed fra dets hjemsted.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 361-362.

3.10.4.6. For så vidt angår de tilfælde, hvor dansk straffemyndighed er betinget af *dobbelt strafbarhed*

(jf. ovenfor under pkt. 3.3 om det aktive personalprincip), finder udvalget, at retsforfølgning af en juridisk person for handlinger (undladelser), der efter ovennævnte forslag om lokalisering skal anses for foretaget uden for den danske stat, ikke bør være betinget af, at lovgivningen i gerningslandet også hjemler strafansvar for juridiske personer. Det bør således være tilstrækkeligt, at kravet om dobbelt strafbarhed i øvrigt er opfyldt, herunder krav til tilregnelser, forældelse mv.

Udvalget anfører herom bl.a., at når kravet om dobbelt strafbarhed i øvrigt (når bortses fra reglerne om selskabsansvar) er opfyldt, kan det tages som udtryk for, at en handling af den pågældende karakter også anses for strafværdig i det land, hvor handlingen er foretaget. Det ændrer efter udvalgets opfattelse ikke ved vurderingen af strafværdigheden, at strafansvar efter det pågældende lands lovgivning alene kan pålægges fysiske personer (f.eks. en ansat), men ikke juridiske personer.

Udvalget anfører endvidere, at lovgivningen i lande, der ikke anerkender strafansvar for juridiske personer, formentlig i mange tilfælde alligevel giver mulighed for at pålægge juridiske personer sanktioner af økonomisk karakter eller i form af f.eks. tilbagekaldelse af tilladelser, hvis den juridiske person er ansvarlig for, at lovgivningen er overtrådt. Uanset at sådanne sanktioner efter det pågældende lands lovgivning anses for ikke-strafferetlige, kan sanktionerne have et sådant indhold, at de opfattes som sanktioner af strafferetlig eller tilnærmelsesvis strafferetlig karakter. Kravet om dobbelt strafbarhed kan således siges at være opfyldt i realiteten, når den pågældende udenlandske lovgivning indeholder regler om, at sådanne sanktioner kan pålægges juridiske personer for handlinger, der er kriminaliseret i forhold til fysiske personer.

Hertil kommer, at et strafansvar i højere grad måtte rettes mod den ansatte, der har foretaget handlingen, frem for mod den juridiske person, som handlingen er foretaget på vegne af, hvis det som følge af et krav om dobbelt strafbarhed ikke er muligt at pålægge den juridiske person strafansvar alene af den grund, at denne ansvarsform ikke kendes i gerningslandet, hvor handlingen i øvrigt er strafbar.

Udvalget foreslår på den anførte baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven, hvorefter retsforfølgning her i landet af en juridisk person for handlinger mv. foretaget i udlandet ikke vil være udelukket alene af den grund, at lovgivningen i det pågældende land ikke hjemler strafansvar for juridiske personer.

Udvalget forudsætter som anført, at dobbelt strafbarhedskravet i øvrigt (fortsat) skal være opfyldt.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 362-365.

3.10.4.7. Justitsministeriet er enig i udvalgets overvejelser og forslag om grundlaget for dansk straffemyndighed i forhold til juridiske personer, herunder vedrørende kravet om dobbelt strafbarhed, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Justitsministeriet er endvidere enig med udvalgets flertal i, at der ikke synes at være behov for en bestemmelse om lokalisering af undladelser særligt i forhold til juridiske personer. Spørgsmålet om lokalisering af undladelser har hidtil ikke givet anledning til praktiske vanskeligheder i sager om juridiske personers strafansvar, og en særlig lokaliseringsbestemmelse må således antages at være uden praktisk betydning. Indsættelse af en sådan særlig bestemmelse ville i øvrigt bryde med det almindelige princip om, at straffelovens bestemmelser om »handling« som udgangspunkt antages også at omfatte undladelser uden en udtrykkelig angivelse heraf i selve lovens ordlyd.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7 b og § 9, stk. 1), og bemærkningerne hertil.

3.11. Øvrige forslag

3.11.1. *Ændring af lov om visse forholdsregler i henhold til FN Pagten*

3.11.1.1. Efter § 1, stk. 1, i lov nr. 156 af 10. maj 1967 om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers Pakt kan der efter forhandling med Udenrigspolitisk Nævn ved kongelig anordning træffes sådanne forholdsregler, som Danmark i medfør af FN Pagten er forpligtet til at iværksætte til gennemførelsen af beslutninger, der er truffet af FN's Sikkerhedsråd i overensstemmelse med artikel 41, jf. artikel 39, i pagtens kapitel VII (dvs. bl.a. handels- og våbenbargoer mv.).

Forholdsreglerne kan efter lovens § 1, stk. 3, omfatte danske statsborgere, der opholder sig uden for den danske stat. Bestemmelsen tager ifølge forarbejderne, jf. Folketingsstidende 1966-67 (2. samling), tillæg A, spalte 1793 (lovforslag nr. L 75), sigte på at sikre, at handlinger, der foretages af danske statsborgere uden for landet, kan inddrages under dansk straffemyndighed (uden krav om dobbelt strafbarhed). Med bestemmelsen er der skabt hjemmel til, at de nævnte kongelige anordninger i et vist omfang også kan omfatte handlinger foretaget i udlandet.

Det er uafklaret, om 1967-loven hjemler adgang til at fastsætte forholdsregler også i forhold til handlinger foretaget uden for Danmark af personer, der ikke er danske statsborgere, men som er bosat her i landet. Med henblik på at udelukke tvivl, foreslår udvalget at præcisere 1967-loven, så der skabes overensstemmelse mellem den personkreds, hvis handlinger i udlandet kan reguleres af kongelige anordninger efter 1967-loven, og den kreds af personer med dansk tilknytning, der efter udvalgets forslag er omfattet af dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. herved pkt. 3.3 ovenfor.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 292-293.

3.11.1.2. Regeringen foreslår, at 1967-loven præciseres som foreslået af udvalget, så de kongelige anordninger fremover også vil kunne omfatte handlinger foretaget uden for den danske stat af personer, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet. Med forslaget sikres det, at de nævnte personers handlinger i strid med 1967-loven vil kunne inddrages under dansk straffemyndighed.

Der henvises til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

3.11.2. *Ændring af visse særregler om dansk straffemyndighed*

3.11.2.1. Lovgivningen indeholder enkelte særregler om, at der er dansk straffemyndighed i forhold til visse handlinger foretaget i udlandet af personer med en nærmere tilknytning til Danmark (statsborgerskab eller bopæl), uanset om handlingen er strafbar efter lovgivningen i gerningslandet. De særlige jurisdiktionsbestemmelser indebærer således, at kravet om dobbelt strafbarhed efter straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, fraviges.

a. En sådan særregel om dansk straffemyndighed er indeholdt i § 7 c, stk. 5, i *lov om våben og eksplosivstoffer*, hvorefter overtrædelse af lovens § 7 c, stk. 1 (om forbud mod at yde visse former for våbenteknisk bistand uden for Den Europæiske Union), hører under dansk straffemyndighed uanset straffelovens §§ 6-9, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde.

b. En tilsvarende særregel om dansk straffemyndighed er indeholdt i § 2, stk. 9, i *lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v.* Særreglen angår overtrædelse af lovens § 1 a om forbud mod

at yde visse former for teknisk bistand uden for Det Europæiske Fællesskab.

c. Herudover indeholder § 54, stk. 2, i *lov om radiofrekvenser* en særregel om dansk straffemyndighed i forhold til overtrædelse af lovens § 20 om forbud mod at anvende radiofrekvenser til rundspreddning af radio- og fjernsynsprogrammer på det åbne hav eller i luft-rummet derover. Overtrædelse af § 20 hører således under dansk straffemyndighed, uanset om betingelserne i straffelovens §§ 6-9 er opfyldt, hvis enten 1) radiospredningsstationen oprettes eller drives med henblik på eller bruges til radiospreddning, som må antages bestemt til modtagning på dansk område, eller som forstyrrer radiomodtagning på dansk område, eller 2) gerningsmanden har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat eller har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige og opholder sig her i landet.

3.11.2.2. Som anført ovenfor under pkt. 3.3 foreslås det, at udvide personkredsen omfattet af straffelovens § 7 om dansk straffemyndighed i forhold til handlinger foretaget uden for den danske stat af personer med en nærmere tilknytning til Danmark (statsborgerskab eller bopæl), jf. det aktive personalprincip. Det foreslås, at udvide personkredsen til også at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet. Udvidelsen af personkredsen foreslås også at omfatte tilfælde, hvor der ses bort fra kravet om dobbelt strafbarhed (dvs. kravet om, at handlingen skal være strafbar både efter lovgivningen i Danmark og efter lovgivningen på gerningsstedet).

Med henblik på, at der fortsat er overensstemmelse mellem personkredsen omfattet af straffelovens § 7, og den personkreds, der er omfattet af de særlige jurisdiktionsbestemmelser i lov om våben og eksplosivstoffer, lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. og lov om radiofrekvenser, foreslås det, at personkredsen omfattet af jurisdiktionsbestemmelserne i de nævnte tre love udvides til også at omfatte personer med lignende fast ophold (som bopæl) her i landet.

Der henvises til lovforslagets §§ 4-6 og bemærkningerne hertil.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Henset til det samlede antal sager, der behandles af justitsvæsenet, skønnes de foreslåede udvidelser af området for dansk straffemyndighed ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner, og indeholder ikke miljømæssige konsekvenser eller EU-retlige aspekter.

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

5. Hørte myndigheder mv.

Jurisdiktionsudvalgets *betænkning nr. 1488/2007 om dansk straffemyndighed* har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Den Særlige Klageret, Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den

Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk

Retspolitisk Forening, Danske Regioner, Kommuner-
nes Landsforening, Børns Vilkår, Børnerådet, Børne-
sagens Fællesråd, Red Barnet, Amnesty International,
Dansk Røde Kors og Dansk Ungdoms Fællesråd.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 1 til lovforslaget er de foreslåede bestem-
melser sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1
(straffeloven)

Til nr. 1 (§§ 6-12)

Til § 6

Den foreslåede bestemmelse svarer med redaktio-
nelle ændringer til den gældende bestemmelse i straf-
felovens § 6 om dansk straffemyndighed på grundlag
af territorialprincippet og flagstatsprincippet.

Med det foreslåede *nr. 1* videreføres den gældende
bestemmelse i straffelovens § 6, nr. 1, om dansk straf-
femyndighed i forhold til handlinger foretaget i den
danske stat (herunder Færøerne og Grønland). Bes-
teemmelsen omfatter som hidtil handlinger foretaget
inden for dansk land-, sø- og luftterritorium.

Det foreslåede *nr. 2* svarer til den gældende bestem-
melse i straffelovens § 6, nr. 3, om dansk straffemyn-
dighed i forhold til handlinger foretaget på dansk fartøj,
der befinder sig inden for fremmed folkeretligt an-
erkendt område. Det foreslås dog at erstatte det gæl-
dende udtryk »folkeretligt anerkendt område« med ud-
trykket »myndighedsområde«. Der er alene tale om en
sproglig ændring, og der er således ikke tilsigtet no-
gen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde i
forhold til gældende ret. Tilsvarende sproglige æn-
dringer er medtaget i forslaget til straffelovens § 6, nr.
3, § 7, § 7 a og § 8, jf. bemærkningerne hertil.

Begrebet »inden for et fremmed myndighedsområde«
omfatter ligesom det gældende udtryk »inden for
folkeretligt anerkendt (stats-)område« handlinger
foretaget inden for en fremmed stats territorium, her-
under dens sø- og luftterritorium. Begrebet »uden for
et myndighedsområde« omfatter ligesom det gæl-
dende udtryk »uden for folkeretligt anerkendt (stats-)om-
råde« handlinger foretaget på åbent hav eller i interna-
tionalt luftrum samt handlinger foretaget inden for
landområder, som ikke er undergivet nogen stats høj-
hedsret (f.eks. Antarktis).

Det foreslåede nr. 2 omfatter ligesom den gældende
bestemmelse alene handlinger foretaget af personer,
der hører til fartøjet eller som rejsende følger med det-
te. Dansk straffemyndighed i forhold til handlinger
foretaget af andre personer på dansk fartøj vil i stedet

skulle støttes på straffelovens øvrige jurisdiktionsbe-
stemmelser, herunder de foreslåede bestemmelser i
straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, litra b, og § 7 a, stk. 1
og 2, om handlinger rettet mod nogen med dansk til-
knytning (f.eks. danske passagerer).

Det foreslåede *nr. 3* svarer til den gældende bestem-
melse i straffelovens § 6, nr. 2, om dansk straffemyn-
dighed i forhold til handlinger foretaget på dansk fartøj,
der befinder sig uden for nogen stats folkeretligt
anerkendte område. Det foreslås dog at erstatte det
gældende udtryk »folkeretligt anerkendte område«
med udtrykket »myndighedsområde«, jf. ovenfor om
denne sproglige ændring.

De foreslåede nr. 2 og 3 angår ligesom de gældende
bestemmelser »dansk fartøj«. Udtrykket omfatter som
hidtil såvel skibe som luftfartøjer.

De foreslåede bestemmelser forudsættes som hidtil
også at finde anvendelse på handlinger, der foretages
fra dansk fartøj og er rettet mod interesser uden for
fartøjet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets al-
mindelige bemærkninger.

Til § 7

Den foreslåede bestemmelse svarer med visse æn-
dringer til den gældende bestemmelse i straffelovens
§ 7 om dansk straffemyndighed i forhold til handlinger,
som er foretaget i udlandet af personer med en
nærmere tilknytning til Danmark (det aktive personal-
princip).

Straffemyndighed efter den gældende bestemmelse
i stk. 1 forudsætter, at gerningsmandens tilknytning til
Danmark (eller andet nordisk land, jf. det gældende
stk. 2) i form af statsborgerskab mv. foreligger på på-
taletidspunktet. Det foreslås, at det kommer til at
fremgå udtrykkeligt af loven, at der hermed menes
tidspunktet for sigtelsen, jf. de foreslåede stk. 1, nr. 1,
og stk. 2 og 3. De foreslåede bestemmelser vil som
hidtil også kunne anvendes i forhold til handlinger
foretaget i udlandet på et tidspunkt, hvor gernings-
manden ikke havde dansk indfødsret mv., forudsat at
gerningsmanden har opnået en sådan tilknytning her
til landet på sigtelsestidspunktet.

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens §
7, stk. 3 (om kvindeligt omskæring og seksuel udnyt-
telse af børn), er det en betingelse, at den nævnte til-
knytning til Danmark foreligger på *gerningstidspunk-
tet*. Denne betingelse videreføres med det foreslåede
stk. 1, nr. 2, jf. herom nedenfor.

De gældende bestemmelser i § 7, stk. 1 og 3, omfat-
ter personer, der har dansk indfødsret eller er bosat i

den danske stat. Med de foreslåede stk. 1 og 2 udvides personkredsen til også at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet. Med udtrykket »lignende fast ophold« tilsigtes en opblødning af det gældende kriterium, der forudsætter, at vedkommende har sit tilsigtede, mere varige opholdssted i Danmark.

Udtrykket »lignende fast ophold« omfatter f.eks. personer, der uden at have en egentlig bopæl her i landet befinder sig i Danmark på et længerevarende ophold eller med henblik på et længerevarende ophold. Dette vil f.eks. efter omstændighederne kunne være tilfældet i forhold til personer, der opholder sig her i landet i forbindelse med behandling af deres ansøgning om opholdstilladelse, navnlig når det faktiske ophold her i landet har haft en vis længere varighed.

Udtrykket »lignende fast ophold« vil endvidere efter omstændighederne bl.a. kunne omfatte personer, der opholder sig i Danmark på grundlag af »tålt ophold«, under prøvelse af en beslutning om udvisning (jf. udlændingelovens § 50) eller under behandling af en ansøgning om humanitær opholdstilladelse (jf. udlændingelovens § 9 b).

Derimod vil turister og andre personer, der alene opholder sig kortvarigt her i landet, ikke være omfattet af udtrykket »lignende fast ophold«.

Tilsvarende personel afgrænsning er medtaget i forslaget til straffelovens § 7 a, § 8 a, § 8 b og § 11, jf. bemærkningerne hertil.

Det foreslåede *stk. 1* vedrører handlinger foretaget af ovennævnte personkreds *inden for* et fremmed myndighedsområde, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 6.

Det foreslåede *nr. 1* viderefører med redaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, hvorefter dansk straffemyndighed i forhold til udlandshandlinger foretaget af personer med tilknytning til Danmark forudsætter, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed). Tilknytningen til Danmark skal som ovenfor anført foreligge på sigtelsestidspunktet.

Det foreslåede *nr. 2, litra a*, viderefører med redaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3, om dansk straffemyndighed i forhold til visse alvorlige forbrydelser foretaget i udlandet af personer med tilknytning til Danmark, selv om handlingen ikke er strafbar i gerningslandet. Det er som anført ovenfor som hidtil en betingelse for at fravige kravet om dobbelt strafbarhed i de nævnte tilfælde, at gerningsmandens tilknytning til Danmark foreligger på gerningstidspunktet (og fortsat foreligger på sigtelsestidspunktet).

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3, indeholder en opregning af de bestemmelser i straffeloven, i forhold til hvilke der ikke stilles krav om dobbelt strafbarhed. Det foreslåede litra a indeholder ikke en sådan opregning af lovbestemmelser, men henviser i stedet til karakteren af de pågældende lovovertrædelser (seksuel udnyttelse af børn og kvindelig omskæring). Der er alene tale om en lovteknisk forenkling, og der er ikke tilsigtet nogen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde. Kravet om dobbelt strafbarhed for så vidt angår straffemyndighed i forhold til udlandshandlinger foretaget af personer med tilknytning til Danmark vil efter den foreslåede bestemmelse således (som efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 3) kun kunne fraviges i forhold til handlinger omfattet af straffelovens § 222, § 223 a, § 224, jf. § 222 eller § 223 a, § 225, jf. § 222 eller § 223 a, § 226, § 230, § 235, § 245 a eller § 246, jf. § 245 a.

Det foreslåede *nr. 2, litra b*, er nyt og udvider området for dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip. Forslaget vedrører handlinger foretaget i udlandet, når *både* gerningsmanden og den forurettede har den ovennævnte tilknytning til Danmark på gerningstidspunktet, f.eks. når gerningsmanden og ofret begge er danske statsborgere. I sådanne tilfælde stilles (som efter det foreslåede litra a) intet krav om, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen på gerningsstedet. Gerningsmanden vil formentlig normalt være bekendt med, at forurettede (også) har den nævnte tilknytning til Danmark. Kendskab hertil er imidlertid ingen betingelse for at anvende det foreslåede litra b.

Det foreslåede *nr. 2, litra b*, forudsættes navnlig at kunne finde anvendelse, hvis der er tale om en lovovertrædelse med et umiddelbart offer (fysisk eller juridisk person). Det vil f.eks. gælde overtrædelser af bl.a. straffelovens § 216 (voldtægt), § 244 (vold), § 260 (ulovlig tvang), § 264 a (fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted), § 276 (tyveri), § 283 (skyldnersvig) og § 291 (hærværk). Det vil f.eks. også gælde § 114 (terrorisme), § 180 (mordbrand), § 181 (brandstiftelse) og § 183 (sprængning), selv om sådanne lovovertrædelser også måtte ramme andre end danske ofre. Herudover forudsættes bestemmelsen også at kunne finde anvendelse i forhold til lovovertrædelser, der på anden måde kan siges at have karakter af interne danske anliggender. Det vil efter omstændighederne f.eks. gælde overtrædelse af straffelovens § 136 (offentlig tilskyndelse til eller billigelse af forbrydelser), hvis en dansk statsborger fra udlandet

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

opfordrer til ikke nærmere konkretiserede voldshandlinger over for personer i Danmark.

I langt de fleste tilfælde vil en handling, der er omfattet af de foreslåede bestemmelser i stk. 2, litra a eller b, formentlig også være strafbar i gerningslandet (dobbelts strafbarhed). Også i disse tilfælde bevirker de foreslåede bestemmelser imidlertid den forenkling, at handlingen under en eventuel straffesag i Danmark alene skal behandles efter danske regler, uden at der er behov for at indhente oplysninger om lovgivningen i gerningslandet (modsat efter det foreslåede nr. 1, hvor der stilles krav om dobbelt strafbarhed, jf. ovenfor). Det foreslåede nr. 2 vil imidlertid også omfatte tilfælde, hvor handlingen *ikke* er strafbar i gerningslandet.

Der henvises i øvrigt til forslaget til straffelovens § 10, stk. 2, jf. nedenfor om muligheden for at se bort fra gerningslandets straffemaksimum i tilfælde af retsforfølgning for handlinger af den karakter, der er nævnt i forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2.

Der henvises endvidere til forslaget til straffelovens § 7 a om dansk straffemyndighed i andre tilfælde, hvor den forurettede har den ovennævnte tilknytning til Danmark (jf. herved det passive personalprincip).

Det foreslåede *stk. 2* vedrører handlinger foretaget *uden for* et myndighedsområde, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 6. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Det forudsættes, at bestemmelsen som hidtil vil finde anvendelse på handlinger, som foretages på udenlandsk fartøj, der befinder sig på *åbent hav* eller i *internationalt luftrum*. Dansk straffemyndighed er således i sådanne tilfælde fortsat *ikke* betinget af, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen i det land, hvor fartøjet er hjemmehørende (flagstaten). Handlinger foretaget på *dansk* fartøj, der befinder sig på åbent hav eller i internationalt luftrum, vil være omfattet af dansk straffemyndighed efter forslaget til straffelovens § 6, nr. 3 (og således hverken betinget af dobbelt strafbarhed eller af minimumskrav til strafferammen).

Det foreslåede *stk. 3* viderefører med redaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, stk. 2, hvorefter lovens § 7, stk. 1, nr. 1 og 2 (der foreslås videreført som straffelovens § 7, stk. 2, henholdsvis stk. 1, nr. 1, jf. ovenfor), finder tilsvarende anvendelse med hensyn til handlinger foretaget af en person, der har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7 a

Den foreslåede bestemmelse vedrører dansk straffemyndighed i forhold til handlinger, som er foretaget i udlandet og er rettet mod personer med tilknytning til Danmark (det passive personalprincip). De foreslåede stk. 1 og stk. 2 er nye og tilsigter en udvidet beskyttelse af ofre (forurettede) med dansk tilknytning. Det foreslåede stk. 3 svarer med redaktionelle ændringer til den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 3.

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 3, omfatter efter sin ordlyd personer, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat. Med forslaget til straffelovens § 7 a udvides personkredsen til også at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 7.

Straffemyndighed efter den gældende bestemmelse forudsætter, at forurettedes tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab mv. foreligger på *gernings-tidspunktet*. Det foreslås, at dette kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven.

Med de foreslåede *stk. 1* og *stk. 2* udvides området for dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip til også at omfatte handlinger af en vis grovhed, der er rettet mod den nævnte personkreds, når handlingen er foretaget *inden for* et fremmed myndighedsområde, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 6.

Dansk straffemyndighed er efter forslaget betinget af, at forholdet også er strafbart efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelts strafbarhed).

Det er endvidere en betingelse, at forholdet efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 6 år. Dansk straffemyndighed efter den foreslåede bestemmelse kræver derimod ikke, at forholdet er omfattet af en bestemt strafferamme efter lovgivningen på gerningsstedet. Denne strafferamme vil imidlertid have betydning ved udmålingen af den konkrete straf, jf. forslaget til straffelovens § 10, stk. 2.

Det er herudover en betingelse, at der er tale om en alvorlig lovovertrædelse i form af forsægtligt drab (straffelovens § 237), grov vold (straffelovens § 245 og § 246, jf. § 245), frihedsberøvelse (straffelovens § 261) eller røveri (straffelovens § 288), en almenfarlig forbrydelse (straffelovens kapitel 20, herunder f.eks. § 180 om brandstiftelse og § 183 om sprængning), en forbrydelse mod kønssædeligheden (straffelovens ka-

pitel 24, herunder f.eks. § 216 om voldtægt, § 222 om samleje med barn under 15 år og § 230 om børnepornografiske optagelser), incest (straffelovens § 210) eller kvindelig omskæring (straffelovens § 245 a og § 246, jf. § 245 a).

Betingelsen om, at der skal være tale om forsætligt manddrab eller grov vold mv., vil også være opfyldt i de tilfælde, hvor tiltale for en sådan lovovertrædelse f.eks. er indeholdt i en tiltale vedrørende straffelovens § 114 (terrorisme). Det samme gælder i andre tilfælde, hvor tiltalen angår en bestemmelse, der henviser til en af de ovennævnte lovovertrædelser, f.eks. straffelovens § 114 a (drab i forbindelse med flykapring mv.). Dansk straffemyndighed vil imidlertid i sådanne tilfælde normalt også kunne støttes på bl.a. straffelovens § 8, nr. 1, 1. led, eller nr. 5 (der foreslås videreført med forslaget til § 8, nr. 1 og 5, jf. nedenfor), som *ikke* er betinget af dobbelt strafbarhed.

De foreslåede stk. 1 og 2 tager navnlig sigte på tilfælde, hvor gerningsmanden ikke har den ovennævnte tilknytning til Danmark. Bestemmelserne omfatter imidlertid også tilfælde, hvor gerningsmanden *har* dansk tilknytning. I de tilfælde vil dansk straffemyndighed (når også forurettede har dansk tilknytning) imidlertid også kunne støttes på ovennævnte forslag til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, litra b, der ikke kræver dobbelt strafbarhed.

Det foreslåede *stk. 3* vedrører handlinger foretaget *uden for* et myndighedsområde, når handlingen er rettet mod personer med dansk tilknytning. Som anført svarer bestemmelsen med redaktionelle ændringer til den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 3. Det foreslås dog at erstatte det gældende udtryk »folkeretlig anerkendt statsområde« med udtrykket »myndighedsområde«, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 6.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 3 vil som i dag (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 3) også finde anvendelse på handlinger, som foretages på udenlandsk fartøj, der befinder sig på *åbent hav* eller i *internationalt luftrum*.

Det er ingen betingelse for at anvende den foreslåede bestemmelse i § 7 a, at gerningsmanden var bekendt med, at forurettede havde den nævnte tilknytning til Danmark.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7 b

Den foreslåede bestemmelse er ny og vedrører kravet om dobbelt strafbarhed i forhold til retsforfølgning af juridiske personer (selskaber mv.).

Efter gældende ret indebærer kravet om dobbelt strafbarhed, at retsforfølgning her i landet forudsætter, at alle betingelser for at straffe den konkrete handling i udlandet er opfyldt (krav til tilregnelser, forældelse mv.). I forhold til juridiske personer antages kravet herudover at indebære, at lovgivningen i gerningslandet også hjemler strafansvar for juridiske personer (og ikke kun for fysiske personer).

Som noget nyt indebærer den foreslåede bestemmelse, at retsforfølgning her i landet af en juridisk person for handlinger mv. foretaget i udlandet fremover *ikke* vil være udelukket alene af den grund, at lovgivningen i det pågældende land ikke hjemler strafansvar for juridiske personer.

Det foreslås således, at når dansk straffemyndighed over for en juridisk person er betinget af dobbelt strafbarhed, jf. herved forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 1, og stk. 3, og § 7 a, stk. 1 og 2, omfatter dette ikke et krav om, at lovgivningen i gerningslandet hjemler strafansvar for juridiske personer. Det kræves dermed som hidtil, at dobbelt strafbarhedskravet i øvrigt skal være opfyldt, herunder for så vidt angår krav til tilregnelser, forældelse mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.10.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Den foreslåede bestemmelse svarer med visse ændringer til de gældende bestemmelser i straffelovens § 8, nr. 1, 2, 5 og 6, om dansk straffemyndighed på grundlag af beskyttelses-, universal- og repræsentationsprincippet i forhold til handlinger, som er foretaget i udlandet.

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 3, om dansk straffemyndighed på grundlag af det passive personalprincip foreslås videreført med forslaget til straffelovens § 7 a, stk. 3, jf. ovenfor.

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 4, vedrører dansk straffemyndighed i forhold til handlinger omfattet af straffelovens § 183 a om kapring af fly og skibe mv. og drab og voldshandlinger foretaget i forbindelse hermed. Bestemmelsen foreslås videreført med forslaget til straffelovens § 8 b, jf. nedenfor.

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 1, vedrører dels handlinger, der krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning mv. (1. led), dels handlinger, der krænker interesser, hvis rets-

beskyttelse forudsætter en særlig tilknytning til Danmark (2. led). Bestemmelsens 1. led tager navnlig sigte på de meget alvorlige forbrydelser mod staten, der er omfattet af straffelovens kapitel 12-14 og 16, og overtrædelser, der naturligt kan stilles i klasse hermed, mens 2. led angår mindre alvorlige forbrydelser rettet mod f.eks. den bestående danske fiskale ordning eller pengevæsenet (jf. straffelovens § 166 om pengefalsk). Med henblik på at tydeliggøre denne forskel foreslås den gældende bestemmelse opdelt i to selvstændige bestemmelser (jf. forslaget til nr. 1 og nr. 2). Der er i øvrigt ikke tilsigtet nogen ændring af anvendelsesområdet i forhold til den gældende bestemmelse. Den foreslåede bestemmelse i nr. 1 forudsættes som i dag foruden egentlige stats- og embedsforbrydelser også at omfatte individualkrænkelser af personer, der repræsenterer dansk offentlig myndighed, f.eks. frihedsberøvelse og ulovlig tvang over for et medlem af en dansk diplomatisk repræsentation, men f.eks. ikke tyveri af en sådan persons private ejendom.

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 2, vedrører dels handlinger, der krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet (1. led), dels handlinger, der krænker en tjenesteplicht, som påhviler gerningsmanden over for dansk fartøj (2. led). Med henblik på at tydeliggøre den gældende bestemmelses to led foreslås bestemmelsen opdelt i to selvstændige bestemmelser (jf. forslaget til nr. 3 og nr. 4). Der er ikke tilsigtet nogen realitetsændring.

Det foreslåede nr. 3 omfatter et uden for straffebestemmelsen etableret særligt pligtforhold, f.eks. straf-sanktionerede overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen, og et særligt pligtforhold, der forudsætningsvis er indeholdt i selve straffebestemmelsen. Dette vil f.eks. gælde i forhold til overtrædelser af bestemmelser, der forudsætter en særlig relation mellem gerningsmand og offer, herunder navnlig som led i institutionsophold (f.eks. straffelovens § 219, hvorefter det er strafbart for en ansat på institution for sindslidende mv. at have samleje med en person, der er optaget på institutionen).

Det vil normalt være en forudsætning for at anvende det foreslåede nr. 3, at der er spørgsmål om at rejse straffesag mod en person, som har eller har haft en vis tilknytning til Danmark.

Det foreslåede nr. 4 tager ligesom den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 2, 2. led, navnlig sigte på at sikre dansk straffemyndighed i forhold til handlinger foretaget i land eller om bord af udlændinge, der er kommet i et midlertidigt pligtforhold til et dansk fartøj i fremmed (luft-)havn eller farvand.

Der er med de foreslåede bestemmelser i nr. 3 og 4 ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af anvendelsesområdet i forhold til den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslåede nr. 5 svarer med enkelte ændringer til den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 5.

Det foreslås for det første at ændre det gældende udtryk »forpligtet til at foretage retsforfølgning« til »forpligtet til at have straffemyndighed« med henblik på at bringe ordlyden af bestemmelsen i overensstemmelse med den måde, hvorpå bestemmelsen er blevet fortolket i praksis. Det afgørende er således, om en traktat eller konvention mv. forpligter Danmark til at have straffemyndighed, men det kræves ikke herudover, at Danmark er forpligtet til konkret at foretage retsforfølgning.

Det foreslås for det andet at ændre udtrykket »mellemfolkelig overenskomst« til »international bestemmelse«. Med dette udtryk præciseres det, at forpligtelsen til at have straffemyndighed kan følge enten direkte af en konventionsbestemmelse mv. eller af en bestemmelse i et internationalt retsinstrument, der er udstedt på grundlag af en sådan konventionsbestemmelse mv. Det foreslåede nr. 5 vil bl.a. kunne danne grundlag for dansk straffemyndighed i forhold til en international forpligtelse herom, der f.eks. er fastsat i bindende resolutioner vedtaget af FN's Sikkerhedsråd eller i en rammeafgørelse mv. vedtaget af Rådet for Den Europæiske Union.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslåede nr. 6 svarer med få ændringer til den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 6, hvorefter det er muligt at foretage retsforfølgning her i landet i tilfælde, hvor Danmark afslår at udlevere en sigtet person. Efter den gældende bestemmelse forudsættes dansk straffemyndighed (foruden dobbelt strafbarhed), at handlingen efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år. Dette strafferammekrav svarer til den betingelse for udlevering til strafforfølgning af udlændinge til lande uden for Den Europæiske Union, der tidligere gjaldt efter udleveringsloven. Ved lov nr. 37 af 6. juni 2002 blev udleveringslovens strafferammekrav på dette punkt imidlertid ændret til fængsel i mindst 1 år. Med det foreslåede nr. 6 bringes straffelovens strafferammekrav i fuld overensstemmelse med kravet efter udleveringsloven.

Det foreslås herudover at erstatte udtrykket »folkeretligt anerkendt statsområde« med udtrykket »myndighedsområde«, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 6.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8 a

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse om dansk straffemyndighed i forhold til handlinger foretaget *uden for* den danske stat, når handlinger af den pågældende art er omfattet af statuten for Den Internationale Straffedomstol. Hvis sådanne handlinger måtte være foretaget *inden for* den danske stat, følger dansk straffemyndighed af straffelovens § 6.

Med forslaget til straffelovens § 8 a sikres dansk straffemyndighed for lovovertrædelser, som er begået i udlandet, når lovovertrædelserne angår handlinger af den art, der er omfattet af Den Internationale Straffedomstols jurisdiktionskompetence, dvs. i forhold til *folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser*, jf. statuttens artikel 6-8.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere omfatte *aggression*, når denne forbrydelsestype som den sidste af de, der er omfattet af statuten (jf. statuttens artikel 5), som forventet defineres ved den såkaldte gennemgangskonference i 2010. Bestemmelsen vil herudover (uden behov for lovændring af jurisdiktionsbestemmelsen) omfatte andre typer af forbrydelser, der i fremtiden måtte blive medtaget i Domstolens statut (forudsat dansk ratifikation af en sådan udvidelse af statuten).

Forslaget tager sigte på at skabe et sikkert grundlag for dansk straffemyndighed for alle udlandshandlinger omfattet af statuten, jf. dog nedenfor om afgrænsningen af den omfattede personkreds. Med forslaget sikres således, at Danmark kan foretage retsforfølgning i sager om bl.a. krigsforbrydelser, som ikke karakteriseres som »grove overtrædelser« af Genèvekonventionerne (men som er omfattet af Den Internationale Straffedomstols statut), og hvor dansk straffemyndighed derfor ikke kan støttes på den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 5, idet Danmark ikke har en konventionsmæssig forpligtelse til at have straffemyndighed.

Med udtrykket »handling af den pågældende art« vil den foreslåede bestemmelse om dansk straffemyndighed også finde anvendelse, selv om Den Internationale Straffedomstol i det konkrete tilfælde ikke måtte have jurisdiktionskompetence, f.eks. som følge af

at handlingen er foretaget i en stat, der ikke har tiltrådt statuten.

Efter den foreslåede bestemmelse vil der være dansk straffemyndighed, hvis gerningsmanden på sigtelsestidspunktet har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har *lignende fast ophold* her i landet, jf. om sidstnævnte udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 7. Der vil endvidere være dansk straffemyndighed i alle tilfælde, hvor gerningsmanden på sigtelsestidspunktet befinder sig her i landet. Bestemmelsen tager herved bl.a. sigte på at undgå, at Danmark kan komme til at fremstå som et fritsted for udlændinge, der i udlandet har foretaget folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser mv. Udtrykket »befinder sig her i landet« omfatter også den, som alene er ganske kortvarigt til stede i Danmark, f.eks. under transit i en dansk lufthavn. Samtidig indebærer den foreslåede personelle afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde, at dansk straffemyndighed ikke udstrækkes ubegrænset til at omfatte udlandshandlinger foretaget af udlændinge uden nogen form for tilknytning til Danmark (universel straffemyndighed i videste forstand).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8 b

Den foreslåede bestemmelse vedrører dansk straffemyndighed i forhold til handlinger foretaget *uden for* den danske stat, når handlingen er omfattet af straffelovens § 183 a om kapring af fly og skibe mv. og drab og voldshandlinger foretaget i forbindelse hermed. Hvis sådanne handlinger måtte være foretaget *inden for* den danske stat, følger dansk straffemyndighed af straffelovens § 6. Dansk straffemyndighed vil endvidere skulle støttes på straffelovens § 6, hvis en handling af den nævnte karakter er foretaget på et dansk fartøj, som befinder sig inden for et fremmed myndighedsområde, forudsat at gerningsmanden hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette, eller hvis handlingen er foretaget på et dansk fartøj, som befinder sig uden for et myndighedsområde.

Med forslaget til straffelovens § 8 b foreslås det at videreføre den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 4, og der er ikke tilsigtet nogen ændring af anvendelsesområdet for den særlige jurisdiktionsbestemmelse om kapring af fly og skibe mv. i forhold til gældende ret.

Det foreslås, at det kommer til at fremgå udtrykkeligt af loven, at der vil være dansk straffemyndighed i forhold til kapring af fly og skibe mv., hvis gerningsmanden på sigtelsestidspunktet har dansk indfødsret,

er bosat i den danske stat eller har *lignende fast ophold* her i landet, jf. om sidstnævnte udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 7. Der vil endvidere være dansk straffemyndighed i alle tilfælde, hvor gerningsmanden på sigtelsestidspunktet befinder sig her i landet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Den foreslåede bestemmelse vedrører lokalisering af strafbare handlinger, dvs. spørgsmålet om hvor sådanne handlinger anses for at være begået, og dermed hvortil handlingerne har stedlig tilknytning. Forslaget til stk. 1, 3 og 4 er nye, mens forslaget til stk. 2 med visse ændringer viderefører den gældende bestemmelse i straffelovens § 9 om virkningsprincippet.

Forslaget til § 9 regulerer nærmere, hvornår en lovovertrædelse kan anses for foretaget her i landet eller i udlandet, og bestemmelsen har således betydning for afgørelsen af, om retsforfølgning her i landet skal ske på grundlag af forslaget til straffelovens § 6 om handlinger foretaget *inden for* den danske stat eller på grundlag af forslaget til straffelovens § 7, § 7 a, § 8, § 8 a eller § 8 b om handlinger foretaget *uden for* den danske stat.

Med det foreslåede *stk. 1, 1. pkt.*, fastslås det udtrykkeligt i loven, at *handling*er skal anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. Gerningsmandens handlinger i strid med lovgivningen skal således som udgangspunkt lokaliseres til dette sted. Det foreslåede *2. pkt.* fastslår, at handlinger i forhold til juridiske personer skal anses for foretaget, hvor den eller de handlinger, som medfører ansvar for den juridiske person, er foretaget. Forslaget regulerer ikke spørgsmålet om, hvornår juridiske personer kan ifalde et strafferetligt ansvar. Dette skal fortsat afgøres efter reglerne i straffelovens 5. kapitel om strafansvar for juridiske personer.

Undladelser (dvs. tilsidesættelse af en handlepligt) lokaliseres til det sted, hvor handlepligten skulle have været opfyldt. Endvidere lokaliseres undladelser til det sted, hvor den, som handlepligten påhvilede, opholdt sig på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes. Undladelser vil herudover kunne lokaliseres til det sted, hvor undladelsen får virkning, jf. herved nedenfor om det foreslåede stk. 2.

I forhold til juridiske personer vil undladelser kunne lokaliseres både til det sted, hvor den påbudte handling skulle have fundet sted, og til det sted, hvor den, som handlepligten påhvilede på vegne af den ju-

ridiske person, opholdt sig på det tidspunkt, hvor handlepligten skulle opfyldes. Hvis handlepligten ikke kan henføres til nogen ansat mv., men derimod må tilregnes den juridiske person som sådan (f.eks. når en pligt til at indsende bestemte oplysninger til en myndighed ikke er opfyldt som følge af manglende instruktioner fra ledelsens side), vil undladelsen kunne lokaliseres til den juridiske persons hjemsted. Undladelser vil herudover kunne lokaliseres til det sted, hvor undladelsen får virkning.

Hvis en *handling* (eller virkning, jf. herved nedenfor om det foreslåede stk. 2 om virkningsprincippet) efter forslaget til stk. 1 kan lokaliseres til Danmark, vil dansk straffemyndighed skulle støttes på forslaget til straffelovens § 6. Den foreslåede bestemmelse i 2. pkt. indebærer, at dette også vil gælde i forhold til en (dansk eller udenlandsk) juridisk person i de tilfælde, hvor den handling, der udløser et selskabsansvar, er foretaget her i landet af en bestemt ansat eller direktør mv. tilknyttet den juridiske person.

I forhold til juridiske personer vil dansk straffemyndighed også skulle støttes på § 6, hvis lovovertrædelsen skyldes, at en person inden for virksomheden her i landet har begået et tilregneligt forhold, men hvor det er vanskeligt eller umuligt at finde frem til den enkelte person (anonyme fejl). Tilsvarende gælder fejl, der består i en flerhed af handlinger inden for virksomheden begået her i landet af flere personer, der hver for sig er straffri på grund af en ringe andel i eller ringe uagtsomhed i forbindelse med det strafbare forhold, men hvor de enkelte andele tilsammen fører til i en lovovertrædelse (kumulerede fejl).

Straffelovens § 6 vil endvidere finde anvendelse, hvis lovovertrædelsen skyldes, at der på en juridisk persons hjemsted her i landet er sket fejl fra ledelsens side (dvs. hvis lovovertrædelsen kan lægges virksomheden som sådan til last som en fejl ved arbejdets tilrettelæggelse eller som manglende kontrol eller på anden måde).

Kan en handling (og virkning) kun lokaliseres til udlandet, vil dansk straffemyndighed i forhold til fysiske eller juridiske personer med dansk tilknytning efter omstændighederne i stedet kunne støttes på forslaget til straffelovens § 7. Retsforfølgning af fysiske eller juridiske personer for handlinger (og virkninger), der kun kan lokaliseres til udlandet, vil efter omstændighederne også kunne støttes på forslaget til straffelovens § 7 a, § 8, § 8 a eller § 8 b.

Dansk straffemyndighed i forhold til *undladelser* vil i forhold til fysiske og juridiske personer skulle støttes på forslaget til straffelovens § 6, hvis den på-

budte handling skulle have fundet sted i Danmark, eller hvis den, som handlepligten påhvilede, opholdt sig her i landet på tidspunktet, hvor handlepligten skulle have været opfyldt. Straffelovens § 6 vil endvidere udgøre grundlaget for dansk straffemyndighed i forhold til juridiske personer med hjemsted her i landet, hvis handlepligten ikke kan henføres til nogen ansat, men derimod må tilregnes den juridiske person som sådan. Herudover vil straffelovens § 6 finde anvendelse, hvis undladelsen får virkning her i landet, jf. herved nedenfor om det foreslåede stk. 2. I andre tilfælde må dansk straffemyndighed i forhold til undladelser i givet fald støttes på straffelovens øvrige jurisdiktionsbestemmelser.

Er der spørgsmål om at pålægge juridiske personer strafansvar for handlinger (virkninger) og undladelser, der kun kan lokaliseres til udlandet, og støttes dansk straffemyndighed alene på de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 7, § 8 a eller § 8 b (som alle er betinget af, at gerningsmanden – dvs. selskabet – har en særlig tilknytning til Danmark), er det ikke tilstrækkeligt for at have straffemyndighed, at den *ansatte mv.* har tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl mv. Det afgørende er, om den *juridiske person* har en sådan dansk tilknytning. Straffeloven vil fortsat ikke regulere spørgsmålet om, hvorvidt en juridisk person har hjemsted (»bopæl«) her i landet eller i udlandet. Dette spørgsmål må som hidtil afgøres efter de selskabsretlige regler herom.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.10.1 og 3.10.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med det foreslåede *stk. 2* videreføres den gældende bestemmelse i straffelovens § 9 om virkningsprincippet. Det foreslås dog, at det gældende udtryk »tilsigtet at skulle indtræde« erstattes med udtrykket »hvor gerningsmanden har forsæt til, at virkningen skulle indtræde«. Denne ændring tager sigte på at afklare den usikkerhed, der efter gældende ret knytter sig til spørgsmålet om kravet til gerningsmandens tilregnelser i forhold til en virknings indtræden i Danmark. Med forslaget præciseres, at bestemmelsen ikke kun omfatter følger, som gerningsmanden direkte har haft til hensigt skulle indtræde i Danmark, men også omfatter følger, hvis indtræden her i landet på anden måde kan tilregnes gerningsmanden som forsætlige. Alle grader af forsæt kan dermed være relevante ved afgørelsen af, om gerningsmanden har tilsigtet en følge i Danmark (dvs. at der også kan være straffemyndighed her i landet, hvor gerningsmanden alene har handlet med en lavere forsætsgrad i form af sandsynlighedsforsæt eller såkaldt *dolus eventualis*).

Der er med den ændrede ordlyd ikke tilsigtet en æn-

dring af tilregnelserkravet i forhold til selve den omstændighed, at en handling har en følge. Dette spørgsmål skal således fortsat afgøres bl.a. efter straffelovens § 20, hvorefter der i tilfælde, hvor straf eller forhøjet straf er betinget af, at en forsætlig lovovertrædelse har en bestemt uforsætlig følge, normalt kun indtræder en sådan straf, hvis følgen kan tilregnes gerningsmanden som (mindst) uagtsom.

Virkningsprincippet har som hidtil kun betydning, hvis der efter den pågældende straffebestemmelse kan skelnes mellem handling og virkning (dvs. hvor det af straffebestemmelsens ordlyd fremgår, at der til en strafbar handling er knyttet en nærmere bestemt følge).

Virkningsprincippet forudsættes fortsat at kunne give dansk straffemyndighed i de tilfælde, hvor gerningsmanden i udlandet har foretaget alt det, der er tilstrækkeligt til at fuldbyrde forbrydelsen, mens den reelle (og tilsigtede) virkning senere indtræder i Danmark. Dette vil f.eks. gælde eftergørelse af danske pengesedler i udlandet med forsæt til at bringe de falske sedler i omsætning i Danmark, jf. straffelovens § 166 om pengefalsk, der fuldbyrdes allerede ved eftergørelsen, men hvor domfældelse forudsætter, at gerningsmanden har forsæt til omsætningen. Tilsvarende vil gælde andre lovovertrædelser, der ligesom straffelovens § 166 lovteknisk er udformet med et såkaldt fremrykket fuldbyrdelsesmoment, f.eks. overtrædelse i udlandet af straffelovens § 281 om afpresning.

Bestemmelsen vil også finde anvendelse på (relevante) følger af strafbare undladelser, jf. også ovenfor om det foreslåede stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der foreslås som *stk. 3* en ny bestemmelse om lokalisering af forsøgs- og medvirkenshandling.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at forsøgs- og medvirkenshandling skal anses for foretaget i den danske stat, hvis gerningsmanden befandt sig her i landet ved handlingens foretagelse (jf. herved også det foreslåede stk. 1). Med forslaget tydeliggøres, at dette også gælder, selv om lovovertrædelsen fuldbyrdes eller tilsigtes fuldbyrdet uden for den danske stat.

Dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- eller medvirkenshandling foretaget her i landet med tilsigtet eller indtrådt fuldbyrdelse i udlandet skal herefter støttes på territorialprincippet, jf. forslaget til straffelovens § 6. Retsfølgning vil således kunne ske, uanset om gerningsmanden har tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl mv. Retsfølgning vil endvidere ikke være betinget af, at for-

søgs- og medvirkenshandlingerne (eller det fuldbyrdede forhold) er strafbare efter lovgivningen i det land, hvor fuldbyrdelsen er indtrådt/tilsigtet indtrådt.

Spørgsmålet om dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- og medvirkenshandling med tilknytning til udlandet er alene relevant, hvis de pågældende handlinger er strafbare efter dansk ret (jf. herved bl.a. straffelovens §§ 21-24 om de generelle betingelser for at pålægge straf for forsøg og medvirken). I tilfælde, hvor en forsøgs- eller medvirkenshandling er foretaget i Danmark med tilsigtet eller indtrådt fuldbyrdelse i udlandet, vil strafansvar for forsøg og medvirken alene kunne komme på tale i forhold til danske straffebestemmelser, der også skal iagttages i udlandet (dvs. straffebestemmelser, som har eksterritorial gyldighed og således også omfatter handlinger foretaget uden for den danske stat). Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslaget til stk. 4 nedenfor for så vidt angår den situation, hvor en forsøgs- eller medvirkenshandling har ført til fuldbyrdelse i udlandet.

Dansk straffemyndighed i forhold til forsøgs- eller medvirkenshandling foretaget i udlandet med tilsigtet eller indtrådt fuldbyrdelse i Danmark vil som hidtil skulle støttes på virkningsprincippet, jf. herved det foreslåede stk. 2 ovenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der foreslås som *stk. 4* en ny bestemmelse, hvorefter en lovovertrædelse *i sin helhed* skal anses for begået i den danske stat, når (blot) en del af lovovertrædelsen er begået her i landet.

Det foreslåede *stk. 4* tager bl.a. sigte på tilfælde, hvor en forsøgs- eller medvirkenshandling, der er foretaget her i landet, rent faktisk har ført til fuldbyrdelse i udlandet. Med forslaget fastslås, at der på grundlag af forslaget til straffelovens § 6 i disse tilfælde vil kunne ske retsforfølgning her i landet for hele det fuldbyrdede forhold og ikke kun for forsøgs- eller medvirkenshandlingen. Bestemmelsen vil bl.a. indebære, at en person vil kunne retsforfølges for fuldbyrdet manddrab (straffelovens § 237) og ikke kun for forsøg på manddrab, hvis vedkommende her i landet har forberedt et drab, men rent faktisk udført drabet i udlandet.

Strafansvar for det fuldbyrdede forhold vil efter forslaget ikke være betinget af, at forholdet (eller forsøgs-/medvirkenshandlingen) er strafbart i det pågældende land uden for Danmark. I forhold til forsøg og medvirken her i landet, der har ført til fuldbyrdelse i udlandet, forudsætter strafansvar derimod som efter gældende ret, at der er tale om forsøg eller medvirken

i forhold til et strafbart forhold omfattet af en dansk straffebestemmelse, der også skal iagttages i udlandet (dvs. har eksterritorial gyldighed).

Den foreslåede bestemmelse tager endvidere sigte på tilfælde, hvor lovovertrædelsen f.eks. består i, at en ulovlig tilstand (f.eks. transport af farligt gods med tog i strid med sikkerhedsforskrifter) etableres i udlandet, men opretholdes her i landet, herunder mens gerningsmanden eventuelt befinder sig uden for Danmark. En tilstandsforbrydelse af denne karakter vil således i sin helhed kunne anses som begået her i landet, og retsforfølgning for hele lovovertrædelsen vil kunne ske på grundlag af straffelovens § 6 om territorialprincippet, hvis straffebestemmelsen har eksterritorial gyldighed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.10.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9 a

Den foreslåede bestemmelse er ny og tager sigte på at afklare den usikkerhed, der efter gældende ret knytter sig til spørgsmålet om rækkevidden af virkningsprincippet (jf. herom forslaget til straffelovens § 9, stk. 2) i forhold til visse lovovertrædelser begået gennem internettet eller et lignende system til spredning af information.

Forslaget til § 9 a angår udbredelse her i landet af tekst-, lyd- eller billedmateriale mv., når dette er ulovligt efter dansk ret (f.eks. udbredelse af børnepornografisk materiale efter straffelovens § 235 eller af racistiske udtalelser efter straffelovens § 266 b). Efter den foreslåede bestemmelse skal sådanne lovovertrædelser om tekst-, lyd- eller billedmateriale mv., som ved handlinger i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem internettet eller et lignende system til spredning af information, anses for at være begået i den danske stat, hvis materialet har *særlig relation til Danmark*.

Den foreslåede bestemmelse omfatter først og fremmest tilfælde, hvor sådant materiale gøres alment tilgængeligt gennem internettet. Bestemmelsen omfatter imidlertid også tilfælde, hvor materialet gøres tilgængeligt gennem »et lignende system til spredning af information« (som internettet). Det er med denne tilføjelse tilsigtet at »fremtidssikre« bestemmelsen i forhold til den teknologiske udvikling. Det vil således ikke være afgørende for anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, at den ulovlige udbredelse af tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. sker ved hjælp af den teknologi, der ligger til grund for nutidens internet. Der skal imidlertid være tale om en udbredelse af samme karakter som den, der i dag sker gennem internettet.

Forslaget indebærer, at der vil være dansk straffemyndighed efter forslaget til straffelovens § 6 i de tilfælde, hvor en lovovertrædelse består i, at bestemte former for tekst-, lyd- eller billedmateriale mv. udbredes fra udlandet gennem internettet mv. og derved bl.a. gøres tilgængeligt her i landet. Det er imidlertid en forudsætning, at materialet på grund af sproglige eller andre forhold kan anses for at have særlig relation til (bl.a.) Danmark, herunder særlige grupper i Danmark.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. give dansk straffemyndighed, hvis børnepornografiske billeder fra udlandet udbredes (straffelovens § 235) her i landet gennem internettet med ledsagende dansk-sproget tekst med vejledning om downloading af billederne, bestilling af flere billeder mv. Som et andet eksempel kan nævnes tilfælde, hvor der fra udlandet sker udbredelse her i landet gennem internettet af forhånende udtalelser om en bestemt befolkningsgruppe (straffelovens § 266 b). Er udtalelserne på dansk, eller er de efter deres indhold særligt rettet mod medlemmer af den pågældende befolkningsgruppe i Danmark, vil der være dansk straffemyndighed efter den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse angår alene lovovertrædelser af ovennævnte karakter (ulovligt udbredelse af tekst-, lyd- eller billedmateriale mv.). Den generelle bestemmelse om virkningsprincippet, jf. forslaget til straffelovens § 9, stk. 2, vil således ligesom den gældende § 9 skulle anvendes i forhold til andre former for lovovertrædelser begået gennem internettet. Dette vil f.eks. gælde i forhold til en person, der fra udlandet afsender en mail med en virus til en bestemt modtager her i landet, hvis computer mv. derved udsættes for et virusangreb, når mailen åbnes (hærværk, jf. straffelovens § 291).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.10.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, *stk. 1*, skal afgørelsen om såvel straf som om andre retsfølger af en handling ske efter dansk lovgivning. Bestemmelsen foreslås videreført med enkelte ændringer af rent redaktionel karakter.

Med det foreslåede *stk. 2* videreføres straffelovens § 10, *stk. 2*, 1. pkt. Det følger af den gældende bestemmelse, at der ikke kan idømmes en strengere straf end hjemlet ved lovgivningen på gerningsstedet i de tilfælde, der er nævnt i straffelovens § 7, *stk. 1* og 2 – dvs. i de tilfælde, hvor påtale her i landet for udlands-handlinger er betinget af, at handlingen er strafbar

både efter dansk lovgivning og efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelts strafbarhed). Det antages, at bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse i forhold til de tilfælde, der er nævnt i straffelovens § 8, nr. 6 (som også er betinget af dobbelt strafbarhed).

I stedet for (som efter den gældende bestemmelse) at henvise til § 7, *stk. 1* og 2, foreslås det udtrykkeligt angivet, at der ikke kan idømmes strengere straf end hjemlet ved lovgivningen på gerningsstedet, når dansk straffemyndighed er betinget af dobbelt strafbarhed.

Den foreslåede bestemmelse omfatter de tilfælde, der er nævnt dels i straffelovens § 7, *stk. 1* og 2 (som foreslås videreført med forslaget til straffelovens § 7, *stk. 1*, nr. 1, og *stk. 3*, jf. ovenfor), dels i straffelovens § 8, nr. 6 (som foreslås videreført med forslaget til straffelovens § 8, nr. 6). Derudover omfatter det foreslåede *stk. 2* de tilfælde, der er omfattet af forslaget til de nye bestemmelser i straffelovens § 7 a, *stk. 1* og 2, om handlinger foretaget inden for et fremmed myndighedsområde og rettet mod personer med tilknytning til Danmark.

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, *stk. 2*, 2. pkt., finder gerningsstedets straffemaksimum ikke anvendelse ved retsforfølgning her i landet for udlands-handlinger foretaget af personer, som på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, når handlingen omfatter seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring (jf. straffelovens § 222, § 223 a, § 224, jf. § 222 eller § 223 a, § 225, jf. § 222 eller § 223 a, § 226, § 230, § 235, § 245 a eller § 246, jf. § 245 a).

Dansk straffemyndighed i forhold til sådanne lovovertrædelser kan efter gældende ret – i de tilfælde hvor handlingen er strafbar efter gerningsstedets lovgivning (dobbelts strafbarhed) – ikke støttes på den gældende bestemmelse i straffelovens § 7, *stk. 3*, men må derimod støttes på straffelovens § 7, *stk. 1*, nr. 2 (som videreføres med forslaget til straffelovens § 7, *stk. 1*, nr. 1). Sidstnævnte bestemmelse er imidlertid betinget af dobbelt strafbarhed, hvorfor den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, *stk. 2*, 1. pkt. – uden bestemmelsen i 2. pkt. – ville føre til, at gerningsstedets straffemaksimum ville finde anvendelse.

Dansk straffemyndighed i forhold til seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring begået i udlandet af personer med tilknytning til Danmark på gerningstidspunktet vil imidlertid fremover kunne støttes på forslaget til straffelovens § 7, *stk. 1*, nr. 2, *litra a*, uanset om forholdet er strafbart eller straffrit efter lovgivningen på gerningsstedet. Efter bestemmelsen er dansk straffemyndighed således ikke betinget af dob-

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

belt strafbarhed, hvorfor den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 2, ikke vil finde anvendelse ved retsforfølgning her i landet for sådanne lovovertrædelser, selv om forholdet også måtte være strafbart i gerningslandet. De danske domstole vil således i sager om seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring ikke være bundet af et eventuelt lavere strafmaksimum efter lovgivningen på gerningsstedet. Gerningsstedets straffemaksimum vil heller ikke være bindende i andre tilfælde, hvor der ikke gælder et krav om dobbelt strafbarhed.

På den baggrund foreslås den gældende bestemmelse i straffelovens § 10, stk. 2, 2. pkt., ikke videreført.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10 a

Den foreslåede bestemmelse viderefører med visse ændringer den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a om rækkevidden af forbudet mod at pålægge ny straf for en handling, der allerede er pådømt én gang (jf. grundsætningen om *ne bis in idem*).

Den gældende bestemmelse vedrører straffedomme afsagt i den stat, hvor handlingen er foretaget (gerningslandet), og domme omfattet af reguleringen i den europæiske konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger eller i den europæiske konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager (jf. herved henvisningen i § 10 a til lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager).

Efter den gældende ordlyd omfatter forbudet ny »strafforfølgning«. Det foreslås at ændre dette udtryk til det mere nutidige udtryk »retsforfølgning«. Der er herved ikke tilsigtet nogen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde.

Med det foreslåede *stk. 1* foreslås det mere generelt at beskrive rækkevidden af forbudet ved at henvise til straffedomme omfattet af Danmarks »internationale forpligtelser« om anerkendelse af straffedommes retskraft frem for ved at henvise til særligt opregnede konventioner mv.

Udtrykket »internationale forpligtelser« omfatter først og fremmest de konventioner mv., der er omfattet af den gældende bestemmelse. Med udtrykket vil bestemmelsen endvidere uden behov for ændring af § 10 a også komme til at omfatte andre internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft, som Danmark i fremtiden måtte påtage sig. Udtrykket omfatter herudover tilfælde, hvor *ne bis in idem*-virkningen støttes på en folkeretlig sædvane.

Det foreslåede *stk. 2* viderefører med visse ændringer opregningen i den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a, stk. 1, af de tilfælde, hvor det som udgangspunkt er udelukket at pålægge straf i Danmark for forhold, der har ført til straffedom i udlandet.

I forhold til den gældende bestemmelse foreslås dette forbud udvidet til også at omfatte straffedomme afsagt i et andet land end gerningslandet (f.eks. i det land, hvor gerningsmanden er statsborger). Forbudet vil efter forslaget efter omstændighederne også omfatte domme, der er afsagt af internationalt anerkendte tribunaler eller domstole, som er etableret ved en konvention mv., der ikke er tiltrådt af Danmark (f.eks. fordi Danmark ikke tilhører den kreds af stater, der ud fra deres geografiske tilhørsforhold har mulighed for at tiltræde konventionen).

For så vidt angår domme omfattet af reguleringen i den europæiske konvention af 28. maj 1970 om straffedommes internationale retsvirkninger eller i den europæiske konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager vil forbudet mod fornyet straf som anført følge af det foreslåede *stk. 1*.

Det foreslåede *stk. 3* indeholder en række undtagelser til princippet om udenlandske straffedommes *ne bis in idem*-virkning.

Med forslaget til *nr. 1, litra a*, videreføres den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a, stk. 2, litra a, hvorefter der trods en allerede afsagt straffedom i udlandet kan pålægges straf i Danmark for handlinger foretaget her i landet (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 6).

I stedet for en henvisning til straffelovens § 6 foreslås det dog at formulere bestemmelsen således, at denne undtagelse fra *ne bis in idem*-virkningen skal gælde tilfælde, hvor den udenlandske straffedom vedrører handlinger, der anses for foretaget i den danske stat (jf. herved forslaget til straffelovens § 9 og § 9 a om lokalisering af lovovertrædelser). Den ændrede formulering tager sigte på at afklare den usikkerhed, der efter gældende ret knytter sig til spørgsmålet om, hvorvidt henvisningen til straffelovens § 6 skal forstås som omfattende den udvidelse af territorialprincippet, der følger af straffelovens § 9 om virkningsprincippet.

Med forslaget til *nr. 1, litra b*, videreføres den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a, stk. 2, litra b, hvorefter der kan pålægges straf i Danmark trods en allerede afsagt straffedom i udlandet for handlinger, der krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning mv. (jf. den gældende bestemmelse i straffelovens § 8, nr. 1). Som følge af forslaget om at opdele straffelovens § 8, nr. 1, i to selvstændige be-

stemmelser (§ 8, nr. 1 og nr. 2, jf. ovenfor) foreslås henvisningen til § 8, nr. 1, tilsvarende ændret til § 8, nr. 1 og 2.

Det foreslås herudover som noget nyt, at muligheden for at pålægge straf her i landet trods en allerede afsagt udenlandsk straffedom tillige skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den udenlandske straffedom vedrører handlinger omfattet af forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, dvs. når dommen angår personer, som på gerningstidspunktet har tilknytning til Danmark, og som har foretaget handlinger, der omfatter seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring, eller som har foretaget handlinger rettet mod nogen med tilknytning til Danmark.

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 a, stk. 2 (jf. forslaget til straffelovens § 10 a, stk. 3, nr. 1, litra a og b), er adgangen til at pålægge straf i Danmark i de opregnede tilfælde trods en allerede afsagt udenlandsk straffedom afskåret i de situationer, hvor strafforfølningen i domslandet er sket efter anmodning af den danske anklagemyndighed. Denne begrænsning foreslås videreført med det foreslåede *stk. 4*.

Med det foreslåede *stk. 3, nr. 2*, udvides adgangen til at pålægge straf i Danmark trods en allerede afsagt udenlandsk straffedom til også at omfatte tilfælde, hvor retsforfølgningen finder sted i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 985 a, dvs. tilfælde, hvor der efter en udenlandsk dom om frifindelse er afgivet en tilståelse eller fremkommet andre beviser, sådan at det må antages, at vedkommende har begået den forbrydelse, der er pådømt ved den udenlandske dom. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1 (forslag til retsplejelovens § 985 a), og bemærkningerne hertil.

Med det foreslåede *stk. 3, nr. 3*, udvides adgangen til at pålægge straf i Danmark trods en allerede afsagt udenlandsk straffedom til også at omfatte tilfælde, hvor en anerkendelse af den udenlandske straffedom vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper. Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. efter omstændighederne kunne finde anvendelse, hvis den udenlandske straffesag alene er gennemført på skrømt med det formål af afskære andre stater fra at foretage retsforfølgning.

Undtagelserne i det foreslåede *stk. 3* angår alene forbudet om dobbelt retsforfølgning efter det foreslåede *stk. 2*. Bestemmelsen i *stk. 3* vil ikke kunne anvendes i forhold til udenlandske domme omfattet af det foreslåede *stk. 1*, idet sidstnævnte bestemmelse netop angår de tilfælde, hvor Danmark er afskåret fra

at pålægge straf ifølge en international forpligtelse om anerkendelse af straffedommes retskraft (ne bis in idem-virkning).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10 b

Den foreslåede bestemmelse viderefører med reaktionelle ændringer den gældende bestemmelse i straffelovens § 10 b, hvorefter der i de tilfælde, hvor der her i landet pålægges straf over for en person, som i en anden stat er pålagt en sanktion for den samme handling, skal ske en nedsættelse af den danske sanktion, i det omfang den udenlandske sanktion er fuldbyrdet.

Efter den gældende ordlyd omfatter forbudet ny »strafforfølgning«. Det foreslås at ændre dette udtryk til det mere nutidige udtryk »retsforfølgning«. Der er herved ikke tilsigtet nogen ændring af bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 11

Den gældende bestemmelse i straffelovens § 11 omfatter personer, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat. I lighed med, hvad der foreslås for så vidt angår den personelle afgrænsning efter forslaget til straffelovens § 7, § 7 a, § 8 a og § 8 b, foreslås det at udvide personkredsen nævnt i § 11 til også at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet, jf. om dette udtryk ovenfor bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 7.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 12

Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 12 begrænses anvendelsen af straffelovens §§ 6-8 ved de i folkeretten anerkendte undtagelser, f.eks. de folkeretlige regler om immunitet for fremmede stats- overhoveder og diplomater mv. og af princippet om fremmede skibes ret til uskadelig passage gennem søterritoriet.

Uanset ordlyden af straffelovens § 12 antages også straffelovens §§ 9-11 (om straffemyndighed på grundlag af virkningsprincippet, om muligheden for at fravige gerningsstedets straffemaksimum og om muligheden for at fravige grundsætningen om ne bis in idem mv.) kun at kunne anvendes med de begræns-

ninger, der følger af folkeretten. Med forslaget kommer dette til at fremgå udtrykkeligt af loven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

(retsplejeloven)

Til nr. 1 (§ 985 a)

Efter det foreslåede *stk. 1* kan Den Særlige Klageret efter rigsadvokatens begæring tillade, at retsforfølgning i en sag, som er pådømt ved en domstol uden for den danske stat, og hvor tiltalte er frifundet, finder sted her i landet, når betingelserne i § 976, stk. 1, nr. 1, er opfyldt.

Den Særlige Klageret kan således tillade, at retsforfølgning finder sted, hvis det ifølge en tilståelse, som tiltalte senere har afgivet, eller andre beviser, der senere er kommet for dagen, må antages, at tiltalte har begået den forbrydelse, som tiltalte er frifundet for ved den udenlandske dom. I sådanne tilfælde vil princippet om *ne bis in idem* ikke være til hinder for retsforfølgning, jf. herved også lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 10 a, stk. 2, nr. 2), og bemærkningerne hertil.

Efter det foreslåede *stk. 2* finder retsplejelovens bestemmelser om formkrav og om behandling af begæringer om genoptagelse tilsvarende anvendelse ved behandling af rigsadvokatens begæring om retsforfølgning her i landet. Det drejer sig nærmere om retsplejelovens § 979, stk. 2, 1. og 4. pkt., § 980, § 981, stk. 1 og 3, § 982, 1. pkt., og § 985.

Henvisningen til retsplejelovens § 979, stk. 2, 1. og 4. pkt., indebærer, at rigsadvokatens begæring om retsforfølgning her i landet skal indgives skriftligt til Den Særlige Klageret og må angive de omstændigheder, hvorpå den støttes, og de beviser, som menes at kunne give sagen et andet udfald. Endvidere bør en udskrift af den tidligere dom medfølge tillige med en dansk oversættelse heraf.

Der foreslås ingen absolut frist for rigsadvokaten til at fremsætte begæring om retsforfølgning her i landet efter forslaget til retsplejelovens § 985 a. Det forudsættes imidlertid, at retsforfølgning ikke tillades, hvis begæringen ikke er indgivet inden for rimelig tid efter, at anklagemyndigheden har fået de oplysninger, der efter den foreslåede bestemmelse kan føre til retsforfølgning. Ved afgørelsen af, om rigsadvokaten har fremmet sagen med rimelig hurtighed, bør det indgå, at anklagemyndigheden i sager af den omhandlede karakter normalt vil have behov for at indhente oplysninger fra udenlandske myndigheder. Herudover skal der

udarbejdes en oversættelse af den udenlandske dom til brug for Den Særlige Klagerets behandling af sagen, ligesom anklagemyndigheden bør have rimelig tid til at overveje, om sagens karakter tilsiger, at der bør indgives begæring efter den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 980 indebærer, at Den Særlige Klageret straks ved kendelse kan afvise begæringen, hvis der ingen grund er opgivet, som efter loven kan bevirke, at retsforfølgning her i landet bør tillades (stk. 1). Hvis begæringen ikke straks afvises, skal modparten (domfældte) have lejlighed til at udtale sig skriftligt eller mundtligt (stk. 2).

Som følge af den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 981, stk. 1 og 3, vil Den Særlige Klageret kunne give de fornødne pålæg (til rigsadvokaten) med henblik på at tilvejebringe yderligere oplysninger, inden retten træffer afgørelse (stk. 1). Endvidere vil beslutninger vedrørende forberedelsen af forhandlingen af rigsadvokatens begæring om retsforfølgning her i landet i lignende omfang som bestemt for ankesagers vedkommende kunne træffes af rettens formand (stk. 3).

Den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 982, 1. pkt., indebærer, at Den Særlige Klagerets afgørelse om at følge eller forkaste rigsadvokatens begæring om retsforfølgning her i landet træffes ved kendelse. Hvis begæringen tages til følge, skal kendelsen gå ud på, at ny hovedforhandling skal finde sted.

Som følge af den foreslåede henvisning til retsplejelovens § 985 vil Den Særlige Klagerets kendelse om rigsadvokatens begæring være endelig og upåankelig.

Hvis Den Særlige Klageret tillader, at retsforfølgning kan finde sted, skal sagen efter det foreslåede *stk. 3* behandles ved byretten efter de almindelige regler om hovedforhandling i 1. instans, jf. herved retsplejelovens kapitel 77 og 78.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

(lov om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt)

Til nr. 1 (§ 1, stk. 3)

Efter § 1, stk. 1, i lov nr. 156 af 10. maj 1967 om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers Pagt kan der efter forhandling med Udenrigspolitisk Nævn ved kongelig anordning træffes sådanne forholdsregler, som Danmark i medfør af FN Pagten er forpligtet til at iværksætte til gennemførelsen af beslutninger, der er truffet af FN's Sikkerhedsråd i over-

ensstemmelse med artikel 41, jf. artikel 39, i pagtens kapitel VII.

Det følger af lovens § 1, stk. 3, at forholdsreglerne kan omfatte danske statsborgere, der opholder sig uden for den danske stat. Bestemmelsen tager efter forarbejderne sigte på at sikre, at handlinger, der foretages af danske statsborgere uden for landet, kan indrages under dansk straffemyndighed. Med bestemmelsen er der således skabt hjemmel til, at de nævnte kongelige anordninger i et vist omfang også kan omfatte handlinger foretaget i udlandet.

Den foreslåede ændring af lovens § 1, stk. 3, tager sigte på skabe overensstemmelse mellem den personkreds, hvis handlinger i udlandet kan reguleres af kongelige anordninger (og som dermed er omfattet af dansk straffemyndighed), og den personkreds, der er omfattet af dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7), og bemærkningerne hertil. Efter forslaget vil kongelige anordninger udstedt i medfør af loven om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers Pagt således fremover kunne omfatte handlinger foretaget uden for den danske stat af personer, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

(lov om våben og eksplosivstoffer)

Til nr. 1 (§ 7 c, stk. 5)

Det foreslås, at særreglen om dansk straffemyndighed efter § 7 c, stk. 5, i lov om våben og eksplosivstoffer i forhold til overtrædelse af lovens § 7 c, stk. 1 (om forbud mod at yde visse former for våbenteknisk bistand uden for Den Europæiske Union), udvides, så særreglen ud over danske statsborgere og personer bosat i den danske stat også kommer til at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet (som bopæl), jf. om dette udtryk ovenfor lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7), og bemærkningerne hertil.

Forslaget tager sigte på at sikre, at der fortsat er overensstemmelse mellem personkredsen omfattet af særreglen om dansk straffemyndighed og den personkreds, der er omfattet af den generelle bestemmelse om dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

(lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabs retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v.)

Til nr. 1 (§ 2, stk. 9)

Det foreslås, at særreglen om dansk straffemyndighed efter § 2, stk. 9, i lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabs retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. i forhold til overtrædelse af lovens § 1 a (om forbud mod at yde visse former for teknisk bistand uden for Det Europæiske Fællesskab), udvides, så særreglen ud over danske statsborgere og personer bosat i den danske stat også kommer til at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet (som bopæl), jf. om dette udtryk ovenfor lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7), og bemærkningerne hertil.

Forslaget tager sigte på at sikre, at der fortsat er overensstemmelse mellem personkredsen omfattet af særreglen om dansk straffemyndighed og den personkreds, der er omfattet af den generelle bestemmelse om dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

(lov om radiofrekvenser)

Til nr. 1 (§ 54, stk. 2, nr. 2)

Det foreslås, at særreglen om dansk straffemyndighed efter § 54, stk. 2, nr. 2, i lov om radiofrekvenser i forhold til overtrædelse af lovens § 20 (om forbud mod at anvende radiofrekvenser til rundspredning af radio- og fjernsynsprogrammer på det åbne hav eller i lufrummet derover), udvides, så særreglen ud over danske statsborgere og personer bosat i den danske stat også kommer til at omfatte personer, som har *lignende fast ophold* her i landet (som bopæl), jf. om dette udtryk ovenfor lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7), og bemærkningerne hertil.

Forslaget tager sigte på at sikre, at der fortsat er overensstemmelse mellem personkredsen omfattet af særreglen om dansk straffemyndighed og den personkreds, der er omfattet af den generelle bestemmelse om dansk straffemyndighed på grundlag af det aktive personalprincip, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 7).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.11.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

(lov om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager)

Til nr. 1 (§ 3, stk. 2)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at straffelovens § 8, stk. 1, nr. 5, ved lov nr. 385 af 20. maj 1992 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven (Anklagemyndighedens struktur) blev videreført som straffelovens § 8, nr. 5, idet lovens § 8, stk. 2 og 3, samtidig blev ophævet.

Til § 8

(ikrafttræden)

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2008.

Til § 9

(Færøerne og Grønland)

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed og indebærer, at lovens §§ 1, 2 og 4-7 ikke gælder for Færøerne og Grønland. Lovens § 3 gælder også for Færøerne og Grønland.

Lovens §§ 1 og 7 kan sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne ved kongelig anordning, mens lovens § 6 kan sættes helt eller delvis i kraft for Grønland ved kongelig anordning.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1000 af 5. oktober 2006, som ændret ved § 1 i lov nr. 527 af 6. juni 2007, foretages følgende ændringer:

1. §§ 6-12 affattes således:

§ 6. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages

- 1) i den danske stat,
- 2) på dansk fartøj, som befinder sig uden for nogen stats folkeretlig anerkendte område,
- 3) på dansk fartøj, som befinder sig på fremmed folkeretlig anerkendt område, af personer, der hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette.

§ 7. Under dansk straffemyndighed hører fremdeles handlinger, som en person, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, har foretaget uden for denne,

- 1) for så vidt handlingen er foretaget uden for folkeretlig anerkendt statsområde, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder,
- 2) for så vidt handlingen er foretaget inden for sådant område, hvis den er strafbar også efter den dér gældende lovgivning.

»§ 6. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages

- 1) i den danske stat,
- 2) på dansk fartøj, som befinder sig inden for et fremmed myndighedsområde, af en person, der hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette, eller
- 3) på dansk fartøj, som befinder sig uden for et myndighedsområde.

§ 7. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages inden for et fremmed myndighedsområde af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis

- 1) handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed), eller
- 2) gerningsmanden også på gerningstidspunktet har den nævnte tilknytning her til landet, og handlingen
 - a) omfatter seksuel udnyttelse af børn eller kvindelig omskæring, eller
 - b) er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har den nævnte tilknytning her til landet.

Gældende formulering

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til handlinger begået af en person, der har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet.

Stk. 3. I de i stk. 1, nr. 2, nævnte tilfælde hører en handling, som er foretaget af en person, der på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, dog under dansk straffemyndighed, selv om den ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde, når handlingen er omfattet af

- 1) § 222,
- 2) § 223 a,
- 3) § 224, jf. § 222 eller § 223 a,
- 4) § 225, jf. § 222 eller § 223 a,
- 5) § 226,
- 6) § 230,
- 7) § 235,
- 8) § 245 a eller
- 9) § 246, jf. § 245 a.

Lovforslaget

Stk. 2. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, som foretages uden for et myndighedsområde af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har den i stk. 1 nævnte tilknytning her til landet, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

Stk. 3. Stk. 1, nr. 1, og stk. 2 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til handlinger foretaget af en person, som på tidspunktet for sigtelsen har indfødsret eller er bosat i Finland, Island, Norge eller Sverige, og som opholder sig her i landet.

§ 7 a. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages inden for et fremmed myndighedsområde, og som er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, hvis handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed) og efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 6 år.

Stk. 2. Dansk straffemyndighed efter stk. 1 er betinget af, at handlingen omfatter

- 1) forsættligt drab,
- 2) grov vold, frihedsberøvelse eller røveri,
- 3) en almenfarlig forbrydelse,
- 4) en forbrydelse mod kønsædeligheden eller incest, eller
- 5) kvindelig omskæring.

Stk. 3. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, som foretages uden for et myndighedsområde, og som er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet har den i stk. 1 nævnte tilknytning her til landet, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder.

Gældende formulering

§ 8. Under dansk straffemyndighed hører endvidere handlinger, foretagne uden for den danske stat, uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme,

- 1) når handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder, en embedspligt mod staten eller sådanne interesser, hvis retsbeskyttelse i den danske stat forudsætter en særlig tilknytning til denne,
- 2) når handlingen krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet, eller en ham over for dansk fartøj påhvilende tjenestepligt,
- 3) når en uden for folkeretlig anerkendt statsområde foretagen handling krænker nogen, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, og handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder,
- 4) når handlingen er omfattet af § 183 a. Påtalen kan tillige omfatte overtrædelser af §§ 237 og 244-248, som er begået i forbindelse med overtrædelsen af § 183 a,
- 5) når handlingen er omfattet af mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning, eller
- 6) når udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for folkeretligt anerkendt statsområde, er strafbar efter den dér gældende lovgivning og den efter dansk ret kan medføre højere straf end fængsel i 1 år.

Lovforslaget

§ 7 b. Når dansk straffemyndighed over for en juridisk person er betinget af dobbelt strafbarhed, omfatter det ikke et krav om, at lovgivningen på gerningsstedet hjemler strafansvar for en juridisk person.

§ 8. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når

- 1) handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder eller en embedspligt mod staten,
- 2) handlingen krænker interesser, hvis retsbeskyttelse i den danske stat forudsætter en særlig tilknytning til denne,
- 3) handlingen krænker en forpligtelse, som det ifølge lov påhviler gerningsmanden at iagttage i udlandet,
- 4) handlingen krænker en tjenestepligt, som påhviler gerningsmanden over for dansk fartøj,
- 5) handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed, eller
- 6) udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for et fremmed myndighedsområde, er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed), og handlingen efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 1 år.

§ 8 a. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, når handlinger af den pågældende art er omfattet af statutten for Den Internationale Straffedomstol, hvis handlingen er foretaget af en person, der på tidspunktet for sigtelsen

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

Gældende formulering

§ 9. I de tilfælde, i hvilke en handlings strafbarhed afhænger af eller påvirkes af en indtrådt eller tilsigtet følge, betragtes handlingen tillige som foretaget dér, hvor virkningen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde.

Lovforslaget

- 1) har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, eller
- 2) befinder sig her i landet.

§ 8 b. Under dansk straffemyndighed hører handlinger, som foretages uden for den danske stat, når handlingen er omfattet af § 183 a og er foretaget af en person, der på tidspunktet for sigtelsen

- 1) har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, eller
- 2) befinder sig her i landet.

Stk. 2. Retsforfølgning for handlinger omfattet af stk. 1 kan tillige omfatte overtrædelser af §§ 237 og 244-248, som er begået i forbindelse med overtrædelser af § 183 a.

§ 9. Handlinger anses for foretaget, hvor gerningsmanden befandt sig ved handlingens foretagelse. I forhold til juridiske personer anses handlinger for foretaget, hvor den eller de handlinger, som medfører ansvar for den juridiske person, er foretaget.

Stk. 2. Hvis en handlings strafbarhed afhænger af eller påvirkes af en indtrådt eller tilsigtet følge, anses handlingen tillige for foretaget, hvor virkningen er indtrådt, eller hvor gerningsmanden har forsæt til, at virkningen skulle indtræde.

Stk. 3. Forsøgs- og medvirkenshandling anses for foretaget i den danske stat, hvis gerningsmanden befandt sig her i landet ved handlingens foretagelse, uanset om lovovertrædelser fuldbyrdes eller tilsigtes fuldbyrdet uden for den danske stat.

Stk. 4. Når en del af en lovovertrædelse er begået i den danske stat, anses lovovertrædelser i sin helhed for at være begået her i landet.

§ 9 a. En lovovertrædelse, der vedrører tekst-, lyd- eller billedmateriale m.v., som ved handlinger i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem internettet eller et lignende system til spredning af information, anses for begået i den danske stat, hvis materialet har særlig relation her til landet.

Gældende formulering

§ 10. Når i medfør af foranstående regler påtale sker her i landet, skal afgørelsen såvel om straf som om andre retsfølger af handlingen ske efter dansk lovgivning.

Stk. 2. I de i § 7, stk. 1 og 2, nævnte tilfælde kan der, hvis handlingen er begået inden for fremmed folkeretligt anerkendt område, dog ikke idømmes strengere straf end hjemlet ved gerningsstedets lovgivning. Dette gælder dog ikke for en person, der på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, når handlingen er omfattet af

- 1) § 222,
- 2) § 223 a,
- 3) § 224, jf. § 222 eller § 223 a,
- 4) § 225, jf. § 222 eller § 223 a,
- 5) § 226,
- 6) § 230,
- 7) § 235,
- 8) § 245 a eller
- 9) § 246, jf. § 245 a.

§ 10 a. En person, over for hvem der er afsagt en straffedom i den stat, hvor handlingen er begået, eller en dom, der er omfattet af den europæiske konvention om straffedømmes internationale retsvirkninger eller af lov om overførsel til andet land af retsfølgning i straffesager, kan ikke strafforfølges her i landet for den samme handling, såfremt

- 1) han er endeligt frifundet,
- 2) den idømte sanktion er fuldbyrdet, er under fuldbyrdelse eller er bortfaldet efter domslandets regler, eller
- 3) han er fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 gælder ikke

- a) handlinger, der falder ind under § 6, eller

Lovforslaget

§ 10. Når en handling retsfølges her i landet, skal afgørelsen om såvel straf som andre retsfølger af handlingen træffes efter dansk lovgivning.

Stk. 2. Når dansk straffemyndighed er betinget af dobbelt strafbarhed, kan der ikke idømmes strengere straf end hjemlet ved lovgivningen på gerningsstedet.

§ 10 a. En person, over for hvem der uden for den danske stat er afsagt en straffedom, kan ikke retsfølges her i landet for den samme handling, når dette er udelukket ifølge Danmarks internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedømmes retskraft.

Stk. 2. I andre tilfælde kan en person, over for hvem der uden for den danske stat er afsagt en straffedom, ikke retsfølges her i landet for den samme handling, hvis

- 1) personen er endeligt frifundet,
- 2) den idømte sanktion er fuldbyrdet, er under fuldbyrdelse, eller er bortfaldet efter lovgivningen i domslandet, eller
- 3) personen er fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion.

Stk. 3. Stk. 2 gælder ikke, når

- 1) den udenlandske straffedom vedrører handlinger, der
 - a) anses for foretaget i den danske stat i medfør af § 9 eller § 9 a, eller

Gældende formulering

b) de i § 8, nr. 1, nævnte handlinger, medmindre strafforfølgning i domlandet er sket efter anmodning af den danske anklagemyndighed.

§ 10 b. Sker der strafforfølgning mod en person, som i en anden stat er pålagt en sanktion for samme handling, skal der, i det omfang denne sanktion er fuldbyrdet, ske en tilsvarende nedsættelse af den sanktion, der pålægges her i landet.

§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, i fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.

§ 12. Anvendelsen af reglerne i §§ 6-8 begrænses ved de i folkeretten anerkendte undtagelser.

Lovforslaget

b) er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, eller § 8, nr. 1 eller 2,

- 2) retsforfølgning her i landet finder sted i medfør af retsplejelovens § 985 a, eller
- 3) anerkendelse af den udenlandske straffedom vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper.

Stk. 4. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 3, nr. 1, kan retsforfølgning her i landet ikke ske, når retsforfølgning i domlandet er sket efter anmodning fra den danske anklagemyndighed.

§ 10 b. Sker der retsforfølgning mod en person, som uden for den danske stat er pålagt en sanktion for samme handling, skal den sanktion, der pålægges her i landet, nedsættes, i det omfang den udenlandske sanktion er fuldbyrdet.

§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, i en fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.

§ 12. Anvendelsen af §§ 6-11 begrænses ved de i folkeretten anerkendte undtagelser.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 572 af 6. juni 2007, foretages følgende ændring:

1. Efter § 985 indsættes:

»**§ 985 a.** Den Særlige Klageret kan efter rigsadvokatens begæring tillade, at retsforfølgning i en sag, som er pådømt ved en domstol uden for den danske stat, og hvor tiltalte er frifundet, finder sted her i landet, når betingelserne i § 976, stk. 1, nr. 1, er opfyldt.

Stk. 2. § 979, stk. 2, 1. og 4. pkt., § 980, § 981, stk. 1 og 3, § 982, 1. pkt., og § 985 finder tilsvarende anvendelse.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 1. Efter forhandling med det udenrigspolitiske nævn kan der ved kgl. anordning træffes sådanne forholdsregler, som Danmark i medfør af De Forenede Nationers pagt er forpligtet til at iværksætte til gennemførelsen af beslutninger, der er truffet af sikkerhedsrådet i overensstemmelse med art. 41, jfr. art. 39, i pagtens kapitel VII.

Stk. 2. (Udelades)

Stk. 3. Forholdsreglerne kan omfatte danske statsborgere, der opholder sig uden for den danske stat

§ 7 c. Det er forbudt at yde teknisk bistand, jf. stk. 2, uden for EU vedrørende kemiske, biologiske eller nukleare våben og missiler, der er specielt udformet eller modificeret til fremføring af sådanne våben, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 2-4. (Udelades)

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i straffelovens §§ 6-9 hører overtrædelse af forbuddet i stk. 1 dog under dansk straffemyndighed, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gernings-tidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde

Stk. 3. Sagen behandles ved byretten efter de almindelige regler om hovedforhandling i 1. instans.«

§ 3

I lov nr. 156 af 10. maj 1967 om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt, som ændret ved § 2 i lov nr. 228 af 6. juni 1985, foretages følgende ændring:

1. § 1, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Forholdsreglerne kan omfatte handlinger, som foretages uden for den danske stat af personer, der har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet.«

§ 4

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbe-kendtgørelse nr. 918 af 10. september 2004, som ændret ved lov nr. 555 af 24. juni 2005, § 1 i lov nr. 503 af 7. juni 2006 og § 7 i lov nr. 542 af 8. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 7 c, stk. 5, ændres »eller var bosat i den danske stat« til: », var bosat i den danske stat eller havde lignende fast ophold her i landet«.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 2. (Udelades)

Stk. 2-8. (Udelades)

Stk. 9. Uanset bestemmelserne i straffelovens §§ 6-9 hører overtrædelse af forbuddet i § 1 a dog under dansk straffemyndighed, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gernings-tidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde.

§ 54. (Udelades)

Stk. 2. Overtrædelse af § 20 hører under dansk straffemyndighed, uanset om betingelserne i straffelovens §§ 6-9 er opfyldt. Handlinger foretaget uden for den danske stat er dog kun undergivet dansk straffemyndighed, såfremt

- 1) (Udelades)
- 2) gerningsmanden har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat eller har indfødsret eller bopæl i Finland, Island, Norge eller Sverige og opholder sig her i landet.

§ 3. (Udelades)

§ 5

I lov om anvendelsen af visse af Det Europæiske Fællesskabs retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 474 af 14. juni 2005, foretages følgende ændring:

1. I § 2, *stk. 9*, ændres »eller var bosat i den danske stat« til: », var bosat i den danske stat eller havde lignende fast ophold her i landet«.

§ 6

I lov om radiofrekvenser, jf. lovbekendtgørelse nr. 680 af 23. juni 2004, som ændret ved § 2 i lov nr. 545 af 8. juni 2006, foretages følgende ændring:

1. I § 54, *stk. 2, nr. 2*, ændres »eller bopæl i den danske stat« til: », er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet«.

§ 7

I lov nr. 252 af 12. juni 1975 om overførsel til andet land af retsforfølgning i straffesager, som ændret ved § 4 i lov nr. 322 af 4. juni 1986, foretages følgende ændring:

Gældende formulering

Stk. 2. Når en fremmed stat tilkendegiver, at den agter at fremsætte anmodning om retsforfølgning, og danske domstole alene er kompetente til at behandle sagen efter straffelovens § 8, stk. 1, nr. 5, kan den sigtede anholdes og fængsles i overensstemmelse med reglerne i konventionens art 27-29.

Lovforslaget

1. I § 3, *stk. 2*, ændres »§ 8, stk. 1, nr. 5« til: »§ 8, nr. 5«.

Til lovforslag nr. L 12. Skriftlig fremsættelse (3. oktober 2007)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Dansk straffemyndighed).

(Lovforslag nr. L 12).

Formålet med lovforslaget er at gennemføre en samlet revision af straffelovens regler om dansk straffemyndighed (jurisdiktion), dvs. de regler, der afgrænser, hvilke straffesager der kan pådømmes af danske domstole.

Lovforslaget bygger på en betænkning fra Jurisdiktionsudvalget (*betænkning nr. 1488/2007 om dansk straffemyndighed*), der indeholder udvalgets anbefalinger til, hvordan reglerne om dansk straffemyndighed kan udformes, så der også fremover vil være tilstrækkelige muligheder for at kunne foretage retsforfølgning ved danske domstole bl.a. i forhold til kriminalitet, der er begået i udlandet, og som Danmark har en interesse i at kunne pådømme.

Lovforslaget indeholder følgende hovedelementer:

1. Efter lovforslaget vil dansk straffemyndighed som hidtil skulle støttes på de grundlæggende jurisdiktionsprincipper, der efter gældende ret kommer til udtryk i straffelovens §§ 6-9, dvs. territorialprincippet, personalprincippet, beskyttelsesprincippet mv. og virkningsprincippet.

Med lovforslaget foreslås det, at dansk straffemyndighed som hidtil først og fremmest bør omfatte alle handlinger, der er foretaget i den danske stat, jf. *territorialprincippet*. Efter forslaget vil der endvidere fortsat være dansk straffemyndighed for handlinger foretaget på dansk fartøj (skib eller fly), jf. *flagstatsprincippet*. Hvis fartøjet på gerningstidspunktet befandt sig inden for en fremmed stats luft- eller søterritorium, vil

straffemyndigheden dog som hidtil kun omfatte handlinger, der er foretaget af fartøjets besætning eller passagerer mv.

2. Efter lovforslaget vil handlinger, som har eller tilsigtes at have virkning her i landet, fortsat i visse tilfælde kunne retsforfølges i Danmark, selv om handlingen er foretaget uden for dansk territorium, jf. *virkningsprincippet*.

Dette jurisdiktionsgrundlag vil efter forslaget som hidtil kun omfatte tilfælde, hvor det af en straffebestemmelses ordlyd fremgår, at der til en strafbar handling er knyttet en nærmere bestemt følge. Der vil således fortsat ikke være dansk straffemyndighed efter virkningsprincippet, blot fordi en udlandshandling medfører en mere indirekte følge i Danmark, f.eks. et økonomisk tab for et dansk forsikringselskab, der har udbetalt erstatning til en dansk turist, som i udlandet har fået stjålet sin bagage.

Efter gældende ret er det usikkert, i hvilket omfang virkningsprincippet kan anvendes i forhold til visse forbrydelser, der er begået gennem internettet. Med henblik på at afklare denne tvivl foreslås det, at der indsættes en ny regel i straffeloven, som fastslår, at lovovertrædelser, hvor tekst-, lyd- og billedmateriale mv. ved handlinger i udlandet er gjort alment tilgængeligt her i landet gennem internettet, skal anses for at have virkning i den danske stat, hvis materialet har særlig relation til Danmark. Forslaget vil f.eks. give dansk straffemyndighed, hvis børnepornografiske billeder fra udlandet udbredes her i landet gennem internettet med ledsagende dansksproget tekst med vejledning om downloading af billederne, bestilling af flere billeder mv.

3. Lovforslaget indeholder også forslag om, at dansk straffemyndighed fortsat bør omfatte handlinger, der er foretaget i udlandet af personer med en nærmere tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl, jf. *det aktive*

personalprincip. Det foreslås samtidig at udvide dette jurisdiktionsgrundlag til også at omfatte handlinger, der er foretaget i udlandet af personer med lignende fast ophold (som bopæl) her i landet.

Forslaget vil bl.a. indebære, at personer, der opholder sig her i landet i forbindelse med behandling af deres ansøgning om opholdstilladelse (f.eks. asylansøgere), og personer, der opholder sig i Danmark på såkaldt "tålt ophold" efter omstændighederne vil være omfattet af dansk straffemyndighed efter det aktive personalprincip. Sådanne personer vil dermed kunne retsforfølges her i landet for handlinger, som de har foretaget i udlandet (herunder inden de pågældende kom til Danmark).

4. Efter lovforslaget vil dansk straffemyndighed i forhold til handlinger, der er foretaget i udlandet, som hidtil normalt forudsætte, at handlingen er strafbar efter lovgivningen i både Danmark og gerningslandet (*dobbelt strafbarhed*). Dette krav vil imidlertid efter forslaget fortsat ikke gælde i sager om seksuel udnyttelse af børn og kvindelig omskæring.

Det foreslås som noget nyt, at kravet om dobbelt strafbarhed endvidere ikke skal gælde i sager, hvor både gerningsmand og offer har tilknytning til Danmark, dvs. tilfælde, der kan siges at have karakter af interne danske anliggender.

Efter dette forslag vil der normalt være dansk straffemyndighed, hvis der er tale om en forbrydelse med et umiddelbart offer. Det vil f.eks. gælde overtrædelse af straffelovens regler om bl.a. voldtægt, vold og tyveri. Forslaget vil efter omstændighederne også omfatte tilfælde, hvor f.eks. en dansk statsborger fra udlandet opfordrer til ikke nærmere konkretiserede voldshandlinger over for personer i Danmark.

5. Det foreslås endvidere, at der indsættes en regel i straffeloven om betydningen af kravet om dobbelt strafbarhed i forhold til mulighederne for at pålægge *juridiske personer* (selskaber mv.) strafansvar. Efter forslaget vil retsforfølgning af en juridisk person for handlinger, der er foretaget i udlandet, fremover ikke være udelukket alene af den grund, at lovgivningen i det pågældende land ikke hjemler strafansvar for juridiske personer. Bortset herfra vil kravet om dobbelt strafbarhed fortsat gælde som betingelse for dansk straffemyndighed i forhold til juridiske

personer i samme omfang som i forhold til fysiske personer.

6. Efter lovforslaget vil dansk straffemyndighed fortsat også omfatte strafbare handlinger, som er foretaget i internationalt luftrum eller på åbent hav af personer uden dansk tilknytning, hvis handlingen er rettet mod personer med dansk tilknytning, jf. *det passive personalprincip*.

Det foreslås, at området for dette jurisdiktionsgrundlag udvides, så dansk straffemyndighed fremover også kommer til at omfatte visse alvorlige forbrydelser begået i en fremmed stat mod danske ofre (forudsat at handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet).

Den foreslåede udvidelse angår alvorlige lovovertrædelser, der efter dansk ret er omfattet af en strafferamme på mindst 6 års fængsel. Der skal endvidere være tale om forsætligt drab, grov vold, frihedsberøvelse eller røveri, en almenfarlig forbrydelse (f.eks. brandstiftelse), en forbrydelse mod kønssædeligheden (f.eks. voldtægt og samleje med et barn under 15 år), incest eller kvindelig omskæring.

7. Efter lovforslaget vil dansk straffemyndighed fortsat omfatte handlinger, som krænker særlige danske interesser (f.eks. den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning mv.), jf. *beskyttelsesprincippet*. Dansk straffemyndighed vil også fortsat omfatte handlinger, som i det internationale samarbejde anses for forbrydelser, hvor det enkelte land har pligt til at have straffemyndighed uden særlige begrænsninger, f.eks. terrorisme, tortur og menneskehandel, jf. *universalprincippet*.

I tilknytning hertil foreslås det at indsætte en ny regel i straffeloven om dansk straffemyndighed i forhold til folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser og aggression, dvs. i forhold til handlinger af den art, der er omfattet af statutten for Den Internationale Straffedomstol. Med forslaget vil personer, som har dansk statsborgerskab eller bopæl mv., eller som faktisk befinder sig her i landet, fremover i alle tilfælde kunne retsforfølges ved danske domstole for sådanne alvorlige handlinger.

8. Lovforslaget indeholder også forslag om at præcisere reglerne om, hvornår retsforfølgning her i landet er begrænset som følge af, at gerningsmandens sag allerede er pådømt i udlandet, jf. princippet om *ne bis in idem*.

F. t. l. vedr. straffeloven og forskellige andre love

Med forslaget fastslås den grundlæggende regel, at retsforfølgning her i landet ikke kan ske, hvis dette er udelukket ifølge Danmarks internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft.

Samtidig foreslås som noget nyt en udtrykkelig regel om, at en udenlandsk straffedom ikke skal være til hinder for retsforfølgning, hvis en anerkendelse af dommens retskraft vil være åbenbart uforenelig med danske retsprincipper ("ordre public"). Det foreslås også som noget nyt, at det skal være muligt at foretage retsforfølgning, selv om den tiltalte allerede er frifundet ved en udenlandsk dom, hvis der efterfølgende fremkommer nye beviser i form af en tilståelse mv., som gør, at det må antages, at vedkommende har begået forbrydelsen. Retsforfølgning vil i disse tilfælde kun kunne ske med tilladelse fra Den Særlige Klageret.

9. Efter lovforslaget vil rækkevidden af dansk straffemyndighed som det fremgår fortsat i vidt omfang afhænge af, om en strafbar handling skal *lokaliseres* til (dvs. har stedlig tilknytning til) Danmark eller til udlandet.

Det foreslås bl.a. på den baggrund, at der indføres en ny regel i straffeloven om, hvor strafbare handlinger skal anses for foretaget. Med forslaget lovfæstes det grundlæggende udgangspunkt, at strafbare handlinger skal anses for foretaget, hvor den handlende (gerningsmanden) befandt sig ved handlingens foretagelse. Samtidig fastslås det, at handlinger i forhold til juridiske personer (selskaber mv.) skal anses for foretaget, hvor den eller de handlinger, som udløser et

strafferetligt selskabsansvar, er foretaget. Forslaget indebærer f.eks., at et tilfælde af bedrageri skal lokaliseres til Tyskland, hvis en ansat i et dansk selskab begår bedrageri i forbindelse med en forretningstransaktion med et tysk firma under et ophold i Tyskland. Hvis bedrageriet sker efter ordre fra ledelsen i Danmark, vil forholdet også kunne lokaliseres her til landet (dobbelt gerningssted).

10. Med den foreslåede regel om lokalisering af strafbare handlinger fastslås det endvidere i loven, at *forsøgs- og medvirkenshandling* (ligesom andre strafbare handlinger) skal anses for foretaget i Danmark, hvis gerningsmanden befandt sig her i landet ved handlingens foretagelse. Med forslaget præciseres det, at dette også vil gælde, selv om forsøgs- eller medvirkenshandlingen sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse i udlandet.

Samtidig præciseres det med forslaget, at retsforfølgning for forsøgs- og medvirkenshandling vil kunne ske, selv om gerningsmanden ikke har tilknytning til Danmark i form af statsborgerskab eller bopæl mv. Retsforfølgning vil endvidere ikke være betinget af, at forsøgs- og medvirkenshandlingen (eller det fuldbyrdede forhold) er strafbar efter lovgivningen i det land, hvor fuldbyrdelsen er indtrådt eller tilsigtet at skulle indtræde.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.